

ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
EFFECTS OF USING SQ5R STRATEGIES ALONG WITH RECIPROCAL READING STRAT
EGIS TO REINFORCE READING COMPREHENSION ABILITY OF MATTHAYOMSUKSA
III STUDENTS

รัชววรรณ พรมลี

ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน
บทบาทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

EFFECTS OF USING SQ5R STRATEGIES ALONG WITH RECIPROCAL READING STRATEGIES TO REINFORCE READING COMPREHENSION ABILITY OF MATTHAYOMSUKSA III STUDENTS

RACHAWAN PROMLEE

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF EDUCATION (Educational Science & Learning Management)

Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQSR ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของ

รัชวรรณ พรหมลี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ ไชยศรี)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

ชื่อเรื่อง	ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัย	รัชวรรณ พรหมลี
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. รุ่งอรุณ ไชยศรี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Treatment) ได้กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองรวมทั้งสิ้น 14 คาบเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบวิธีปกติ และแบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย t – test for Dependent Sample และ t -test for Independent Sample ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การอ่านเพื่อความเข้าใจ การสอนอ่าน แบบแลกเปลี่ยนบทบาท การสอนอ่านแบบ SQ5R

Title	EFFECTS OF USING SQ5R STRATEGIES ALONG WITH RECIPROCAL READING STRATEGIES TO REINFORCE READING COMPREHENSION ABILITY OF MATTHAYOMSUKSA A III STUDENTS
Author	RACHAWAN PROMLEE
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Rungarun Chaisri , Ph.D.
Thesis Co-Advisor	

This study is aimed at investigating the effects of instruction using SQ5R strategies along with reciprocal reading strategies to reinforce the reading comprehension abilities of Matthayomsuksa Three Students. The samples in this study consisted of two classrooms of Matthayomsuksa Three students in the second semester of the 2017 academic year at Bangpleeratbamrung School in Samutprakan province by choosing cluster random sampling and random treatment into experimental and control groups. The duration of the experiment included fourteen periods. The research instruments used in this study included six lesson plans of SQ5R strategies along with reciprocal reading strategies, six lesson plans using traditional methods, and a reading comprehension test, which was used as a pre-test and a post-test. The data were analyzed using mean, standard deviation, a t-test for the independent sample and a t-test dependent sample. The results of this study revealed the following: 1) There was a significant difference between the pre and post experimental stages in comprehension reading ability of an experimental group at a level of .05. 2) There was a significant difference in comprehension reading ability between the experimental group and the control groups at a level of .05.

Keyword : Reading Comprehension Reading Strategies SQ5R Strategies

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาบัตรฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ โรจน์รัตนาคารัง ไชยศรี อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาบัตร ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ รวมทั้งชี้แนะแนวทางในการศึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำปริญญาบัตร ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรักษ์ อนุชานัน ประชานกรรมการสอบปริญญาบัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูลย์ กรรมการสอบปริญญาบัตร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจทาน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จนทำให้ปริญญาบัตรฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล อาจารย์อรินยา สติรชาติ อาจารย์ธิตติมา อินทโมรา อาจารย์อัญชลี พันธุ์ และอาจารย์ฐิตาพร วิภวามิษฐ์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำปริญญาบัตรฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจที่ดีตลอดการศึกษาและการทำปริญญาบัตร

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครู และขอขอบใจนักเรียน โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ที่ช่วยอำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดการดำเนินการวิจัย

เหลือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณกำลังใจจากครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาว ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และคอยสนับสนุนในทุกๆ ก้าวแห่งความสำเร็จของชีวิต

ธีรวรรณ พรหมลี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	8
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ตัวแปรที่ศึกษา	8
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวความคิด	13
สมมติฐานในการวิจัย.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ	15
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R	30

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท	44
4. การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	78
4. วิธีการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
1. ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	100
2. สมมติฐานในการวิจัย.....	101
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	101
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	102
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
7. สรุปผลการวิจัย.....	103
8. อภิปรายผล.....	103
9. ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก	116
ประวัติผู้เขียน	161

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบการสอนอ่านแบบ SQ3R , SQ4R และ SQ5R	33
ตาราง 2 ตารางแสดงความสอดคล้องและความแตกต่างของกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R	62
ตาราง 3 ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทการอ่านสอนแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท	66
ตาราง 4 ตารางแสดงระดับความเข้าใจในการอ่านและจุดประสงค์การเรียนรู้	79
ตาราง 5 ตารางแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบเรียน	81
ตาราง 6 ตารางแสดงเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามตามระดับความเข้าใจในการอ่านของแบบทดสอบ	89
ตาราง 7 ตารางแสดงเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามตามระดับความเข้าใจในการอ่าน	90
ตาราง 8 แบบแผนการวิจัย	91
ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน	96
ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติหลังการเรียน	98
ตาราง 11 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	158
ตาราง 12 ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียน (Pre-Test) และหลังการเรียน (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท	159

ตาราง 13 ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียนรู้ (Pre-Test) และหลัง
 การเรียนรู้ (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ160

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
ภาพประกอบ 2 แสดงร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอน อ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน	97
ภาพประกอบ 3 ร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ	99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ธรรมชาติของวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเพื่อการฝึกทักษะ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อใช้เป็นทักษะพื้นฐานในการต่อยอดการเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่น โดยใช้กระบวนการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ดังที่ มณีรัตน์ (มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์, 2549) กล่าวว่า การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของผู้อ่าน การอ่านมากทำให้ผู้นั้นมีความรอบรู้ ที่สำคัญคือ ทำให้คนมีความคิดกว้างไกล มีวิสัยทัศน์และเกิดการพัฒนาสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทักษะการอ่านยังมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทุกเพศทุกวัยมากขึ้น

ทักษะการอ่านถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิต การอ่านจึงเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเปรียบเสมือนกุญแจที่จะนำไปสู่ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิดและคุณภาพชีวิตในอนาคต ทักษะการอ่านจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนในทุกระดับชั้น การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่านตั้งแต่ชั้นต้น โดยเริ่มจากการฝึกทักษะการอ่านเพื่อให้สามารถอ่านออกเขียนได้ในระดับชั้นประถมศึกษา และพัฒนาสู่ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสร้างทักษะพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านในขั้นสูงขึ้น และผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในอนาคตต่อไป ดังนั้นทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับนักเรียนในวัยเรียนที่ต้องใช้ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในการศึกษา เพราะเมื่อนักเรียนเริ่มต้นอ่านจุดมุ่งหมายแรกก็เพื่อก่อให้เกิด ความเข้าใจในสิ่งที่อ่านดังที่ (ศรีวิไล พลมณี, 2545) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจถือเป็นเครื่องมือพัฒนาสมองและทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากการทำความเข้าใจวิเคราะห์สารที่อ่านจะช่วยฝึกการทำงานของสมอง ซึ่งสอดคล้องกับ (สุพรรณิ วราทร, 2545) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นพื้นฐานการพัฒนาความสามารถการอ่านในระดับที่สูงขึ้น ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2551) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่านซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านในระดับเข้าใจความหมาย

โดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่านแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด กล่าวคือ นักเรียนต้องมีทักษะ การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจึงต้อง มุ่งเน้นการจัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินระดับนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของประเทศไทย มีผลการประเมินระดับนานาชาติอยู่ในอันดับที่ 55 จากประเทศสมาชิกทั้งหมด 72 ประเทศ โดยผลการประเมินด้านการอ่านภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 409 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (OECD) ที่มีคะแนนเฉลี่ย 493 คะแนน และมีคะแนนด้านการอ่านลดลง อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินด้านการอ่านในปี พ.ศ. 2555 มีคะแนนลดลงถึง 32 คะแนน การสรุปผลการประเมิน PISA ปี พ.ศ. 2558 ยังระบุว่า การประเมินด้านการอ่านเป็น ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนของประเทศไทยทั้งกลุ่มที่มีความสามารถสูงและกลุ่มที่มีความสามารถต่ำ มีจุดอ่อนอยู่ที่ด้านการอ่านจากการวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติ พบว่า ความสามารถด้านการอ่านมีความสัมพันธ์กับด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ หากความสามารถด้านการอ่านต่ำจะทำให้ผลการประเมินด้านอื่นมีคะแนนต่ำไปด้วย (สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) ซึ่งผลการประเมิน PISA ด้านการอ่าน ภาษาไทยของโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงในปี พุทธศักราช 2558 พบว่า นักเรียนมีผลคะแนน การประเมินด้านการอ่านภาษาไทยลดลงจากผลคะแนนการประเมินในปี พุทธศักราช 2555 ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินระดับนานาชาติดังกล่าว และยังสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงยังขาดทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนับ ได้ว่า การอ่านเป็นหัวใจสำคัญของทุกรายวิชาอย่างแท้จริง การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเริ่มต้น จากการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นอันดับแรก ดังที่ สุรางค์ จันทร์เอม (2509) อ่างถึงใน (ประทีป แสงเปี่ยมสุข, 2539 มกราคม-มีนาคม) กล่าวว่า การอ่านจะเกิดประโยชน์แก่เด็กได้ ก็ต่อเมื่อเด็กมี การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ คืออ่านแล้วเข้าใจข้อความที่ได้อ่านและ รู้คุณค่าของการอ่าน

การอ่านเพื่อความเข้าใจจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แต่จากผลการประเมินที่ผ่านมาสะท้อนว่าคุณภาพของผู้เรียนยังไม่ ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูภาษาไทยต้องให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย

ใช้กลวิธีการสอนที่มุ่งเน้น ส่งเสริม และพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน โดยเฉพาะ การสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบันจึงต้องอาศัยรูปแบบการสอนที่มีความหลากหลาย เพื่อช่วย เสริมสร้างและพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นดังที่ ทิศนา แคมมณี (2555: 383) กล่าวว่า วิธีการสอนสามารถช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีชีวิตชีวาและมีความหลากหลาย ไม่จำเจอยู่กับวิธีการหรือกระบวนการไม่กี่วิธี ซึ่งอาจทำให้ทั้ง ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ความหลากหลายของวิธีการสอนและกระบวนการต่างๆ นี้ ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมีความแปลกใหม่ ซึ่งจะสามารถจูงใจให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง ได้รับการพัฒนาโดย วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk, 2002) พัฒนามาจากกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R ของฟรานซิส โรบินสัน (Francis P. Robinson, 1970) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนอ่านเพื่อพัฒนา ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ในขณะที่กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ที่พัฒนาขึ้นมา นั้นได้เพิ่มกระบวนการสะท้อนความคิด (Recite) และการจดบันทึก (Record) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง สามารถ ทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการสะท้อนความคิด ท่องจำ และจดบันทึก เพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่างชัดในบทอ่าน อีกทั้งสามารถจดจำเรื่องราวเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล สนับสนุนในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น การสอนอ่านแบบ SQ5R ประกอบด้วยขั้นตอนการอ่าน 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจ (Survey), การตั้งคำถาม (Question), การอ่าน (Reading), การจดบันทึก (Recite), การจดจำ (Record), การทบทวน (Review) และการวิเคราะห์วิจารณ์ (Reflect) กลวิธีการอ่านนี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิด การถ่ายโอนความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดและ แสดงความคิดเห็นผ่านกระบวนการอภิปราย ก่อให้เกิดความคิดในระดับสูงต่อไป ดังที่ (Walter Pauk, 2002) กล่าวว่า SQ5R เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและ จดจำเรื่องราวของสิ่งที่อ่านได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านไปสู่ทักษะการอ่านขั้นสูง ต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (ถนอมจิตร สังข์จรูญ, 2552) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและ การเขียนด้วยเทคนิค SQ5R พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ5R มีความสามารถ ในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการตอบสนองตามตัวอักษร การตีความ การสรุปความ และ มีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมี ความพึงพอใจในวิธีการสอนโดยใช้เทคนิค SQ5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับ (จิตติกานต์ คำสะสอน, 2558) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน และมีความสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของตนเอง ได้ดี

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกลวิธีที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านตั้งแต่ขั้นต้น โดยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในขั้นสำรวจและการตั้งคำถาม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่านอย่างมีเป้าหมาย และสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ด้วยการอ่านทบทวนแล้วเขียนสรุปความ รวมไปถึงสามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปราย เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องของสิ่งที่อ่านร่วมกันได้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบุคคล และเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ มีผู้วิจัยพัฒนากลวิธีการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนหลากหลายกลวิธี ดังเช่น กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Reading Strategies) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการอ่านของพาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar, 1984) กลวิธีการสอนนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน พาลินซ์ซาร์และบราวน์ กล่าวว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน โดยครูแสดงเป็นตัวอย่าง (Model) ในการอ่านเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นวิธีการอ่านของผู้ที่เชี่ยวชาญในการอ่านก่อนในขั้นแรกเริ่ม โดยแสดงแบบอย่างการคิด (Think aloud) เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจถึงกลวิธีการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย 4 กลวิธี ได้แก่ การสรุปความ (Summarizing) การตั้งคำถาม (Questioning) การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) และการคาดเดาเหตุการณ์ (Predicting) จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มแลกเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนมาเป็นผู้นำในการอ่านแทนครู เพื่อเป็นแบบอย่างให้เพื่อนๆ ได้เรียนรู้ว่าผู้เชี่ยวชาญมีกลวิธีในการคิดขณะอ่านอย่างไร

กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่กล่าวมานี้ ได้รับความนิยมอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และเป็นกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านและสามารถนำไปใช้พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ นักวิจัยชาวต่างประเทศ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar; & Brown.1984) ได้ศึกษาผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาการอ่านเพื่อ

ความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการอ่านด้วยวิธีการดังกล่าวมีความสามารถในการตอบคำถามวัดความเข้าใจในการอ่านได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนัชพร ก้อนพันธ์, 2548) ได้เปรียบเทียบวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ใช้ความคิดอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในขณะที่อ่าน ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และยังสอดคล้องกับ (พนาน้อย รอดชู, 2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและเทคนิคการเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ตามแนวคิดการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนั้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการสอนตามแนวคิดแลกเปลี่ยนบทบาทส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท สามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ใช้ความคิดในการทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการอ่าน ด้วยเทคนิคการแสดงแบบอย่าง การคิดด้วยตนเองผ่านกระบวนการตั้งคำถามและหาคำตอบจากบทอ่านด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ของขั้นตอนการจัดกิจกรรม ที่ช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

กลวิธีการสอนอ่านทั้ง 2 วิธี ที่กล่าวมานี้ เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดำเนินขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและวิธีการในแต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องกัน โดยที่กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านด้วยกระบวนการสำรวจ ตั้งคำถาม และหาคำตอบจากการอ่านมุ่งเน้นการสะท้อนความคิด ด้วยวิธีการจดบันทึก ท่องจำสาระสำคัญ และทำความเข้าใจกับบทอ่านอย่างกระจ่างชัดในกระบวนการอภิปรายและการวิเคราะห์วิจารณ์ในชั้นเรียน สอดคล้องกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านผ่านกระบวนการ

เรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงแบบอย่างในการคิดด้วยการพลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในการอ่านทุกขั้นตอน โดยสะท้อนผ่านกระบวนการตั้งคำถามการแสดงความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนความคิด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปร่วมกันภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น จากการสะท้อนความคิดและอภิปรายร่วมกัน จนสามารถพัฒนาและก่อให้เกิดทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ (Walter Pauk, 2002) กล่าวว่า ขั้นตอนการสะท้อนความคิดเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดและเป็นขั้นสูงสุดของกระบวนการเรียนรู้โดยธรรมชาติ การสะท้อนความคิดจะช่วยขยายขอบเขตของความเข้าใจให้กว้างมากขึ้น ด้วยการแสดงความคิดเห็นในมุมมองต่างๆ ประกอบกับการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองอย่างสร้างสรรค์

จากผลการทดสอบประสิทธิภาพกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R และกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้ง 2 กลวิธีต่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน แต่กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการสอนอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งการนำกลวิธีการนี้มาใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาอาจยังไม่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากนำกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพกับกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษามาช่วยเสริมและประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการอ่านของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เนื่องจากทั้ง 2 กลวิธีนี้มีขั้นตอนและกลวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน อาจช่วยส่งเสริมให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งกลวิธีการสอนอ่านทั้ง 2 วิธีนี้มีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกันในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นการตั้งคำถาม (Questioning) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R กับขั้นการตั้งคำถาม (Question) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ขั้นการจดบันทึก (Recite) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R กับขั้นการสรุป (Summarizing) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และขั้นการสำรวจ (Survey) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R กับขั้นการคาดการณ์ (Predicting) ของกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งขั้นตอนการสอนอ่านที่ประกอบขึ้นมาเป็นกลวิธีการสอนอ่านทั้ง 2 กลวิธีนี้ มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านด้วยกระบวนการและขั้นตอนที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากนำรูปแบบการสอนอ่านทั้ง 2 รูปแบบนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกในบทบาทของการเป็นผู้นำในการอ่าน สามารถดำเนินการอ่านด้วยตนเองได้ และแสดงต้นแบบการคิดผ่านกระบวนการตั้งคำถาม การจดบันทึก การสะท้อนความคิดด้วยการกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิด การเชื่อมโยงถ่ายโอน

ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนได้อภิปรายความคิดร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลวิธีการเหล่านี้อาจช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ปีการศึกษา 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านสำหรับวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสามารถนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาครั้งนี้ก่อให้เกิดกลวิธีการสอนอ่านแบบใหม่และทำให้ทราบถึงผลของการนำกลวิธีการสอนอ่านแบบใหม่นี้ไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านระดับอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งนักเรียนในแต่ละห้องเรียนนั้นมีความสามารถในการเรียนรู้คละกัน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน และใช้การเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม (Random Treatment) ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 เป็นกลุ่มควบคุม รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 72 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 1 คาบ รวม 14 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดสอบก่อนการเรียน 1 คาบ ทดสอบหลังการเรียน 1 คาบและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 14 คาบเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

วิธีการสอน แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
2. วิธีการสอนอ่านแบบปกติ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นของ วินทร์ เลียววาริณ ได้แก่

1. หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544
2. หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547
3. หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์ ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2549
4. หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552

หนังสือรวมเรื่องสั้นนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต รหัสวิชา ท23201 ซึ่งเป็นเนื้อหา ในรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อนำมาจัดทำเป็นบทอ่านจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. ถนนแคบ	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
2. ประโยชน์ของส่วนรวม	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
3. พินัยกรรมรองเท้า	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
4. ชายแก่ที่สะพานปลา	หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน
5. งานสกปรก	หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ
6. สาบาน	หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มาใช้ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ในลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่ม เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทเป็นผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะกระทำโดยให้ครูแบ่งนักเรียนในห้องเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน คละกันในแต่ละกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆกัน ซึ่งในขั้นแรกครูจะแสดงเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นวิธีการอ่าน พร้อมกับแสดงแบบอย่างการคิด เพื่อให้นักเรียนเข้าใจกลวิธีการอ่านอย่างชัดเจน จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละคนแลกเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนมาเป็นผู้ดำเนินการอ่านแทนครู โดยทำการแลกเปลี่ยนบทบาทในกลุ่มของตนเอง สมาชิกทุกคนผลัดเปลี่ยนการทำหน้าที่ผู้นำในการอ่านหมุนเวียนกันไปในกลุ่ม และดำเนินการอ่านตามขั้นตอนที่ครูได้แสดงให้ดูเป็นตัวอย่างตามกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ในระยะเวลา 1-2 นาที โดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่าน แล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question) ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่านในขั้นตอนแรก โดยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนข้อคำถามลงในกระดาษของตนเอง หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน และมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read) ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

หลังจากสมาชิกทุกคนในกลุ่มอ่านบทอ่านจบแล้ว ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นๆ ไปพร้อมๆ กันโดยใช้คำถาม เช่น

นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่

นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง

นักเรียนพบคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมายบ้างหรือไม่

หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ให้ครูใช้คำถามที่ต้องอาศัยการตีความและแปลความหมายเกี่ยวกับคำศัพท์หรือข้อความในบทอ่าน เช่น

ข้อความนี้หมายถึงอะไร

คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record) ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจของตนเอง ด้วยการเรียบเรียงใจความสำคัญและประเด็นสำคัญเป็นข้อความสั้นๆ พร้อมกับจดบันทึกลงในกระดาษด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate) ครูให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันถามคำถามและตอบคำถามที่ละคนจนครบทุกคน โดยที่นักเรียนแต่ละคนต้องถามคำถามที่ไม่ซ้ำกัน หรือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจและสะท้อนความเข้าใจในบทอ่าน โดยที่ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการตอบคำถามหรือแก้ไขความเข้าใจผิดของนักเรียน

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange ideas) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนอภิปรายความสอดคล้องของเนื้อหาร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน ในมุมมองที่แปลกใหม่ อย่างสร้างสรรค์ และเสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

บทอ่านมีเนื้อหาสอดคล้องกับประเด็นที่คาดเดาไว้ในตอนแรกหรือไม่

นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้จะดำเนินต่อไปอย่างไร

นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

นักเรียนคิดว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านบ้าง

นักเรียนจะนำความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

2. การสอนอ่านแบบปกติ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบเดิมที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนในชั้นเรียน ตามปกติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ โดยให้นักเรียนดูรูปภาพ ฟังเพลง หรือดูวิดีโอที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่เป็นบทอ่าน แล้วให้นักเรียนคิดและคาดเดาว่าบทอ่านนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของบทอ่านแล้วเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับชื่อเรื่องในประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อไปนี้ลงในใบงานช่องที่ 1

นักเรียนคิดว่าเรื่องนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับอะไร

นักเรียนเคยมีความรู้อะไรที่สอดคล้องกับชื่อเรื่องนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร

นักเรียนอ่านชื่อเรื่องนี้แล้วนักเรียนนึกถึงอะไรบ้าง

2. นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด แล้วเขียนสรุปใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญลงในใบงานช่องที่ 2

3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองถึงความสอดคล้องของเนื้อหาและประเด็นความคิดของตนเองในช่องที่ 1 ลงในช่องที่ 3

4. นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานที่ตนเองเขียนจนครบทั้ง 3 ช่อง กับเพื่อนคนอื่นๆ แล้วผลัดกันอ่านข้อความของเพื่อน เพื่อแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน

5. ครูให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านคนละ 1 คนถาม แล้วสุ่มคำถามขึ้นมาจำนวน 3 ข้อ เพื่อให้นักเรียนในห้องเรียนช่วยกันตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

6. นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจของตนเองท้ายบทอ่าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของบทอ่าน และช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดด้วยวิธีการถามตอบและอภิปรายร่วมกันเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

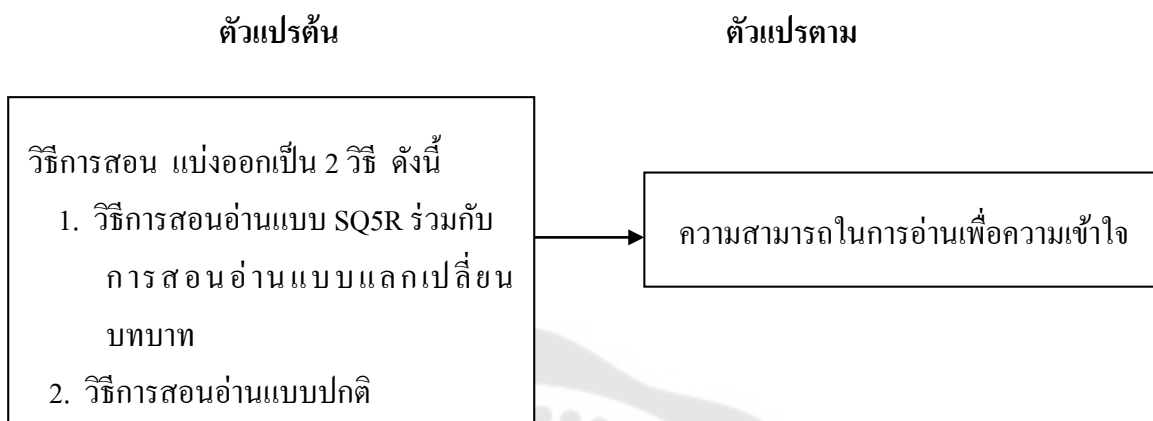
3. ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจความหมายของคำหรือข้อความ โดยอาศัยการตีความ บอกรัตนุประสงค์ วิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่ได้อ่าน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยพิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งพัฒนาตามแนวคิดของเลย์เกอร์และลาเกอร์ (Raygor; & Ragor. 1985) ซึ่งแบ่งระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจขั้นเริ่มต้น เป็นความเข้าใจความหมายของคำ และความคิดของผู้เขียน ซึ่งเป็นเพียงขั้นการรับรู้ข่าวสารจากผู้เขียนเท่านั้น

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretive Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านต้องพยายามหาความสัมพันธ์ เปรียบเทียบข้อมูลจากเรื่องกับประสบการณ์ของตนเอง สามารถลำดับเหตุการณ์ ทราบความสัมพันธ์ของเหตุและผล และตีความข้อมูลทั่วไป

3. ความเข้าใจระดับนำไปใช้ (Applied Comprehension) ในระดับนี้ออกจากผู้อ่านจะรับรู้และตีความข่าวสารจากผู้เขียนแล้ว ผู้อ่านจะต้องประเมินผลแนวคิดของผู้เขียน ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ หรือนำข้อมูลเหล่านั้นไปผสมผสานกับความรู้เดิมของตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้

กรอบแนวความคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ การสอนแบบ SQ5R และการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

- 1.1.1 ความหมายของการอ่าน
- 1.1.2 การอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 1.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน
- 1.1.4 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

- 2.1.1 กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R
- 2.1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQ5R

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

- 3.1.1 ความหมายของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- 3.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- 3.1.3 กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- 3.1.4 หลักการพื้นฐานการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- 3.1.5 การเตรียมการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- 3.1.6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

4. การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

1.1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญในการแสวงหาความรู้และเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ อันก่อให้เกิดทักษะแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต การอ่านทำให้เกิดการรับรู้ การเข้าใจ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใดความรู้หนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและให้คำนิยามของการอ่านไว้หลายทรรศนะด้วยกัน ดังนี้

Smith (1985). ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อความหมาย เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิด ข่าวสาร ความรู้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านในลักษณะของการสื่อความหมายระหว่างกัน โดยผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองลงในกระดาษตามลักษณะการเขียนของแต่ละบุคคล ผู้อ่านจะพยายามแปลความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ทั้งนี้ความสามารถในการคาดเดาหรือถอดความหมายจากข้อความที่อ่านนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน คือ ความคุ้นเคยในเรื่องที่อ่าน ความคิดสำคัญของเรื่อง และความรู้ทางภาษาของผู้อ่าน

Esky (1986). ให้ความหมายของการอ่านสามารถกล่าวโดยสรุปว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งสมองทำหน้าที่ในการแปลความหมายและตีความข้อความที่อ่านทั้งหมด สมองจะเริ่มทำงานไปพร้อมกับตาที่รับรู้ข้อมูลจากการอ่าน และนำความรู้เดิมที่สะสมไว้ในสมองมาช่วยในการแปลความหมายของข้อมูลที่รับรู้ทางตา ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจกลายเป็นส่วนหนึ่งที่จะเพิ่มเติมเข้ามาสะสมไว้ในส่วนของความรู้ในเรื่องนั้นๆ และสามารถนำมาใช้ในการแปลความหมายในครั้งต่อไป

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นความสามารถในการรับสารที่ผ่านสื่อต่างๆ และเข้าใจสาร ตีความได้ถูกต้อง รวมทั้งสามารถที่จะสื่อสารได้

ศรีสุดา จริยกุล (2545) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านคือการรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจเป็นการอ่านในลักษณะการอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ได้ การอ่านแบ่งแยกออกเป็น 2 ระดับ คือ การอ่านในระดับรูปธรรม อันได้แก่ การที่สายตาเห็นตัวหนังสือ ซึ่งอาจจะรู้ความหมายหรือไม่ก็ได้ และการอ่านในระดับนามธรรม คือ การอ่านแปลตัวหนังสือออกมาเป็นเสียงและความหมาย

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2549) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่รับรู้สารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้อ่านจะเข้าใจได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

กรมวิชาการ (2551) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ ความคิดที่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดี ย้อนนำไปสู่ความคิดที่ดี เพราะผู้อ่านจะได้ทราบแนวคิดต่างๆ จากเรื่องที่อ่าน เกิดความรู้จากเรื่องที่อ่าน แล้วนำมาจัดแยกแยะตีความหมายก่อนที่จะเกิดเป็นความคิดของตนเอง

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2556) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะของการรับสารและเป็นทักษะที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ต่างๆ การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการนำมาใช้เพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของสภาพวิทยาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บัณฑิต นัทรวิโรจน์ (2549) ให้ความหมายว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน และตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

จากการนิยามความหมายของการอ่านข้างต้นนี้สามารถสรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการรับรู้สารที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านกระบวนการรับรู้ทางสายตาและการแปลความหมายของสมอง โดยอาศัยทักษะการวิเคราะห์และการตีความ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนมากยิ่งขึ้น ความเข้าใจในการรับรู้สารจะอยู่กับประสบการณ์เดิมและความสามารถในการคิดของผู้อ่าน ซึ่งนับได้ว่าการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญในการแสวงหาความรู้

1.1.2 การอ่านเพื่อความเข้าใจ

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการอ่านก็คือการเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งนับได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร หรือสัญลักษณ์ทางภาษาต่างๆ หากผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่ได้อ่านก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการแสวงหาความรู้แก่ตัวผู้อ่านเป็นอย่างมาก และยังเป็นพื้นฐานสำคัญในส่งเสริมทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไป ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญให้คำนิยามและความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ ดังนี้

สมพิศ ซึ่งชมแก้ว อ่างถึงใน (กาญจนา วิชญาปกรณ์. 2533) ได้อธิบายว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง อ่านแล้วต้องสามารถแปลความ คือ กล่าวถึงเรื่องราวนั้นด้วยภาษาของเรา

เอง สามารถตีความได้ คือ นำความคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนั้นๆ มาบันทึกเรียบเรียงใหม่ มีมุมมองเรื่องเดิมในแง่ใหม่จากการค้นหาและเปรียบเทียบทั้งความสำคัญ และความสัมพันธ์ของส่วนย่อยต่างๆ ของเรื่องราวนั้น กล่าวโดยสรุปคือ เป็นการย่อเรื่องต่างๆ จนเป็นข้อสรุป และสามารถขยายความได้ คือ ขยายความคิดให้กว้างไกล และลึกซึ้งกว่าข้อเท็จจริงหรือความรู้ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนั้นๆ

กรมวิชาการ กรมวิชาการ (2539) กล่าวถึง การอ่านเพื่อความเข้าใจว่าเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจับใจความ จดจำรายละเอียดที่สำคัญ ลำดับความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันและขัดแย้งกัน ตลอดจนสามารถเขียนสรุปความได้ ซึ่งความสามารถในการอ่านของผู้อ่านแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการศึกษาและอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้าช่วยในการคิดหาเหตุผล

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544 พฤษภาคม-สิงหาคม) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร โดยผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์และประโยค สามารถจับใจความสำคัญและแนวคิดของผู้เขียนได้ และนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อสรุปเป็นความหมายจนเกิดเป็นความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน

บุญศิริ บุญศิริ ภิญญาธินันท์ (2545) อธิบายโดยสรุปว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ เข้าใจความหมายของคำ ซึ่งประกอบเป็นวลี ประโยค โดยใช้ประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยตีความหมายของบริบทนั้น นอกจากนี้ยังต้องเข้าใจจุดประสงค์หรือความรู้สึกที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสาร

ศุวดี ภูประดิษฐ์ (2546) กล่าวว่า การอ่านเพื่อเข้าใจสาร หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่อ่านนั้นเนื้อความตอนใดเป็นความรู้ข้อเท็จจริง เนื้อความตอนใดเป็นทัศนะข้อผู้เขียนบอกได้ว่าผู้เขียนเขียนเรื่องนั้นด้วยวัตถุประสงค์ใด มุ่งหมายจะให้ผู้อ่านเกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อสารนั้นอย่างไร เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้กระบวนการต่างๆ มาศึกษาบทอ่านเพื่อให้รู้เรื่องราวที่อ่าน เข้าใจข้อความที่ผู้เขียนสื่อไว้อย่างครบถ้วน

สมุทร เข็นเขาวนิช (2551) ให้ความหมายว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ ความสามารถที่จะอนุมานข้อสนเทศหรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านมาแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความเข้าใจนี้เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ต่างๆ หลากๆ ด้านของแต่ละคนและถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของ การอ่าน

ชัญญพร ฌรงค์ทิพย์ (2556) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง กระบวนการรับความหมายจากสัญลักษณ์ ตัวอักษร คำ ประโยค หรือข้อความที่ปรากฏในสาร ที่ผู้เขียนต้องการสื่อมายังผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ความสามารถทางภาษาหลายระดับพร้อมกัน เพื่อจับใจความสำคัญและตีความแนวคิดให้ได้ใกล้เคียงกับเจตนารมณ์ อารมณ์ ความคิดและ จุดประสงค์ของผู้เขียน และสรุปความหมายใหม่เป็นความเข้าใจในเรื่องที่อ่านโดยอาศัยความรู้ที่ได้ จากการอ่านมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน

สรุปได้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการรับรู้สารที่มีลักษณะเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนสื่อสารถึงผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ความสามารถด้านภาษา เพื่อแปลความหมาย ตีความ จับใจความสำคัญ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสามารถสรุป เรื่องราวที่ได้อ่านตามความเข้าใจ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของตนเอง

1.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเพื่อความเข้าใจที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีนั้น ไม่ได้ เป็นผลมาจากกระบวนการอ่านที่เกิดขึ้นจากผู้อ่านได้รับสารผ่านตัวอักษรเพียงอย่างเดียว หากแต่ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจความหมาย ให้มากยิ่งขึ้น ดังที่ เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2547) อ้างอิงจาก (Chapman, 1987). Reading Development) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ ดังนี้

1. ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม (Schema) เป็น สิ่งสำคัญที่ทำให้ ความสามารถของผู้อ่านแตกต่างกัน เพราะผู้อ่านที่มีความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมาก่อน จะเกิด ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมนี้อาจเป็น หลักสำคัญที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้เป็นแนวคิด เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้อ่านได้มี โอกาสฝึกใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมของตนมาช่วยในการอ่าน

2. อภิปัญญา (Meta – cognition) เป็นความสามารถของผู้อ่านในการเข้าใจ กระบวนการคิดของตนในการตีความและแก้ไขปัญหาต่างๆ จะช่วยให้เข้าใจการอ่านดีขึ้น เนื่องจาก สามารถใช้ความคิดของตนจากประสบการณ์มาใช้ในการจับใจความ ตีความ แปลความ และ ขยายความได้ กลวิธีอภิปัญญามีเนื้อความต่างๆ การเดาความหมายและการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ของผู้เรียนจะช่วยให้เข้าใจการอ่านดีขึ้น

3. โครงสร้างของเนื้อความ (Text structure) เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยทำให้ ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความในการอ่านได้ดีหากผู้อ่านเข้าใจวิเคราะห์โครงสร้างของการเขียนในเนื้อความ นั้นๆ และทราบจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ได้โครงสร้างเนื้อความจะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพใน การจับใจความสำคัญ แปลความ ตีความ และขยายความในการอ่าน

แฮริสและสมิท (Harris & Smith, 1986: 277-228) กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่าน ดังนี้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้อ่าน ได้แก่

1.1 ความสามารถทางด้านภาษา หมายถึง ความสามารถในการเขียน การเข้าใจความหมายของตัวอักษร ประโยค สัญลักษณ์ในบริบทต่างๆ รวมถึงการสะกดคำและการออกเสียงคำอย่างถูกต้อง

1.2 ความสามารถในการคิด หมายถึง ความสามารถในการตีความเพื่อให้ทราบความหมายแฝง แนวคิด หรือจุดประสงค์ของผู้เขียน รู้วิธีการเรียบเรียงประโยคและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยค

1.3 ความรู้รอบตัวของผู้อ่าน หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้รอบตัว เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น มาช่วยทำความเข้าใจเนื้อเรื่องและเชื่อมโยงกับบทอ่านเพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่านให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ประสบการณ์เดิมในเรื่องที่อ่าน หมายถึง ความสามารถในการหลอมรวมความคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์เดิมของตน

1.5 เหตุผลในการอ่านและวิธีการอ่าน หมายถึง เจตคติที่มีต่อสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านแต่ละคนมีเหตุผลและความต้องการในการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการเลือกวิธีการอ่าน ดังนั้น เมื่อต้องการอ่าน ผู้อ่านต้องทราบว่า ตนกำลังอ่านอะไร อ่านเพื่ออะไร และจะเลือกวิธีการอ่านอย่างไรให้เหมาะสม

2. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

2.1 ลักษณะของบทอ่าน เช่น บทความ สารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย ความสั้นยาวของเนื้อเรื่อง เป็นต้น

2.2 ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น สุขภาพของร่างกาย อารมณ์ จิตใจ เป็นต้น

2.3 สภาพแวดล้อม เช่น บรรยากาศในการอ่าน แสงสว่าง อากาศ เป็นต้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545) อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นที่กำหนดความเข้าใจในการอ่าน ประกอบด้วย 5 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ของผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ผู้ที่มีประสบการณ์หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน จะอ่านเรื่องได้เข้าใจชัดเจน เห็นภาพพจน์มากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้

2. ความสามารถด้านภาษา หมายถึง ความรู้ในด้านระเบียบของคำในประโยค และความหมายของคำ ปัญหาเรื่องคำศัพท์และสำนวนโวหาร

3. ความสามารถในการคิด ประสบการณ์เป็นส่วนประกอบสำคัญของการคิด เพราะผู้อ่านรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ของตนมาใช้ในขณะคิด ประสบการณ์นี้อาจมาจากการอ่านหนังสือ การฟังบรรยาย การอภิปราย การไปท่องเที่ยวและอื่นๆ ความสามารถด้านภาษาก็เป็นส่วนประกอบอีกส่วนหนึ่งในการพัฒนาความคิดอีกด้วย

4. ความสนใจและความเชื่อ ความสนใจและความตั้งใจเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของความเข้าใจ เรามักอ่านเรื่องที่เราสนใจมากกว่า แรงจูงใจอาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้อ่านต้องการความสำเร็จ ความอยากรู้ อยากเห็น การแก้ปัญหา เป็นต้น

5. จุดประสงค์ในการอ่าน ในขณะที่อ่านควรอ่านอย่างมีจุดประสงค์ เพราะจะสามารถมุ่งความสนใจไปได้ตรงจุดในขณะอ่าน

สมุทฺร เช่นเชาวนิช (2551) อธิบายว่า ความเข้าใจมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. สามารถจดจำเรื่องราวส่วนใหญ่ที่อ่านมาแล้วได้ เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องการจะใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงถึงก็ทำได้โดยไม่ยาก

2. สามารถจับใจความสำคัญๆ ได้ สามารถแยกแยะหรือระบุประเด็นหลักออกจากประเด็นย่อยที่ไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญมากนักได้ สามารถประเมินได้ว่าอะไรบ้างที่ควรจะสนใจเป็นพิเศษ หรือตัดทิ้งไปได้

3. สามารถตีความเกี่ยวกับเรื่องราวหรือข้อคิดเห็นที่อ่านมาแล้วได้ว่ามีนัยสำคัญหรือลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด

4. สามารถสรุปลงความเห็นจากสิ่งที่ได้อ่านมาแล้วได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และน่าเชื่อถือ

5. สามารถใช้วิจารณญาณของตนพิจารณาไตร่ตรองข้อสรุป หรือการอ้างอิงต่างๆ ของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ ไม่สับสน

6. สามารถถ่ายโอนหรือประสมประสานความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

อาจสรุปได้ว่า การทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านนั้น นอกจากมีปัจจัยด้านความสามารถในการรู้ภาษาที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรและสัญลักษณ์ต่างๆ แล้วยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญ อันมีผลต่อประสิทธิภาพในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ได้แก่ ความสามารถด้านภาษา ความสามารถในการคิด ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน รูปแบบของสาร สภาพแวดล้อม และความพร้อมทางด้านร่างกาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการอ่าน จับใจความ ตีความ และแปลความหมาย อันเป็นระดับความเข้าใจพื้นฐานของการอ่านเพื่อความ

เข้าใจซึ่งมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพ

1.1.4 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนอ่านที่มุ่งส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระดับความเข้าใจในการอ่าน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านให้ตรงตามจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับตัวผู้เรียนมากที่สุด รวมทั้งสามารถออกแบบการเรียนรู้และสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

Miller (1990). ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ความสามารถในการแปลความ (Textually explicit comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอไว้ในบทอ่านโดยตรงไปตรงมาได้ในระดับนี้ ผู้อ่านจะสามารถระบุความคิดหลัก ความคิดรองของเรื่อง ตลอดจนจัดเรียงลำดับเหตุการณ์หัวข้อเรื่องต่างๆ ในบทอ่านได้

2. ความสามารถในการตีความ (Textually implicit comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้โดยตรงในบทอ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้เหตุผลและความรู้ของตนเข้ามาช่วยตัดสินใจ ทำความเข้าใจกับบทอ่านนั้น ในระดับนี้ ผู้อ่านจะสามารถตอบคำถาม เชิงอ้างอิง สรุปและทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ตลอดจนรับรู้ถึงอารมณ์ความคิด และวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้

3. ความสามารถในการวิเคราะห์ (Critical reading) เป็นระดับความสามารถในการวิเคราะห์ตีความ และประเมินเนื้อหาที่อ่าน โดยสามารถแยกความแตกต่างของข้อมูลที่อ่านได้ว่าอะไรคือข้อเท็จจริง สามารถเปรียบเทียบเนื้อหาที่อ่านกับข้อมูลที่พบจากแหล่งอื่นๆ สามารถเข้าใจภาษาเชิงอุปมาอุปมัยที่ผู้เขียนนำมาใช้ ตลอดจนสามารถบอกได้ว่าผู้เขียนมีทัศนคติต่อเรื่องที่น่าเสนออย่างไร

4. ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Scripturally implicit comprehension) เป็นความเข้าใจในระดับสูงที่ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ่านเพื่อทำการสังเคราะห์เนื้อหาในบทอ่านนั้นๆ

Barlett (1986). ได้จัดระดับความเข้าใจในการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตรงตามตัวอักษร เป็นความเข้าใจที่อาศัยการจำข้อมูลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในข้อความอย่างชัดเจน

2. ความเข้าใจระดับอิงเกณฑ์ ผู้อ่านจะมีความเข้าใจในระดับนี้ได้ ถ้ามีการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความสำเร็จในระดับตัวอักษร รวมทั้งใช้ความรู้และจินตนาการของตนเองเป็นพื้นฐานในการตีความหมาย

3. ความเข้าใจในระดับที่ผู้อ่าน ตัดสินข้อความที่อ่านว่ามีความถูกต้องเหมาะสม และมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับมากเพียงใด โดยใช้การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายนอก เช่น ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และเกณฑ์ภายใน เช่น ประสบการณ์ ความรู้ และความเห็นของผู้อ่าน

4. ความเข้าใจในระดับที่ผู้อ่านมีความซาบซึ้งในข้อความที่อ่าน รู้ลักษณะรูปแบบการเขียนของผู้เขียน รวมทั้งเค้าโครงเรื่อง บท และตัวละคร

Smith (1985) ได้จัดระดับความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ระดับการอ่านตัวอักษร (Literal comprehension) เป็นระดับความเข้าใจขั้นต้น ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้ได้โดยตรง

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่าน ได้ละเอียด และลึกซึ้งกว่าในระดับแรก

3. ระดับความเข้าใจขั้นวิจารณ์ (Critical reading) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถใช้ความคิดของตน วิเคราะห์ตัดสิน และประเมินสิ่งที่อ่านได้ ซึ่งในระดับนี้ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจในระดับขั้นตีความมาก่อนแล้วเป็นอย่างดี

Raygor A.L. and R.D. Ragor (1985) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้อ่านน้อยที่สุด ส่วนใหญ่เป็นความเข้าใจคำ และความคิดของผู้เขียน เป็นเพียงการรับรู้ข่าวสารจากผู้เขียนเท่านั้น

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretive Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านต้องพยายามหาความสัมพันธ์ เปรียบเทียบข้อมูลจากเรื่องกับประสบการณ์ของตนเอง สามารถลำดับเหตุการณ์ ทราบความสัมพันธ์ของเหตุและผล และตีความข้อมูลทั่วไป

3. ความเข้าใจระดับนำไปใช้ (Applied Comprehension) ในระดับนี้นอกจากผู้อ่านจะรับรู้และตีความข่าวสารจากผู้เขียนแล้ว ผู้อ่านจะต้องประเมินผลแนวคิดของผู้เขียน ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ หรือนำข้อมูลเหล่านั้น ไปผสมผสานกับความรู้เดิมของตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้

Raygor A.L. and R.D. Ragor (1985) แบ่งระดับความสามารถในการอ่านเพื่อ
ความเข้าใจ 4 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจในระดับตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Factual Level) คือ
ความเข้าใจเนื้อเรื่องทีอ่านตามตัวอักษรที่ผู้เขียนระบุไว้ในสาร ประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้

- 1.1 บอกใจความสำคัญได้
- 1.2 บอกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้
- 1.3 เรียงลำดับเหตุการณ์ได้
- 1.4 ปฏิบัติตามคำแนะนำได้

2. ความเข้าใจขั้นตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation Level) คือ
ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความ และแปลความหมายจากเรื่องทีอ่านได้ ประกอบด้วย
ทักษะต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ตอบคำถามโดยใช้การตีความ
- 2.2 อ้างอิงหรือสรุปความได้
- 2.3 สามารถน่านายความได้
- 2.4 เข้าใจอารมณ์และจุดประสงค์ของผู้เขียน
- 2.5 ย่อความจากสิ่งทีอ่านได้
- 2.6 เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผล
- 2.7 สรุปใจความสำคัญได้

3. ความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation Level) คือ ความสามารถใน
การประเมินค่าสิ่งทีอ่านมาโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน เพื่อพิจารณาและตัดสิน
เรื่องราว ทีอ่านในประเด็นต่างๆ ประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้

- 3.1 สามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็นได้
- 3.2 สามารถประเมินสิ่งทีอ่านได้
- 3.3 สามารถเปรียบเทียบสิ่งทีอ่านได้
- 3.4 สามารถแปลความภาษาได้
- 3.5 สามารถบอกถึงความโน้มเอียงของผู้เขียนได้
- 3.6 สามารถบอกเทคนิคทีผู้เขียนใช้ในงานเขียนได้

4. ความเข้าใจขั้นสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ (Creative Level) เป็นการอ่าน
ในระดับทีสามารถนำสิ่งทีได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยทักษะต่างๆ
ดังนี้

- 4.1 สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาใช้ในการแก้ปัญหาได้
- 4.2 สามารถนำกิจกรรมที่ได้จากการอ่านมาใช้เป็นประโยชน์ได้
- 4.3 สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้

Burmeister Lov E (1974) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านซึ่งประยุกต์จากลำดับชั้นการเรียนรู้ของบลูม (Bloom' taxonomy) ไว้ดังนี้

1. ระดับความจำ (Memory) คือ การจำในสิ่งที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ ได้แก่ การจำหรือการเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง วันที่ คำจำกัดความ ใจความสำคัญของเรื่อง และลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

2. ระดับการแปลความ (Transtation) เป็นการนำข้อความหรือสิ่งที่เข้าใจไปแปลเป็นรูปแบบอื่น เช่น การแปลภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดความ การนำความสำคัญของเรื่อง ไปแปลงเป็นแผนภูมิ เป็นต้น

3. ระดับการตีความ (Interpretation) คือ การเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ในบทอ่าน เช่น การหาสาเหตุของผลลัพธ์ที่กำหนดมาให้ คาดการณ์ว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป การจับใจความสำคัญของเรื่องที่ไม่ได้บอกไว้

4. ระดับการประยุกต์ใช้ (Application) เป็นการเข้าใจหรือมองเห็นหลักการแล้วนำหลักการไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จ

5. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความเข้าใจและรู้ในแง่ของการตรวจตราส่วนย่อยที่ประกอบเข้าเป็นส่วนเต็ม เช่น การวิเคราะห์โฆษณาชวนเชื่อ การแยกแยะวิเคราะห์คำประพันธ์ การรู้ถึงการให้เหตุผลที่ผิดๆ ของผู้เขียน

6. ระดับการสังเคราะห์ (Synthetic) เป็นการนำความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมาผสมผสานแล้วจัดเรียงใหม่

7. ระดับประเมินผล (Evaluation) เป็นการวางเกณฑ์แล้วตัดสินสิ่งที่อ่านโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น อะไรบ้างที่เป็นความจริง (Facts) และอะไรบ้างที่เป็นจินตนาการ (Fantasy) อะไรบ้างที่เป็นความคิดเห็น (Opinion) และอะไรบ้างที่เป็นความเชื่อในเรื่องที่อ่าน

Valette (1972) กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่านแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับทักษะกลไก (Mechanical skill) คือ การแยกความแตกต่างระหว่างตัวสะกดการบอกความเหมือนและความต่างได้ ในขั้นนี้ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องเข้าใจสิ่งที่เห็น

2. ระดับความรู้ (Knowledge) คือ การเข้าใจความหมายของประโยค หรือข้อความที่คุ้นเคยสามารถบอกได้ว่า คำ หรือข้อความใดสอดคล้องกับรูปภาพที่เห็น การอ่านในระดับนี้มักเป็นการอ่านในระดับประโยค

3. ระดับถ่ายโอน (Transfer) คือ การเข้าใจข้อความใหม่ที่มีคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เรียนผ่านมาแล้ว

4. ระดับสื่อสาร (Communication) คือ ความสามารถในการอ่านข้อความที่มีคำศัพท์ และโครงสร้างใหม่ๆ หรือคำที่มีรากศัพท์เดียวกับคำที่นักเรียนเคยอ่านมาแล้ว ได้เข้าใจสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้

5. ระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticism) คือ ความสามารถในการเข้าใจความหมายแฝง เข้าใจจุดมุ่งหมาย ความคิดเห็น ทศนคติ และระดับภาษาที่ผู้เขียนใช้ได้

อารีย์ วัชรวาการ (2542) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. การแปลความ คือ ความสามารถในการแปลความหมายของเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏได้โดยใช้ถ้อยคำ ภาษาของตนเองอย่างถูกต้อง การแปลความแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 แปลความจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง เช่น แปลคำศัพท์ แปลข้อความยาวๆ ให้กลายเป็นคำหรือข้อความสั้นๆ หรือแปลคำศัพท์เทคนิคให้กลายเป็นคำสำคัญ

1.2 การแปลสัญลักษณ์ ได้แก่ การแปลความหมายจากรูปภาพ ตาราง เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ต่างๆ

1.3 การถอดความ เป็นการถามให้แปลความหมายของคติพจน์ คำคม คำพังเพย สุภาษิต บทกวีให้เป็นภาษาสามัญหรือแปลภาษาสามัญให้เป็นบทกวี

2. การตีความ คือ ความสามารถในการค้นหาและเปรียบเทียบความสำคัญ ความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ภายในเรื่อง ซึ่งบ่งบอกว่าสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น

2.1 ค้นหาความมุ่งหมายหรือคตินิยมของผู้แต่ง

2.2 ค้นหาว่าข้อความนั้นสัมพันธ์กันอย่างไร

2.3 ตีความหมายจากกราฟ สถิติ

2.4 ค้นหาความหมายที่ซ่อนอยู่

3. การขยายความ คือ ความสามารถในการขยายความคิดออกมาโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ เป็นความคิดด้านจินตนาการอย่างมีเหตุผล อาจจะเป็นการถามเพื่อให้เกิดการคาดเดา การพยากรณ์เหตุการณ์ต่อไป แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 ให้ข้อมูลเป็นระยะเวลาแล้วให้อนุมานเหตุการณ์ในช่วงระยะเวลานั้นๆ

3.2 ให้ข้อมูลเป็นเหตุการณ์ เรียงราว และขยายไปสู่เรื่องอื่นๆ

3.3 ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มหรือขนาด แล้วขยายข้อมูลไปสู่กลุ่มอื่นๆ หรือขนาดอื่นๆ

ชวาล แพรรัตกุล (2552) กล่าวว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านสามารถแสดงออกมาด้วยพฤติกรรม 3 ประการ คือ

1. การแปลความ คือ ความสามารถในการแปลความหมายจากข้อมูลเดิมให้ออกมาเป็นข้อมูลใหม่ ตรงตามความหมายของผู้เขียน

2. การตีความ คือ ความสามารถในการอนุมานข้อมูลให้ยุติลงเป็นข้อสรุปได้ โดยอาศัยความสามารถในการจับใจความสำคัญ การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ของข้อมูล

3. การขยายความ คือ ความสามารถในการอนุมานข้อมูลโดยใช้ความคิดแบบกว้าง ลึก และไกลกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ การขยายความตามนัยของเรื่องนั้นสามารถขยายให้กว้างกว่าสภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ได้

พิศิษฐ์ ตัณฑวณิช (2558 ตุลาคม-มีนาคม) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นความสามารถในการสื่อสารข้อความรู้ที่ตนได้รู้มาให้กับบุคคลอื่นได้รับทราบถึงความรู้นั้น ด้วยวิธีการสื่อสารของตนเอง โดยอาจนำเสนอเป็นถ้อยคำภาษาเขียน ท่าทาง สัญลักษณ์ รูปภาพ หรือวิธีการอื่นใดด้วยวิธีการที่เป็นของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจ แบ่งออกได้เป็น 7 พฤติกรรมย่อย ดังนี้

1. การตีความ (Interpreting) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสื่อความหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งในรูปแบบใหม่ที่ต่างออกไปจากเดิม แต่คงความหมายเท่าเดิม อาจเปลี่ยนแปลงจากถ้อยคำเป็นถ้อยคำใหม่ ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์ สัญลักษณ์เป็นถ้อยคำ ถ้อยคำเป็นภาพ หรือภาพเป็นถ้อยคำ เป็นต้น

2. การยกตัวอย่าง (Exemplifying) หมายถึง ความสามารถที่บุคคลยกตัวอย่างหรือกรณีเฉพาะที่สอดคล้องกับสิ่งที่เรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้บุคคลอื่นรับรู้ได้

3. การจัดประเภท (Classifying) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถจัดประเภทสิ่งของปรากฏการณ์ใดๆ ตามเกณฑ์การจัดประเภทที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

4. การสรุปความ (Summarizing) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถจัดหาข้อความสั้นๆ เพื่อแทนถ้อยคำหรือสาระเรื่องราวใดๆ ที่เป็นจำนวนมากๆ โดยคงเนื้อความเดิมที่สำคัญไว้ได้

5. การอ้างพาดพิง (Infering) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถจับรูปแบบหรือแบบแผนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้และใช้รูปแบบหรือแบบแผนดังกล่าวในการอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นการเพิ่มเติม

6. การเปรียบเทียบ (Comparing) หมายถึง การที่บุคคลสามารถจับประเด็นเทียบเคียงความเหมือนและความแตกต่างของวัตถุ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมใดๆ จากส่วนหนึ่งไปยังอีกส่วนหนึ่งซึ่งอยู่ในภาวะสามารถเทียบเคียงได้

7. การอธิบาย (Explaining) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะถ่ายทอดเรื่องราว ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ หรือความเห็นใดๆ ให้บุคคลอื่นได้รับรู้ โดยวิธีการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง เช่น การพูด การเขียน การใช้ท่าทาง หรือภาษาสัญลักษณ์ โดยการนำเสนอถ่ายทอดด้วยตนเอง

จากความหมายของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระดับความเข้าใจในการอ่านที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านแบ่งออกเป็นหลายระดับด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับการแปลความหมายตามตัวอักษร ระดับการตีความ ระดับการวิเคราะห์ และระดับการประเมินค่า โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นความเข้าใจ คือ การตีความ การยกตัวอย่าง การจัดประเภท การสรุปความ การอ้างพาดพิง การเปรียบเทียบ และการอธิบาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทักษะการอ่านของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับใดบ้าง หากมีทักษะในการอ่านอยู่ในระดับที่ดีก็จะทำให้ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ระดับการอ่านของ (Raygor A.L. and R.D. Ragor, 1985) แบ่งระดับ ความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ คือ ความเข้าใจระดับตัวอักษร ความเข้าใจระดับตีความ และ ความเข้าใจระดับนำไปใช้ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยใช้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน อีกทั้งยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงยังมีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งสะท้อนจากผลการทดสอบ PISAด้านการอ่านภาษาไทยในปีพุทธศักราช 2558 ที่ผ่าน ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นเสริมสร้างการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับความเข้าใจระดับตัวอักษร ความเข้าใจระดับตีความ และความเข้าใจระดับนำไปใช้ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะการอ่านระดับพื้นฐานที่สามารถใช้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไปได้

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ชนัญพร ฌรงค์ทิพย์ (2556) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอสกับการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยแบบปกติที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและพัฒนาการการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอสมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอสส่งเสริมในนักเรียนมีการคิดที่มีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง ส่งผลในนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จนสามารถสรุปความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ด้วยตนเองและเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง จิรวรรณ อิศระพงส์ไพศาล (2555: 134-146) ได้ศึกษาผลของการสอนวรรณคดีไทยโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ทที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียนเรียงความเชิงวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพัฒนาการความสามารถในด้านการอ่านดีขึ้นเป็นลำดับ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาและขยายความรู้ นอกเหนือจากบทเรียน และยังกระตุ้นให้เกิดทักษะการเชื่อมโยงความรู้จากการอ่าน ฝึกการจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประภาสินี ปิงใจ (2555) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้โมเดลกราฟิที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลกราฟิมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลกราฟิส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้นักเรียนตอบคำถาม

และทำความเข้าใจผ่านคำตอบของแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีการวนคำถามให้ทุกกลุ่มได้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก จึงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

ศศิกาญจน์ ชีถนอม (2553) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (รูปแบบที่ 1) ที่ใช้สื่อการสอนซึ่งเน้นวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการสอนแบบเดิม พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลักการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการสื่อสารทางภาษาด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดของตนเองเป็นสำคัญ ประกอบกับบทอ่านที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

งานวิจัยต่างประเทศ

วิลเลียม (William, 2005) ได้ศึกษาผลของการใช้แผนผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเมื่อใช้แผนผังกราฟิก ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจ โครงเรื่องของเรื่องที่อ่าน สามารถตีความสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่องได้ สามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลลัพธ์ รวมทั้งลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง

Madhumathi (2012, October) ได้ศึกษาผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SORS และกลวิธีการสอนอ่านแบบ RCT เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนอินเดียที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นภาษาที่สอง การอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนอินเดียจึงนับได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของนักเรียนทุกระดับชั้น จากผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบ SORS และกลวิธีการสอนอ่านแบบ RCT ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ได้ทั้งนักเรียนที่มีความสามารถสูงและนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ และยังพบว่านักเรียนหญิงสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของตนเองได้สูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งกลวิธีการสอนทั้ง 2 กลวิธีนี้มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

Jiang (2012). ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังโนทัศน์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยทำ

การทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประเทศจีน จำนวน 340 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษโดยตรง จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์มีผลการทดสอบ TOEFL (Test of English as a Foreign Language) ที่บ่งชี้ว่านักศึกษามีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น และมีความคงทนในการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า เทคนิคและวิธีการสอนรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนทั้งในรูปแบบการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งคือภาษาประจำชาติ และรูปแบบการเรียนรู้ในภาษาที่สองคือภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือนักเรียนมีความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องราว ลำดับเหตุการณ์ ทัศนคติคุณลักษณะต่างๆ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลลัพธ์ที่เกิดได้ การจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน จากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ทั้งในรูปแบบกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งผลให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก สามารถเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้จากการอ่าน ซึ่งบทอ่านมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนอยู่อย่างมีความหมายและเกิดความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

2.1.1 กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

SQ5R เป็นกลวิธีการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการอ่านหรือมีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ ให้มีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การสอนอ่านแบบ SQ5R นี้เป็นกลวิธีการสอนที่สร้างขึ้นโดย (Walter Pauk, 2002) กล่าวถึงกลวิธีการนี้ไว้ในหนังสือ How to Study in Collage ได้รับตีพิมพ์ในปี 2002 อธิบายว่า การสอนแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการสอนที่ได้รับการพัฒนามาจากกลวิธีการสอนแบบ SQ3R ของฟรานซิส โรบินสัน (Francis P. Robinson) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 1962 เพื่อช่วยบุคลากรทางการทหารที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาพิเศษของมหาวิทยาลัย ให้สามารถอ่านได้รวดเร็วและเรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ Walter Pauk (2002)

1. S (Survey) คือ การสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ โดยการอ่านหัวข้อเรื่อง หัวข้อย่อย และอ่านบทสรุปในแต่ละย่อหน้า

2. Q (Question) คือ ตั้งคำถามจากการอ่านหัวเรื่อง หัวข้อย่อย และสิ่งที่ได้จากการสำรวจในขั้นแรก โดยใช้คำถามว่า ใคร อะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน อย่างไร

3. R1 (Read) คือ หลังจากตั้งคำถามนักเรียนอ่านบทอ่าน หรืออ่านข้อมูล เพื่อให้สามารถตอบคำถามที่ตั้งไว้ได้

4. R2 (Recite) คือ หลังจากทีอ่านจบแล้วให้มองไปทางที่ไม่มีหนังสือ และท่องจำคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง หากไม่สามารถท่องจำคำตอบได้ให้ย้อนกลับไปอ่านบทอ่านใหม่และท่องพยายามท่องจำอีกครั้ง

5. R3 (Review) คือ หลังอ่านจบแล้วให้นักเรียนบันทึกข้อมูลตามความคิดของตนเอง เมื่ออ่านจบจะได้บทสรุปที่เป็นภาพรวมทั้งหมดของบทอ่าน

กลวิธีการสอนดังกล่าวนี้ทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญได้ดี สามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เขาคิดว่าเขาต้องรู้จากการอ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและจดจำได้ดี รวมทั้งสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

Walter Pauk (2002) กล่าวว่า กลวิธีการสอนแบบ SQ3R เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่ได้รับความนิยมอย่างมาก แม้ว่าจะประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลาย แต่ SQ3R ยังมีข้อบกพร่อง เช่น SQ3R สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้แค่เพียงการอ่านหนังสือเรียนเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ในลักษณะการเรียนรู้แบบบรรยายได้ และไม่มีขั้นตอนสะท้อนความคิด ถึงแม้ว่ากลวิธีการนี้มีข้อบกพร่องแต่ก็นับได้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีคุณค่า ซึ่งแสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ต่อมาในปี 1984 วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk, 2002) ได้พัฒนาวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยใช้ขั้นตอนเช่นเดียวกับกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R ของฟรานซิส โรบินสัน และแก้ไขข้อบกพร่องโดยการเพิ่มขั้นตอนการจดบันทึก (Record) และขั้นการวิเคราะห์ (Reflect) แต่ตัดขั้นตอนการทบทวนออก (Review) กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R จึงประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ (สุคนธ์ สิ้นชีพานนท์ และคณะ. 2545)

1. ขั้นสำรวจ (Survey: S) คือ การอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการอ่าน

2. ขั้นตั้งคำถาม (Question: Q) คือ การตั้งคำถามเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน

3. **ขั้นอ่าน (Read: R1)** คือ การอ่านเนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อค้นหาคำตอบของคำถาม

4. **ขั้นจดบันทึก (Record: R2)** คือ การจดบันทึกโดยย่อ ด้วยข้อความสั้นๆ เป็นสำนวนภาษาของตนเอง หรือขีดเส้นใต้ข้อความที่มีความสำคัญ

5. **ขั้นท่องจำ (Recite: R3)** คือ การจดจำคำตอบและประเด็นสำคัญที่ได้จากการจดบันทึกหรือขีดเส้นใต้ไว้

6. **ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect: R4)** คือ การวิเคราะห์บทอ่านโดยการแสดงความคิดเห็น หรือเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตนเองด้วยภาษาที่เหมาะสม

ในระยะเวลาต่อมา วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ได้พัฒนาวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เพื่อให้กลวิธีการอ่านมีความละเอียด เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเพิ่มขั้นทบทวน (Review) เข้ามาอีกครั้งเพื่อให้เป็นกลวิธีที่สามารถพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีทักษะในการอ่านที่ดีขึ้น โดยพัฒนารูปแบบการสอนอ่านเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. **Survey (S)** คือ การอ่านเนื้อหาอย่างคร่าวๆ โดยสังเกตจากชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือข้อความที่มีการเน้นอย่างชัดเจน

2. **Question (Q)** คือ การตั้งคำถามจากการสำรวจเนื้อหาที่อ่าน

3. **Read (R1)** คือ อ่านเนื้อหาอย่างละเอียดและพยายามหาคำตอบของข้อคำถามที่ตั้งไว้ ในขณะที่อ่านอาจมีคำถามเพิ่มขึ้นให้พยายามหาคำตอบ

4. **Record (R2)** คือ การจดบันทึกคำตอบของคำถาม หรือข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่อง

5. **Recite (R3)** คือ ท่องจำคำตอบที่ได้จากการจำบันทึกและสรุปใจความสำคัญ

6. **Review (R4)** คือ ทบทวนเนื้อหาสาระที่จดบันทึกให้เห็นภาพรวมใหญ่ของเรื่อง

7. **Reflect (R5)** คือ การวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน

Walter Pauk (2002) กล่าวว่า กลวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการจดจำ ซึ่งเมื่อทำตามขั้นตอนจนครบ 7 ขั้นตอนแล้วจะรู้สึกราวกับสามารถใส่จิ๊กซอว์ตัวสุดท้ายลงในช่องว่างได้ กล่าวคือ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพรวมของบทอ่าน ซึ่งจะประทับอยู่ในความทรงจำของตนเอง จึงนับได้ว่ากลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R นั้น ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องด้วย

การแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมควรปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม เพื่อให้ได้กลวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

การพัฒนาวิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R , SQ4R และ SQ5R สามารถสรุปขั้นตอนและความหมายได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบการสอนอ่านแบบ SQ3R , SQ4R และ SQ5R

SQ3R	SQ4R	SQ5R	
ฟรานซิส โรบินสัน (Francis Robinson)	วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ความหมาย
Survey	Survey	Survey	สำรวจ
Question	Question	Question	ตั้งคำถาม
Read	Read	Read	อ่าน
-	Record	Record	จดบันทึก
Recite	Recite	Recite	ท่องจำ
Review	-	Review	ทบทวน
-	Reflect	Reflect	สะท้อนความคิด

กล่าวโดยสรุปว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ของ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ประกอบด้วยกลวิธีการทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจ (Survey: S) ขั้นตั้งคำถาม (Question: Q) ขั้นอ่าน (Read: R1) ขั้นจดบันทึก (Record: R2) ขั้นท่องจำ (Recite: R3) ขั้นทบทวน (Review R4) และขั้นสะท้อนความคิด (Reflect: R5) ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากกลวิธีการสอนแบบ SQ3R (Survey, Question, Read, Recite และ Review) และ กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R (Survey, Question, Read, Record, Recite และ Reflect) จะเห็นได้ว่าขั้นตอนที่มีการปรับเปลี่ยนแก้ไข และเพิ่มเติมขึ้นมานั้น ได้แก่ ขั้นจดบันทึก (Record) ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ ในรูปแบบของการเขียนสรุปความและตอบคำถาม ที่ทำให้นักเรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ ขั้นการทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้นักเรียนเห็นภาพรวมของบทอ่านและทบทวนทำความเข้าใจเนื้อหาให้ถูกต้องด้วยตนเอง และขั้นสะท้อนความคิด (Reflect) เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ วิพากษ์ ผ่านกระบวนการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่

สอดคล้องในเรื่องที่อ่าน รวมทั้งได้ขยายความสิ่งที่อ่านโดยการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้อ่านกับความรู้ และประสบการณ์เดิมของตนเองเพื่อให้เข้าใจบทอ่านมากยิ่งขึ้นด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่า กลวิธีการ สอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะ การอ่านในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจได้อย่าง รวดเร็ว โดยสามารถจับใจความสำคัญได้อย่างคล่องแคล่ว บอกรายละเอียดของเรื่อง และสรุป ใจความสำคัญเพื่อให้สามารถเข้าใจบทอ่านที่ยากได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ การเรียนรู้ของนักเรียนในอนาคต

2.1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQ5R

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านด้วยกระบวนการที่มุ่งให้ ผู้เรียนจดจำและเข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว ด้วยวิธีการจดบันทึก การสะท้อนความคิด การ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และการอภิปรายร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ เดิมกับความรู้ใหม่ ส่งผลให้เกิดทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ

Walter Pauk (2002) ได้พัฒนากลวิธีการสอน SQ5R ขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมและ พัฒนาทักษะการอ่านให้ความสามารถในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น โดยเสนอแนะแนวทางการอ่านหนังสือ เรียนสำหรับการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ด้วยกลวิธีการอ่านที่สามารถกล่าวโดยสรุปได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) เริ่มต้นอ่านบทอ่านอย่างคร่าวๆ ด้วยการอ่านชื่อ เรื่องและพิจารณาว่าบทอ่านจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร อ่านหัวข้อเรื่องเพื่อตัดสินใจความสำคัญและ ข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไร อ่านในบทสรุปของทั้งหมดอย่างคร่าวๆ สังเกตคำสำคัญที่พิมพ์ตัวหนา รูปภาพ ตาราง และแผนภูมิต่างๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน เพื่อให้รู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question) ตั้งคำถามในสิ่งที่อยากรู้ จากข้อมูลที่ได้จาก การสำรวจในขั้นตอนแรก เพื่อตั้งเป้าหมายในการอ่าน คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านตั้งใจอ่าน คอยสังเกต เนื้อหาที่อ่านเป็น อย่างดี และมีความพิถีพิถันในการอ่าน โดยใช้เทคนิคเปลี่ยนชื่อเรื่องให้เป็น คำถาม เช่นชื่อเรื่องคือ “ลักษณะพื้นฐานของเมมโมรี่ (Basic Aspects of Memory)” จะทำให้เป็น คำถามโดยเติมคำว่า “อะไร (What)” ลงไป จะได้คำถามคือ “ลักษณะพื้นฐานของเมมโมรี่ คืออะไร? (What are the basic of memory?)” เทคนิคนี้เป็นเทคนิคพื้นฐานแต่มีประสิทธิภาพมากในการอ่าน ตัวอย่างการเปลี่ยนชื่อเรื่องเป็นคำถามมี ดังนี้

ชื่อเรื่อง	คำถาม
ร่องรอยความทรงจำ (The Memory Trace)	ร่องรอยความทรงจำคืออะไร (What is a memory trace?)

ระดับของการหลงลืม

เราจะลืมได้เร็วเท่าไร

(Rate of Forgetting)

(How fast do we forget?)

ทฤษฎีที่เสื่อมสลาย

ทฤษฎีที่เสื่อมสลายคืออะไร

(Decay Theory)

(What is the decay theory?)

ถ้าคำถามที่ตั้งขึ้นมานั้นกลายเป็นคำตอบของข้อคำถามที่ตั้งขึ้นก่อนหน้านี้ หรือซ้ำกับคนอื่น ให้ใช้คำถามทั่วไปที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา ใจความสำคัญ ข้อเท็จจริง หรือทัศนคติจากบทอ่าน ซึ่งสามารถใช้ได้กับการอ่านสารทุกรูปแบบ ตัวอย่างการการใช้คำถามทั่วไป มีดังนี้

ย่อหน้านี้บอกฉันว่าอะไร

(What does the paragraph tell me?)

ข้อมูลสนับสนุนที่สำคัญคืออะไร

(What are the important supporting details?)

ตัวอย่างนี้ทำให้ประเด็นหลักชัดเจนหรือไม่

(Does this example make the main point clear?)

ผู้เขียนให้หลักฐานอะไรบ้าง

(What evidence does the writer give?)

ถ้าสิ่งนี้เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อคิดเห็นที่เป็นความจริง แล้วอะไรคือสิ่ง

ที่ตามมา

(If this fact or idea is true, then what logically follows?)

ถ้ามันเป็นความจริง มันจะมีผลกระทบต่อความรู้ที่มีอยู่ของฉันอย่างไร

(If it is true, how does it affect my existing knowledge?)

ย่อหน้านี้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องอย่างไร

(How does this paragraph fit in with this chapter?)

ขั้นที่ 3 การอ่าน (Reading) อ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้ได้สาระสำคัญของเรื่อง ในทุกๆย่อหน้า เพื่อให้ได้คำตอบที่สามารถนำมาตอบคำถามที่ตนตั้งไว้ โดยสังเกตจากหัวข้อเรื่อง ซึ่งจะบ่งบอกใจความสำคัญหรือความคิดหลักเอาไว้ ถ้าหากไม่สามารถตอบคำถามได้ สามารถย้อนกลับไปอ่านบทอ่านได้หลายๆ ครั้งเท่าที่ต้องการ และอ่านจนสามารถตอบคำถามได้ว่า “ฉันได้เรียนรู้อะไรในย่อหน้านี้ (What did I learn in this paragraph?)” ซึ่งสามารถวัดความเข้าใจของผู้อ่านได้ หากมีข้อสงสัยหรือมีข้อความที่ยังมีความหมายคลุมเครือให้กระทำ ดังนี้

1. ย้อนกลับไปอ่านเนื้อหาอีกครั้งเพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้เขียน

2. ย้อนกลับไปอ่านเนื้อหาเพื่อให้รู้ทิศทางและจุดมุ่งหมายในการอ่าน

3. เปิดพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record) หลังจากทีอ่านและเข้าใจบทอ่านจนสามารถตอบคำถามได้ว่า ใจความสำคัญของบทความนี้คืออะไร หรือ จุดสำคัญของบทความนี้คืออะไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจในบทอ่านอย่างชัดเจนแล้ว ให้ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องทีอ่านและจดบันทึกคำถามลงไปบริเวณข้างๆ เนื้อหา และตอบคำถามด้วยการย่อความ การสรุปความแบบสั้นๆ ด้วยสำนวนภาษาของตนเองไว้ข้างๆ บทอ่าน หรือใช้ปากกาเน้นคำหรือข้อความที่เป็นคำตอบของคำถามนั้นๆ รวมทั้งจดบันทึกหรือขีดเน้นใจความสำคัญและข้อมูลสนับสนุน

ขั้นที่ 5 การจดจำ (Recite) หลังจากจดบันทึกเรียบร้อยแล้ว ให้ใช้แผ่นกระดาษปิดคำตอบของคำถามที่ได้จดบันทึกไว้ในขั้นตอนที่ 4 แล้วอ่านออกเสียงคำถามและตอบตามความเข้าใจด้วยสำนวนภาษาของตน และเลื่อนกระดาษลงเพื่อตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ หากตอบคำถามไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ให้อ่านคำถามออกเสียงและตอบอีกครั้งจนกว่าจะตอบคำถามได้ถูกต้อง ทำเช่นนี้ต่อไปเรื่องจนครบทุกคำถามและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) พิจารณาข้อมูลที่จดบันทึกทั้งคำถามคำตอบ และพยายามปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้นให้สมบูรณ์ หรือเขียนรวบรวมใจความสำคัญทั้งหมดใหม่อีกครั้ง ด้วยการเขียนสรุปเขียนแผนผังความคิด หรือเขียนกรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์วิจารณ์ (Reflect) หลังจากเรียนรู้ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทอ่านแล้ว ให้แสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลเหล่านั้นในมุมมองที่แตกต่าง โดยสะท้อนความรู้และความคิดจากประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ด้วยคำถาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ความสำคัญของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นนี้คืออะไร

(What is the significance of these fact and idea?)

อะไรที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อีก

(What else could they be applied to?)

จากข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นนี้ อะไรที่คุณสามารถเรียนรู้ได้อีก

(From these fact and idea, what else can I learn?)

อ้างอิงหลักการหรือหลักเกณฑ์อะไรบ้าง

(What principle or principles are the based on?)

Terry Terry F. Pettijohn (2009) กล่าวว่าเทคนิคการอ่านหนังสือเรียนที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัย คือ เทคนิค SQ5R ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1. SURVEY คือ การได้มองเห็นภาพรวม เมื่อเรียนรู้ในเนื้อหาให้พิจารณาโครงสร้างเนื้อหา อ่านเนื้อหาแต่ละหน้าอย่างคร่าวๆ โดยไม่พิจารณาเป็นตอนๆ หรือเป็นส่วนๆ และพิจารณาบทสรุปของเนื้อหา

2. QUESTION คือ การทดสอบเนื้อหาของตัวเอง โดยถามคำถามกับตัวเอง เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะได้อ่าน คำถามจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และช่วยในการเตรียมตัวสอบ ซึ่งหนังสือเรียนบางเล่มใช้คำถามในการเรียนรู้ แต่หลายๆ ครั้งผู้อ่านก็มักจะต้องการตั้งคำถามด้วยตัวเอง

3. READ คือ การอ่านเพื่อกำหนดเป้าหมายในการอ่านและตอบคำถามของตนเอง ด้วยการอ่านเนื้อหาอย่างละเอียดทั้งหมด รวมทั้งตาราง กราฟ และภาพประกอบต่างๆ ด้วย เพื่อให้ได้ใจความสำคัญและข้อมูลสำคัญของเนื้อหา

4. RECORD คือ หลังจากอ่านเนื้อหาทั้งหมดแล้ว ให้ขีดเส้นใต้คำสำคัญ หรือเขียนสรุปใจความสำคัญ 1 ประโยค และเขียนคำถามที่มีคำตอบเป็นส่วนที่ขีดเส้นใต้หรือประโยคสรุปไว้ที่ริมขอบกระดาษ

5. RECITE คือ การท่องจำเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ให้พยายามจำใจความสำคัญหรือข้อมูลสำคัญ โดยที่จะต้องสามารถตอบคำถามได้ถ้าไม่มีเนื้อหาให้อ่าน หากไม่สามารถจดจำได้ ควรแก้ไขจุดบกพร่องของตนเองในขั้นตอนนี้

6. REVIEW คือ การทบทวนแบบสั้นๆ เมื่ออ่านเนื้อหาจบทั้งหมด และทบทวนอีกครั้งก่อนการสอบเพื่อช่วยจดจำได้นาน โดยการทำให้แบบฝึกหัดทบทวนหรือถามคำถามและตอบคำถามด้วยตนเอง

7. REFLECT คือ การจัดระเบียบความรู้ที่ได้จากการอ่าน โดยการคิดวิเคราะห์ถึงกรณีตัวอย่างหรือการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาประยุกต์ใช้

ลินดา หว่อง (Linda Wong, 2006) อธิบายว่ารูปแบบการสอนแบบ SQ5R เป็นกลวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนอ่านและเรียนรู้เนื้อหามากๆ จากหนังสือต่างๆ ได้ในระยะเวลาอันสั้นและอย่างรวดเร็ว ด้วยวิธีการเรียนรู้ในลักษณะผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การดู การฟัง และการเคลื่อนไหว โดยเสนอแนวทางการอ่านใช้รูปแบบ SQ5R ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 Survey the chapter คือ สรุปรวบทอ่าน โดยการอ่านบทนำ หัวเรื่อง หัวข้อย่อย บทสรุป อย่างคร่าวๆ และกวาดสายตาเพื่อสังเกตคำศัพท์ที่เน้นเป็นพิเศษ รูปภาพ กราฟ และแผนภูมิต่างๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน

ขั้นที่ 2 Write Question คือ เขียนคำถามจากแต่ละหัวเรื่อง หัวข้อย่อย หรือ ส่วนสำคัญของเรื่อง ที่เป็นไปได้และสามารถหาคำตอบได้จากบทอ่าน เพื่อใช้ตอบคำถามในขั้นที่ 5 โดยใช้รูปแบบคำถาม ดังนี้

อย่างไร ไหน อันไหน คนไหน (Which?) = คำถามเพื่อเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

เมื่อไหร่ (when?) = คำถามเพื่อบอกช่วงเวลา

อะไร (What?) = คำถามเพื่อบอกข้อเท็จจริง

ทำไม (Why?) = คำถามเพื่อทราบเหตุผล

ที่ไหน (where?) = คำถามเพื่อให้ระบุสถานที่

อย่างไร (How?) = คำถามเพื่ออธิบายกระบวนการ

ใคร (Who?) = คำถามเพื่อเจาะจงตัวบุคคล

ขั้นที่ 3 Read CareFully and Thoroughly คือ อ่านข้อมูลให้ละเอียดครบถ้วน และพยายามสรุปประเด็นสำคัญ โดยอ่านช้าๆ อย่างตั้งใจ ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อความ รวมทั้งให้ความสำคัญอย่างมากกับคำศัพท์ที่พิมพ์ตัวหนา หรือมีการเน้นให้เด่นชัด กราฟ ตาราง และภาพประกอบการยกตัวอย่าง

ขั้นที่ 4 Record Information คือ จัดบันทึกข้อมูลที่สำคัญจากที่ได้อ่านในแต่ละย่อหน้า โดยการย่อข้อมูลเพื่อให้สามารถจดจำ เรียนรู้ และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ในรูปแบบของรหัส เฉพาะที่ตนเองเข้าใจ ยกตัวอย่างเช่น

- บัตรรายการ
- แผนภาพความคิด
- การขีดเน้นข้อความ
- การจัดลำดับ
- การสรุปใจความสำคัญ
- แบ่งกระดาษที่ใช้บันทึกเป็น 2 หรือ 3 ส่วน
- ตารางเปรียบเทียบ
- เขียนสรุปไว้ข้างๆ ข้อความที่อ่าน
- การให้คำจำกัดความ

ขั้นที่ 5 Recite information คือ ท่องจำข้อมูลที่บันทึกไว้โดยการพูดข้อมูลทั้งหมดออกมา เพื่อให้สามารถจดจำได้ และพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้น 2 ให้ได้ หากยังมีข้อสงสัยให้ย้อนกลับไปอ่านเนื้อหาใหม่อีกครั้ง

ขั้นที่ 6 Reflect คือ วิเคราะห์ข้อมูลที่อ่านมาแล้ว และพยายามเชื่อมโยงข้อมูลกับสิ่งที่วิเคราะห์เพิ่มเติมลงไปในส่วนที่บันทึก ถ้ายังไม่เข้าใจเนื้อหาให้จดบันทึกไว้เพื่อถามเพื่อนในชั้นเรียนหรือครูผู้สอนในห้องเรียน ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1-6 ในแต่ละย่อหน้าจนครบทุกย่อหน้าในบทอ่าน

ขั้นที่ 7 Review คือ เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นแล้ว ให้ทบทวนเนื้อหาทั้งหมดเพื่อให้สามารถจดจำได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจเนื้อหาได้ถูกต้อง โดยเสนอวิธีการทบทวน ดังนี้

- ตอบคำถามท้ายบท
- ทบทวนข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้ในขั้นที่ 3
- เขียนสรุปข้อมูล
- ตั้งคำถามด้วยสำนวนภาษาของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้อ่าน เช่น
 - 1) สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ได้อย่างไร
 - 2) ข้อมูลที่จดบันทึกในห้องเรียนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ได้อ่านอย่างไร
 - 3) เนื้อหานี้มีความสำคัญในการเรียนรู้หรือไม่

ถนนอมจิตร ถนนอมจิตร สังข์จรูญ (2552) ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนตามขั้นตอน ดังนี้

1. Survey = ก่อนอ่านบทอ่าน ให้นักเรียนให้ความสนใจที่ชื่อเรื่อง คำที่พิมพ์ตัวหนา รูปภาพ แผนภูมิ และกราฟ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมทั้งหมดของบทอ่าน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นในบทอ่านและเกิดคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลในบทอ่าน

2. Question = ก่อนที่จะอ่านรายละเอียดของบทอ่าน ให้นักเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน โดยตั้งคำถามให้สอดคล้องกับข้อมูลในบทอ่าน ให้นักเรียนใช้ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสำรวจมาตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบในภายหลัง และใช้คำถามนี้ถามตนเองโดยครูจะให้คำถามเพิ่มเติมในภายหลัง

3. Read = ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จำเป็นอย่างมาก ให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ใจความสำคัญและสาระสำคัญของบทอ่าน ให้นักเรียนค้นหาคำตอบของคำถามของตนเองและคำถามของครู โดยอ่านแผนภูมิ กราฟ ตาราง และรูปภาพซึ่งแสดงข้อมูลให้ใหม่ๆ และเขียนข้อมูลที่ได้จากการอ่านเพื่อให้สามารถสรุปได้

4. Recite = ให้นักเรียนท่องจำใจความสำคัญและข้อมูลสำคัญ โดยให้นักเรียนถามคำถามและตอบคำถามด้วยตนเองและผลัดกันถามตอบกับคู่ของตนเอง ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาส

ให้นักเรียนพูดและฟังเพื่อฝึกทักษะการพูดและการฟังทักษะทางภาษาในเวลาเดียวกัน และช่วยให้สามารถจดจำสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านได้อีกด้วย

5. Record = ข้อตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกิจกรรมการเขียน ให้นักเรียนเขียนคำตอบด้วยประโยคที่สมบูรณ์และเขียนข้อความสั้นๆที่เป็นประเด็นหลักของบทอ่าน การจดบันทึกช่วยให้นักเรียนเขียนเค้าโครงบทสรุปออกมาได้ด้วย ซึ่งขั้นตอนนี้จะฝึกทักษะการเขียนและช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทอ่านมากยิ่งขึ้น

6. React = ให้นักเรียนเขียนเชื่อมโยงความคิดระหว่างสาระที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์ของตนเอง โดยส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับที่ปรากฏในบทอ่าน

7. Review = ให้นักเรียนอ่านบทสรุปและการสะท้อนความคิดของตนเองให้มั่นใจว่าครอบคลุมประเด็นสำคัญของเรื่องทั้งหมด ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนแก้ไขการเขียนของตนเอง ด้วยการตรวจสอบว่าสิ่งที่เขียนนั้นเป็นประโยคหลักหรือไม่ เป็นประโยคที่มีเหตุมีผลหรือไม่ หรือมีคำสำคัญที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาในบทอ่านหรือไม่ และมีข้อผิดพลาดในการสะกดคำหรือไม่

จิตติกานต์ คำสะสอน (2558: 43-45) ได้ดำเนินการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยประยุกต์ใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading)

Survey (S) ขั้นสำรวจ ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน โดยแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน คละกัน เพื่อตั้งคำถามจากบทอ่าน โดยให้นักเรียนสำรวจเรื่องราวที่อ่านอย่างคร่าวๆ จากการอ่านหัวเรื่อง หัวข้อย่อย บทคัดย่อ สรุป เพื่อมองให้เห็นภาพรวมของเรื่อง ด้วยวิธีการอ่านแบบกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว

Question (Q) ขั้นตั้งคำถาม ในขั้นต้นครูผู้สอนจะตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียน จากนั้นผู้เรียนฝึกตั้งคำถามด้วยตนเองจากเรื่องที่ได้จากการสำรวจในขั้นแรก

(Survey and Question) เป็นขั้นที่ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงความเร็วและความเข้าใจในการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านหัวข้อเรื่อง คำนำ ย่อหน้า ลักษณะตัวอักษรที่เด่นๆ บทสรุป โดยการอ่านแบบกวาดสายตาผ่านตัวอักษรอย่างคร่าวๆ (Scanning) เพื่อหาข้อมูล

เฉพาะเจาะจงและการอ่านแบบเปิดผ่านไปอย่างรวดเร็ว (Skimming) เพื่อจับใจความสำคัญ พร้อมกับปรับเปลี่ยนหัวข้อหรือหัวเรื่องดังกล่าวให้อยู่ในรูปแบบของคำถาม แล้วจดบันทึก

ขั้นที่ 2 ระหว่างการอ่าน (While-reading)

Read (R) ขั้นอ่าน นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจ และตอบคำถามที่ตั้งไว้ นักเรียนต้องมุ่งความสนใจไปที่บทอ่าน คิดคำถามและหาคำตอบตลอดเวลา ที่อ่านเรื่องนั้นๆ นักเรียนจะสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

Record (R) ขั้นบันทึก ครูให้นักเรียนจดบันทึกข้อมูลสำคัญและสิ่งที่จำเป็นด้วยข้อความสั้นๆ อย่างที่รัดกุมตามความเข้าใจของตนเองลงในสมุด

Review (R) ขั้นทบทวน นักเรียนทบทวนเรื่องราวที่บันทึกกับบทอ่าน รวมทั้งทบทวนคำถามและคำตอบจากบทอ่านด้วย เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ หากมีข้อมูลส่วนไหน ยังไม่เข้าใจให้ย้อนกลับไปอ่านซ้ำใหม่อีกครั้ง แล้วบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมลงในสมุด

(Read, Record and Review) การอ่าน การจดบันทึก และการอธิบายหรือบรรยาย เป็นขั้นที่นักเรียนต้องอ่านคำถามและส่วนที่บันทึกสาระสำคัญ เพื่อพยายามเข้าใจคำตอบ ได้โดยการอธิบาย หรือบอกเล่าเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านให้ครูหรือเพื่อนๆ ฟังโดยไม่ต้องดูบทอ่านด้วย จำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 3 : ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading)

Reflect (R) ขั้นวิเคราะห์ วิจัย ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ สอดคล้อง ความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้อง หรือขยายความสิ่งที่อ่าน โดยเชื่อมโยงความคิดกับความรู้ เดิมของตนเอง โดยครูผู้สอนให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดให้เห็นว่าตนเองสามารถใช้ข้อมูลหรือ เนื้อหาที่ได้จากการอ่านนั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่ตนมีอยู่ เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนหรือได้อ่าน โดยแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองจากเรื่องที่ได้อ่าน

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านและแนวทางการอ่านแบบ SQ5R ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือการสำรวจ (Survey) คือ การอ่านอย่างคร่าวๆ และสังเกตทุกองค์ประกอบของบทอ่าน เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ตาราง ตัวอักษรที่พิมพ์ ตัวหนา หรือบริเวณที่มีการเน้นข้อความสำคัญ เป็นต้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของบทอ่านอย่างกว้างและรู้ขอบเขตของเนื้อหาที่จะอ่าน การตั้งคำถาม (Question) คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น ในการทำความเข้าใจบทอ่านมากยิ่งขึ้น การอ่าน (Reading) คือ การอ่านบทอ่านทั้งหมดอย่างละเอียด ถี่ถ้วน และรอบคอบ เพื่อให้สามารถตอบคำถามที่ตั้งไว้ได้และสามารถจับใจความสำคัญ ข้อมูลสำคัญอื่นๆ ในบทอ่าน รวมทั้งสามารถตีความหรือพิจารณาจุดมุ่งหมายของผู้อ่านได้ การจดบันทึก (Recite) คือ

การบันทึกข้อมูลสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยภาษาของตนเอง หรือการทำสัญลักษณ์ต่างๆ โดยการขีดเส้นใต้หรือเน้นบริเวณที่มีค่าสำคัญหรือข้อความสำคัญในบทอ่าน การจดจำ (Record) คือ การท่องจำข้อความสำคัญและใจความสำคัญของเรื่องที่ได้อ่านหรือทำสัญลักษณ์ต่างๆ ไว้ในบทอ่าน จนสามารถจดจำได้ การทบทวน (Review) คือ การทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่ได้จากการอ่านบทอ่านด้วยการสรุปสาระสำคัญทั้งหมดเป็นข้อความสั้นๆ ตามความเข้าใจของตนเอง เขียนแผนภาพความคิดแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ศึกษาเรียนรู้ หรือการทำแบบฝึกหัดทบทวนท้ายบทอ่าน และ การสะท้อนความคิด (Reflect) คือ การวิเคราะห์ วิจัย แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่อ่านในเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร โดยใช้องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่านมาผสมผสานกับความรู้เดิมและประสบการณ์ของตนเอง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นข้อสนับสนุนหรือข้อมูลในการอภิปราย

จะเห็นได้ว่าการนำกลวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R มาพัฒนาทักษะการอ่านและเสริมสร้างการเรียนรู้ในบริบทต่างๆ นั้นก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก ทั้งนี้ การออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R นั้น ล้วนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ คือ ผู้เรียน วัตถุประสงค์ และสารในรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ ในการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน จึงทำให้มีแนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทุกกลวิธีการจัดการการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านล้วนตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือ 7 ขั้นตอน การสำรวจ (Survey), การตั้งคำถาม (Question), การอ่าน (Reading), การจดบันทึก (Recite), การจดจำ (Record), การทบทวน (Review) และการสะท้อนความคิด (Reflect)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบ SQ5R ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ถนอมจิตร สังข์จรูญ (2552) ได้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเทคนิค SQ5R ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ5R มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับการตอบสนองตามตัวอักษรการตีความ การสรุปความ และมีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในวิธีการสอนโดยใช้เทคนิค SQ5R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าเทคนิค SQ5R เป็นวิธีการสอนในลักษณะ

การเรียนรู้แบบร่วมมือที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระและควรจะนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ต่อไป

อชิปติ จิตภักดี (2557) ได้ศึกษาการใช้เทคนิค SQ5R เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เทคนิค SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ดีขึ้นใน 3 ระดับ คือ ระดับตัวอักษร ระดับตีความ ระดับสรุปใจความสำคัญ โดยนักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าเทคนิค SQ5R ยังสามารถพัฒนาทักษะการอ่านในขั้นสูงต่อไปได้

จิตติกานต์ คำสะสอน (2558) ได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้อื่น ได้ฝึกฝนทักษะการคิดและการแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่น โดยการแสวงหาในข้อคำถาม ข้อสงสัยต่างๆจนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

Vitta Yaumul Hikmawati, (2014) นักวิจัยชาวอินโดนีเซียได้ศึกษาผลของ SQ5R ที่มีผลต่อความรู้เชิงมโนทัศน์และความคงทนในการเรียนรู้เรื่องระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นห้องเรียนแผนวิทยาศาสตร์ โดยใช้กลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่ทำการทดสอบหลายครั้ง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการคิดเชิงมโนทัศน์ด้วยแผนภาพความคิดและมีความคงทนในการเรียนรู้ในระดับ 96% นอกจากนี้ยังพบว่าการเรียนรู้ด้วย SQ5R ยังสามารถยกระดับผลการเรียนได้ในระดับปานกลาง และพบว่า SQ5R ส่งผลให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้และรู้สึกสนุกสนานในการเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์มากขึ้น

Nova Perwitasari (2015) ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ข้อความด้วยเทคนิค SQ5R ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาควิชาภาษาอังกฤษ สถาบัน STKIP PGRI Blitar พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีผลการทดสอบภาษาอังกฤษในทักษะการอ่านระดับที่ 4 ต่ำที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 63 คะแนน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีข้อบกพร่องในการระบุ

ความหมายของคำ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประโยค และไม่สามารถวิเคราะห์ข้อความได้ตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีพื้นฐานการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิค SQ5R มาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยให้นักศึกษาฝึกอ่านตามขั้นตอนของเทคนิค SQ5R และดำเนินการทำสอบทั้งสิ้น 3 ครั้ง ผลการทดสอบพบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า 75 คะแนน น้อยลงตามลำดับ และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า เทคนิคการสอนแบบ SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ข้อความของนักศึกษาชั้นที่ 2 ได้ประสบผลสำเร็จ 91%

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้การสอนแบบ SQ5R พบว่า การสอนอ่านแบบ SQ5R สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้หลายสาขาวิชา ซึ่งพบมากในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะภาษาในการเรียนทั้งในรูปแบบของภาษาที่หนึ่งซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และรูปแบบภาษาที่สองคือภาษาอังกฤษจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการสอนแบบ SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนในขั้นสูงต่อไปได้ถึงระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงมนโทัศน์และส่งผลให้ผู้เรียนเกิด ความคงทนในการเรียนรู้ ทั้งยังสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนอีกด้วย ผู้วิจัยจึง เห็นว่าการสอนแบบ SQ5R น่าจะสามารถนำมาพัฒนาพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งได้เช่นเดียวกับ การอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาที่สองและสาขาวิชาอื่น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3.1.1 ความหมายของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal teaching) เป็นกลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยพาลินซาร์และบราวน์ นักวิจัยชาวต่างประเทศ ซึ่งเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้ครูกับนักเรียนแลกเปลี่ยนบทบาทกันในการดำเนินการสนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาในด้านการอ่านให้มีทักษะด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจดีขึ้น ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของไวโกทสกี (Vygotsky, 1978). ซึ่งอธิบายว่าพัฒนาการทางสติปัญญาจะเกิดขึ้นจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น พ่อแม่ หรือครู โดยเฉพาะการพูดของครูในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนนั้นมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญา ครูจึงควรตระหนักในการเลือกใช้ถ้อยคำใน

การสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางปัญญาที่ดี (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2551, มีนาคม-มิถุนายน) กล่าวว่า การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ควบคุมกระบวนการเรียนรู้การอ่าน เพื่อสร้างความเข้าใจและความหมายจากการอ่านด้วยตนเอง การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นกลวิธีการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา เพื่อให้ให้นักเรียนได้อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอน มุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กันระหว่างครูกับนักเรียนในการฝึกฝนทักษะการอ่าน โดยในขั้นต้นครูจะเป็นผู้สาธิตการใช้กลวิธีของนักอ่านที่มีความเชี่ยวชาญเป็นตัวอย่างที่แสดงแบบอย่างการคิด เพื่อให้บรรลุผลของการอ่านเพื่อความเข้าใจและนักเรียนจะต้องสามารถเข้าใจกลวิธีการอ่าน 4 กลวิธีซึ่งเป็นทักษะสำคัญอย่างชัดเจน ได้แก่ การสรุปความ (Summarizing) การทำความเข้าใจกับ ข้อสงสัย (Clarifying) การตั้งคำถาม (Questioning) และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Predicting) ทักษะต่างๆ เหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างต่อเนื่อง เมื่อนักเรียนเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่างๆ อย่างชำนาญแล้วจึงแลกเปลี่ยนบทบาทกับครูผู้สอนออกมาแสดงการใช้กลวิธี 4 กลวิธีในการอ่านเรื่องราวต่างๆ ด้วยตนเอง โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน กลวิธีการนี้เกิดประโยชน์กับการอ่านสารทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารที่เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งมีรายละเอียดและความรู้ต่างๆ มากมาย (Palincsar, 1984)

Palincsar (1984) ได้ศึกษาผลการใช้กลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีปัญหาด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความสามารถในการตอบคำถามวัดความเข้าใจในการอ่านได้ดีขึ้น

จันทร์ทรา จรพงษ์ (2524) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทว่า เป็นกลวิธีการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่สามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำโดยเริ่มจากครูกับนักเรียนแลกเปลี่ยนบทบาทของการเป็นผู้นำในการสนทนา อภิปราย โต้แย้ง และเปลี่ยนความคิด เพื่อช่วยกันทำความเข้าใจในบทอ่านและหาข้อสรุปร่วมกัน ด้วยกลวิธีการอ่านทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การตั้งคำถาม การสรุปความ การอธิบายความ และการคาดเดาเหตุการณ์ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่าน เช่น การตั้งคำถามจะถูกจำกัดขอบเขตของคำถามด้วยเนื้อหาในบทอ่าน ซึ่งคำถามนี้ จะช่วยตรวจสอบความเข้าใจและความจำของตนเอง ทั้งยังช่วยควบคุมการอ่านอีกด้วย เช่น นักเรียนจะพยายามหาที่มาของส่วนที่ไม่เข้าใจเพื่อทำความเข้าใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการกลับไปอ่านบททวนหรือ

ซักถามเพื่อหาคำอธิบาย การคาดคะเนเหตุการณ์จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความรู้เดิมมาทำความเข้าใจเรื่องที่ย่าน และการสรุปความนั้นจะช่วยรวบรวมข้อมูลต่างๆ สำคัญ และช่วยตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านได้อีกด้วย

เฉลิมลาภ ทองอาจ (2551) กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการสร้างความเข้าใจและรู้ความหมายจากการอ่านจากโดยใช้วิธีการ 4 วิธี คือ การตั้งคำถาม (question generating) การสรุปย่อ (summarizing) การสร้างความกระจ่าง (clarifying) และการทำนาย (predicting)

2. เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการฝึกหัดทางสติปัญญา (cognitive apprenticeship) ประเภทหนึ่ง ซึ่งให้นักเรียนศึกษาบทบาทของครูในชั้นเรียนก่อน แล้วปรับบทบาทตนเองให้เป็นครู ที่จะสอนและสนับสนุนเพื่อนในกลุ่มให้สามารถสร้างความรู้และความหมายจากบทอ่านได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการทั้ง 4 วิธี เป็นประเด็นหลักในการสนทนาและอภิปราย

การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นการสอนอ่านที่ช่วยพัฒนาศักยภาพในด้านการอ่านของผู้เรียน ได้ดี และเป็นที่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้สนใจศึกษาและนำกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมาทดลองกับผู้เรียนมากมายในต่างประเทศ และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548) กล่าวว่า การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการสอนอ่านเข้าใจความ ด้วยการแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง และในลักษณะของการสอนเป็นกลุ่มครูแสดงแบบอย่างในการอ่านเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มจากการสำรวจและทบทวน การสรุปความ การตั้งคำถาม การขยายความและการคาดคะเน แล้วจึงสลับให้นักเรียนแสดงบทบาทของครูบ้าง โดยให้แสดงอย่างเป็นขั้นตอนเช่นกัน นอกจากนี้ยังฝึกการอภิปราย โดยผลัดกันเป็นผู้นำการอภิปรายเกี่ยวกับบทที่ได้่าน

การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นเทคนิควิธีการในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และทุกขั้นตอนยังช่วยกระตุ้นทักษะกระบวนการคิดให้เกิดขึ้นตลอดการเรียนรู้

3.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3.1.2.1 ทฤษฎีประสบการณ์เดิม (Schema Theory)

ทฤษฎีประสบการณ์เดิมมีหลักการว่า ภูมิหลัง (Prior knowledge) ของผู้เรียนมีผลต่อ โดยอาศัยความรู้จากภูมิหลังของตนมาช่วยในการตีความสิ่งที่ย่าน กล่าวคือ ไม่ว่าจะ

ข่าวสาร ความอการเรียนรู้ ทำทฤษฎีนี้เชื่อว่าการอ่านเป็นกระบวนการสร้างเรื่องขึ้นใหม่ตามความเข้าใจของผู้อ่าน คิดเห็นหรือข้อมูลใดก็ตาม ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสัมพันธ์ข้อมูลของผู้อ่านเข้ากับความรู้ ที่ตนเองมีอยู่ หรือรู้จักอยู่แล้ว ผู้อ่านจะมีความสามารถหรือความชำนาญในการอ่านมากน้อยเพียงใดนั้น การใช้ตัวชี้แนะ (Clues) ที่มีอยู่ในข้อความจะช่วยในการเดาความหมายของข้อความที่อ่าน โดยผู้อ่านจะเลือกเอาเฉพาะข้อมูลบางตอนในข้อความนั้นมาผนวกกับความรู้เดิมของผู้อ่านเองเพื่อให้เข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น (Clarke (Clarke, 1977) สอดคล้องกับ รุเมลฮาร์ท (Rumelhart, 1981) ซึ่งกล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้หากผู้อ่านมีความรู้ทางภาษา (Linguistic knowledge) และความรู้ทั่วไป (General knowledge of the world) โดยในขณะที่อ่านข้อความ ความรู้เหล่านั้นจะกระตุ้นให้ทำงาน โดยกระบวนการทางสมอง ผู้อ่านจะใช้โครงสร้างความรู้เดิมทั้งด้านภาษาและความรู้ทั่วไปที่มีอยู่มาช่วยในการทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน เพราะบทความใดก็ตามเป็นเพียงข้อมูลทางภาษาที่ผู้เขียนสื่อให้ผู้อ่านเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องสร้างความหมายขึ้นเอง โดยการนำโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่มาสัมพันธ์กับข้อเขียน ในตัวโครงสร้างความรู้เดิมจะมีช่องว่าง (Slot) อยู่ในขณะที่กระบวนการอ่านดำเนินไป ผู้อ่านจะเริ่มได้ความหมายจากสิ่งที่อ่านมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อช่องว่างนั้นมีสภาพที่เต็มสมบูรณ์ (Instantiation of schema) ความเข้าใจของผู้อ่านจึงจะเกิดขึ้น

Carrell (1989) กล่าวว่า ทฤษฎีประสบการณ์เดิมนั้น ถือว่า ทั้งผู้อ่านและผู้เขียนต่างมีโครงสร้างของความรู้เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ และได้ตั้งสมมติฐานว่าความรู้และความจำของมนุษย์ก่อรูปร่างขึ้นในลักษณะเป็นโครงสร้างไม่ใช่ไม่มีรูปแบบ เมื่อผู้เขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นซึ่งก็คือประสบการณ์เดิม ถือว่าทั้งผู้อ่านและผู้เขียนต่างมีโครงสร้างของความรู้เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ และได้ตั้งสมมติฐานว่าความรู้และความจำของมนุษย์ก่อรูปร่างขึ้นในลักษณะเป็นโครงสร้างไม่ใช่ไม่มีรูปแบบ เมื่อผู้เขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นซึ่งก็คือการใช้ประสบการณ์เดิมถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียน งานเขียนนั้นจึงเป็นตัวแทน โครงสร้างของความรู้ของผู้เขียนเอง ถ้าประสบการณ์เดิมของผู้อ่านและผู้เขียนแตกต่างกันมาก ผู้อ่านก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าใจเรื่องที่ตนอ่าน ซึ่งสามารถแบ่งโครงสร้างของความรู้เป็น 2 ประเภท คือ

1. โครงสร้างความรู้เดิมเกี่ยวกับรูปแบบ (Formal schemata) หมายถึงโครงสร้างของงานเขียนในลักษณะต่างๆ เช่น งานเขียนที่ให้ความรู้ (Expository) นิทาน นิยาย บทความทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ถ้าผู้อ่านมีความรู้สึกไวต่อลักษณะ โครงสร้างของงานเขียน และรู้จักใช้ความรู้เดิมให้เป็นประโยชน์ในขณะที่อ่าน จะทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น ลักษณะโครงสร้างของข้อเขียนของเรื่องจะแตกต่างกันออกไปและมีลักษณะ โครงสร้างของข้อเขียน

เฉพาะ แต่ละชนิด เช่น นิทานหรือเรื่องสั้นก็จะมีโครงสร้างเป็นฉาก (Setting) การเริ่มเรื่อง (Beginning) ลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง (Development) และตอนจบ

2. โครงสร้างความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา (Content schemata) คือ ความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น เศรษฐศาสตร์ การแพทย์ ธุรกิจ หรือประวัติศาสตร์ เป็นต้น ผู้อ่านที่มีโครงสร้างความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจะสามารถรับเรื่องได้เร็วกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ความรู้ทางเนื้อหาเหล่านั้นมาก่อน

สรุปได้ว่า ความรู้เดิมของผู้อ่านเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจบทอ่านได้อย่างมีเหตุและเข้าใจโครงสร้างของข้อความที่ซับซ้อน ได้ดีขึ้น และครูเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและดึงเอาประสบการณ์เดิมของตนออกมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กับเพื่อนในชั้น ตลอดจนให้ความสนใจต่อนักเรียน เมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังอ่าน ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูได้รับทราบถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียนและสามารถให้คำชี้แนะเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

นอกจากทฤษฎีประสบการณ์เดิมที่เข้ามามีบทบาทในการช่วยให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ทฤษฎีอภิปัญญาเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการอ่าน โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียน (Reciprocal teaching technique) เนื่องจากการสอนอ่านวิธีนี้ ผู้อ่านจะได้รับการฝึกให้ใช้กลวิธี หรือปรับปรุงกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน ตลอดจนบอกได้ว่าจะใช้กลวิธีใดมาช่วยในการทำความเข้าใจกับบทอ่านนั้นๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ถือเป็นกระบวนการทางอภิปัญญา ซึ่งจะกล่าวถึงดังนี้

3.1.2.2 ทฤษฎีอภิปัญญา

ทฤษฎีอภิปัญญาเป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิดพิจารณาในสิ่งที่ตนอ่านและแสดงภาพของความเข้าใจออกมาให้ชัดเจนนั้น เป็นลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีอภิปัญญาการศึกษาในปัจจุบันนิยมศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีอภิปัญญาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนอ่าน

Dickinson (1987).กล่าวว่า อภิปัญญา หมายถึง การเรียนรู้วิธีที่ จะเรียนประการแรก เป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนและการพัฒนาตนเอง ในฐานะเป็นผู้เรียน ประการที่สอง เป็นการวางแผนการเรียนรู้ และประการที่สาม เป็นการค้นหาและเลือกใช้กลวิธีการเรียนรู้ต่างๆ ที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้ในทางอภิปัญญา (Metacognitive knowledge) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและการรู้จักตนเอง เช่น ผู้เรียนรู้ว่าการเรียนไวยการณ์เป็นเรื่องยากสำหรับตน

2. ประสบการณ์ในทางอภิปัญญา (Metacognitive experience) เป็นการใช้อุบายความคิดอย่างรอบคอบ มีสติ และรู้สึกตัว เช่น รู้สึกและเข้าใจว่าตนเองไม่เข้าใจหรือเข้าใจในสิ่งนั้นๆ

3. เป้าหมายหรืองาน (Goals or task) เป็นการกำหนดจุดประสงค์หรือสิ่งที่จะทำไว้ให้แน่นอน

4. การกระทำและกลวิธี (Goals or task) เป็นวิธีการที่บุคคลเลือกใช้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การตรวจสอบความก้าวหน้าของการทำงาน หรือพยายามหาความหมายของคำศัพท์โดยการใช้พจนานุกรม

Sanacore (1984) กล่าวว่าการใช้อภิปัญญาก็คือ การที่ผู้อ่านมีการตระหนักถึงความสามารถและทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตลอดจนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยบราวน์ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างอภิปัญญากับการอ่านดังต่อไปนี้

1. ผู้อ่านรู้ว่าเมื่อไรที่ตนเองรู้ (Knowing when you know) คือการที่ผู้อ่านตรวจสอบระดับความเข้าใจของตนเองซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพราะทำให้รู้ถึงข้อบกพร่องของตนเองและนำไปสู่การเลือกหาวิธีหรือกลวิธีมาแก้ไขข้อบกพร่องหรือความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้น

2. ผู้อ่านรู้ว่าตนเองรู้อะไร (Knowing what you know) ผู้อ่านตระหนักถึงความรู้ที่ตนมีอยู่และสามารถใช้ความรู้นั้นค้นหาว่าตนเองรู้อะไรและไม่รู้อะไรบ้าง

3. ผู้อ่านรู้ว่าจำเป็นต้องรู้อะไรบ้าง (Knowing what you need to know) ผู้อ่านรู้ว่าต้องใช้ความรู้ในเรื่องใดบ้างมาช่วยทำให้อ่านได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการรู้เป้าหมายของการอ่านก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่านรู้ประโยชน์ของการนำเอากลวิธีการอ่านมาช่วยสร้างความเข้าใจ (Knowing the utility of active intervention) คือ ผู้อ่านรู้กลวิธีต่างๆ ในการอ่านตลอดจนสามารถนำเอากลวิธีเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

Carrell (1989) กล่าวว่าอภิปัญญาเป็นความเข้าใจของบุคคลต่อกระบวนการทางปัญญา อภิปัญญาในบริบทการอ่านประกอบด้วยกระบวนการทางปัญญา 2 ประการ คือ

1. ความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับกลวิธีต่างๆ ในการเรียนรู้บทอ่าน
2. การควบคุมกลวิธีต่างๆ ที่ผู้อ่านใช้ในขณะอ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จจะแก้ไขวิธีการอ่านและการเรียนรู้ได้โดยการวางแผนการใช้กลวิธีต่างๆ ตลอดจนสามารถประเมินความสำเร็จในขณะที่ยังอ่านกำลังดำเนินอยู่เพื่อให้เข้าใจบทอ่านยิ่งขึ้น

วิชาดา สีนประจักษ์ผล (2531) กล่าวว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน อภิปัญญาหมายถึงการตระหนักรู้ถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน วิธีการหรือแนวทาง (Approach) ที่

ผู้อ่านใช้ในขณะที่ดำเนินการอ่านเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย รวมไปถึงการตระหนักรู้ถึงกลวิธีต่างๆ ที่ผู้อ่านใช้เพื่อจัดระบบความคิดและการตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง

เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2547) ให้ความหมายของอภิปัญญาว่า หมายถึงความสามารถของผู้อ่านในการเข้าใจกระบวนการคิดของตนเองในการตีความและการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้อ่านดีขึ้นเนื่องจากสามารถใช้ความคิดของตนเอง

อาจกล่าวสรุปได้ว่า อภิปัญญา คือ ความสามารถของบุคคลในการควบคุมความคิดของตนเองในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีโอกาสใช้อภิปัญญาของตนมากที่สุดในการอ่าน ผู้สอนสามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักในกลวิธีทางอภิปัญญาได้โดยการเสนอตัวอย่างกระบวนการตัดสินใจ การกระตุ้น ตลอดจนการสำรวจวิธีอื่นๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้กลวิธีเหล่านั้นให้เกิดประสิทธิภาพในการอ่านมากยิ่งขึ้น

3.1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของไวโกทสกี (Vygotsky Learning Theory)

Palincsar (1984) ได้พัฒนาการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทบนพื้นฐานของกลวิธีการสอนทางสังคมของไวโกทสกี เพื่อนำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในชั้นเรียน โดยได้แนวความคิดว่า การสนทนาพูดคุยกันระหว่างครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่การฝึกสนทนาอย่างแท้จริง เพราะการปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนส่วนใหญ่ถูกควบคุมโดยครู จึงเป็นเรื่องยากที่ครูจะทำให้การสนทนาของนักเรียนนั้นมีความหมายมากยิ่งขึ้น การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทจึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและครูผู้สอน ส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้ถึงการควบคุมกลวิธีทำความเข้าใจในการอ่าน โดยอาศัยความร่วมมือในการสนทนาระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งตามแนวคิดของไวโกทสกีนี้ เป็นแนวคิดที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กกว่ามีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) และการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก็นับได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่สอดคล้องแนวคิดทางสังคมของไวโกทสกี (Vygotsky's Socio-instructional Approach) ซึ่งกล่าวถึง ความพร้อมของเด็ก ในการเรียนรู้ว่า ควรมุ่งเน้นทักษะหรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติมากกว่าที่จะมุ่งเน้นพัฒนาการตามปกติ เพราะเชื่อว่าผู้เรียนมีศักยภาพพร้อมที่จะเรียนรู้และสามารถปฏิบัติงานได้ หากได้รับการช่วยเหลือและแนะนำจากเพื่อนๆ หรือครูซึ่งเป็นผู้มีความสามารถก็จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการของผู้เรียนได้

Vygotsky (1978) แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการแท้จริง (Actual Development Level) ซึ่งเป็นระดับที่เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมหรืองานได้ด้วยตนเอง และระดับพัฒนาการเต็มศักยภาพ (Potential Development Level) เป็นระดับที่ต้องมีผู้ช่วยเหลือจึงจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมหรืองานได้ ดังนั้น ช่วงพัฒนาการที่เชื่อมต่อระดับ

พัฒนาการแท้จริงกับระดับพัฒนาตามศักยภาพ หรือที่เรียกว่าระดับพัฒนาการช่วงกลาง (Zone of Proximal Development Level หรือ (ZPD) ที่สามารถพัฒนาหรือกระตุ้นให้เด็กก้าวต่อไปสู่พัฒนาการในระดับแท้จริงได้ ด้วยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่ฝึกฝนให้เด็กเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยการช่วยเหลือจากครู และเพื่อนๆ จนเด็กสามารถก้าวไปสู่ระดับพัฒนาการอย่างแท้จริงที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมหรืองานด้วยตนเองได้

กล่าวโดยสรุปว่าการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ นักเรียนได้ฝึกทักษะ การอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยกระบวนการกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้คำแนะนำและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีครูผู้สอนให้คำปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการสอนทางสังคมของไวทสกี้ที่เชื่อว่านักเรียนจากสามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวเข้าสู่ระดับพัฒนาการอย่างแท้จริงได้จากการช่วยเหลือทางสังคม

3.1.3 กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

Palincsar (1984) ได้นิยามความหมายกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไว้ทั้งสิ้น 4 กลวิธี ดังนี้

1. การสรุปความ (Summarizing) คือ การระบุประเด็นสำคัญของเรื่องราว โดยใช้การเรียบเรียงประโยค 2-3 ประโยคที่มีข้อความสำคัญของเนื้อเรื่องเข้าด้วยกัน ซึ่งไม่ควรระบุรายละเอียดที่ไม่สำคัญลงไป เพื่อให้ได้ใจความสำคัญ การสรุปความจึงช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำเรื่องราวได้เป็นอย่างดี ผู้อ่านต้องอาศัยหลักการในการตอบคำถามให้ได้ว่า เรื่องที่อ่านนั้นเกี่ยวกับอะไรและหาประโยคที่แสดงถึงใจความสำคัญให้ได้

2. การตั้งคำถาม (Questioning) เป็นวิธีการที่ช่วยตั้งจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่าน เพื่อตั้งคำถามที่มุ่งถามเฉพาะใจความสำคัญมากกว่าถามรายละเอียดอื่นๆ ซึ่งผู้อ่านสามารถใช้การตั้งคำถามตรวจสอบความเข้าใจของตนเองในเรื่องราวที่อ่านได้ ทำให้อ่านสามารถแยกแยะ ได้ว่าข้อความใดสำคัญ โดยใช้ WH-Questions ในการตั้งคำถาม เช่น ใคร (Who), ทำอะไร (What), ที่ไหน (Where), เมื่อไหร่ (When), ทำไม (Why), อย่างไร (How)

3. การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น เพราะในขณะที่อ่านอาจพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน จึงต้องอาศัยการย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยที่ครูเป็นผู้บอกให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับสิ่งที่ผู้อ่านไม่เข้าใจ โดยการสังเกตคำหรือข้อความที่อยู่ข้างหน้าและหลัง ซึ่งหากยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้ก็ให้ครูหรือเพื่อนช่วยได้

4. การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Predicting) คือ การเดาเหตุการณ์โดยอาศัยถ้อยคำหรือข้อความที่เป็นตัวชี้แนะให้ผู้อ่านคาดคะเนถึงเหตุการณ์ต่อไป โดยผู้อ่านจะต้องใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองและเชื่อมโยง เปรียบเทียบกับเรื่องราวที่อ่านมาแล้ว ซึ่งวิธีนี้จะช่วยสร้างความสนใจให้ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

มณิรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2549) ได้อธิบายกระบวนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ดังนี้

1. ครูแบ่งบทอ่านที่ให้อ่านออกเป็นตอนสั้นๆ ขึ้นอยู่กับความยาวของเรื่อง ตอนหนึ่งอาจประกอบด้วย 1-2 อนุเจตหรือย่อหน้า หรือมากกว่านั้น และค่อยๆ เพิ่มจำนวนอนุเจตมากขึ้น

2. เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนที่อ่านเร็วต้องคอยนักเรียนที่อ่านช้า ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านมาก่อนจากบ้าน เมื่อถึงเวลาเรียนในห้องเรียนครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านบทอ่านในใจอีกรอบหนึ่ง โดยให้นักเรียนทุกคนสำรวจบทอ่านอย่างรวดเร็ว และทบทวนบทอ่านก่อนที่การอภิปรายจะเริ่มขึ้น

3. หลังจากที่นักเรียนอ่านจบแล้ว ครูแสดงเป็นตัวแบบโดยเริ่มกระบวนการอ่านเข้าใจความอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) สรุปบทความบทอ่านเพียง 1-2 หรือ 3 ประโยค
- 2) ถามนักเรียนทั้งกลุ่มโดยตั้งคำถาม 1-2 คำถามที่สำคัญ โดยไม่ถามในรายละเอียด
- 3) ชี้แจงตอนที่ยากของบทอ่าน และขยายความโดยการอธิบาย ยกตัวอย่าง ยกอุปมาอุปไมย หรือกล่าวขยายความ
- 4) คาดคะเนตอนต่อไปของบทอ่านว่าจะเกี่ยวกับเรื่องอะไร หรือจะได้เรียนรู้อะไรบ้าง

5) ครูอาจแสดงบทบาทในขั้นตอนที่ 1-4 ซ้ำจนกระทั่งนักเรียนคุ้นเคยกับวิธีการ ต่อไปจึงสลับบทบาทกันระหว่างครูกับนักเรียน กล่าวคือให้นักเรียนสวมบทบาทของครู โดยครูช่วยบ้างในระยะแรก การที่ครูเป็นแบบอย่างและมีส่วนร่วมในกระบวนการเช่นนี้ ย่อมช่วยให้นักเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้กระบวนการดังกล่าว

อาจสรุปได้ว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้ง 4 วิธีที่กล่าวมานี้ ได้แก่ การสรุปความ การตั้งคำถาม การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า เป็นกลวิธีหลักในการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีส่วนช่วย

กระตุ้นให้ผู้อ่านได้ฝึกทักษะการอ่านควบคู่กับการฝึกทักษะการคิดไปพร้อมๆ กันอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ผู้อ่านมีทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพ

3.1.4 หลักการพื้นฐานการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากตัวแบบ นั่นก็คือ ครูผู้สอนผู้ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการอ่านเป็นอย่างดี โดยอาศัยหลักการพื้นฐาน (Palincsar; & Brown. 1984) ดังนี้

1. การแสดงบทบาทและสาธิตการเป็นตัวแบบ โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้นำการสนทนาและแลกเปลี่ยนบทบาทให้นักเรียนมาเป็นผู้นำแทน ซึ่งในขั้นแรกครูผู้เป็นตัวแบบจะแสดงตัวอย่าง การตั้งคำถาม การสรุป การอธิบายขยายความ การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า ให้นักเรียนได้เห็นอย่างชัดเจนและให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติในบทบาทผู้นำในการอ่านต่อไปได้

2. การฝึกการสนทนาและการอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะให้สามารถปฏิบัติตามหลักการอ่านทั้ง 4 วิธีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ การคาดคะเน การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย การตั้งคำถาม และการสรุป เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้น

3. ครูพยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน โดยครูทำหน้าที่ชี้แจง เสนอแนะ เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำการอ่าน ครูต้องคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียน โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับตามระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองให้มากขึ้น

4. ครูต้องถ่ายโอนความรับผิดชอบและความเข้าใจในการอ่านให้ผู้เรียนอย่างรวดเร็วตามลำดับ จนผู้เรียนสามารถรับบทบาทเป็นผู้นำในการอ่านได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อระยะเวลาผ่านไปนักเรียนจะสามารถแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในกิจกรรมการอ่านมากขึ้น จนสามารถดำเนินกิจกรรมได้สมบูรณ์ ซึ่งครูจะมีหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น

อาจสรุปได้ว่าหลักการพื้นฐานของการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนั้น เริ่มต้นจากการให้ครูแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการอ่านและสาธิตกระบวนการอ่านทั้ง 4 ขั้นตอน ให้นักเรียนดูจนเกิดความเข้าใจและแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างกัน ในขณะที่นักเรียนแสดงบทบาทเป็นครู จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในบทอ่านในขณะเดียวกันครูจะคอยให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และให้

คำปรึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนาและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.1.5 การเตรียมการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

Palincsar (1984);กล่าวว่าในการเตรียมการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนั้น ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 พยายามทำความเข้าใจและทำความเข้าใจกับบทอ่านที่เลือกมา โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาบทอ่านที่เป็นเอกสารจริง (Authentic material) และมีเนื้อหาที่สามารถตั้งคำถามได้หลากหลาย

2. สร้างคำถามที่เด่นและน่าสนใจจากบทอ่าน

3. ทดลองใช้การคาดคะเนหรือการคาดเดาเกี่ยวกับบทอ่านที่เลือกมา

4. ฝึกสรุปเนื้อเรื่องในแต่ละย่อหน้าของบทอ่าน

ขั้นที่ 2 จำลองสถานการณ์ที่น่าจะเกิดปัญหาขึ้นในห้องเรียน

1 พิจารณาว่ากิจกรรมใดที่ใช้แล้วทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่าน

2. ประเมินความสามารถของนักเรียนในการสรุปความ การตั้งคำถาม การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า แล้วตัดสินใจคัดเลือกกว่าควรใช้กลวิธีใดเหมาะสมในแต่ละช่วงการดำเนินกิจกรรมการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้ง 4 ขั้นตอน

อาจสรุปได้ว่า การเตรียมการสอนอ่านโดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนบทบาทมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกับวิธีการเตรียมการสอนอ่านแบบปกติ แต่สิ่งสำคัญในการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทคือการเลือกสรรบทอ่านให้เหมาะสมกับผู้อ่าน และทำความเข้าใจกับบทอ่านที่เลือกสรรมา ให้ผู้อ่าน ได้ศึกษา รวมถึงคาดเดาเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดปัญหาในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน่วงที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

3.1.6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทประกอบด้วยกลวิธีในการสอน 4 รูปแบบ ได้แก่ การสรุปความ (Summarizing) การตั้งคำถาม (Questioning) การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) และการคาดเดาเหตุการณ์ (Predicting) ทั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้เสนอขั้นตอนการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่แตกต่างกัน คือ พาลินซาร์และบราวน์ (Palincsar and Brown, 1984) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทโดยเรียงลำดับ

กลวิธีการสอนอ่านทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้ การสรุปความ การตั้งคำถาม การทำความเข้าใจกับ ข้อสงสัย และการคาดเดาเหตุการณ์ ซึ่งคล้ายคลึงกับ มิลเลอร์และเพอร์คิน (Miller and Perkins, 1990) ได้เสนอขั้นตอนไว้ ดังนี้ การตั้งคำถาม การสรุปความ การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย และการคาดเดาเหตุการณ์ ในขณะที่ลีซินชุกและคณะ (Lysynchuk et al, 1990:) และ พาลินซาร์และบราวน์ (Palincsar and Brown, 1986) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทโดยเรียงลำดับ กลวิธีการสอนอ่านทั้ง 4 รูปแบบ โดยเริ่มจาก การคาดเดาเหตุการณ์ การตั้งคำถาม การสรุปความ และการทำความเข้าใจกับข้อสงสัย

การเสนอขั้นตอนการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทของผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการนำกลวิธีการอ่านมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนนี้ ไม่ได้กำหนดลำดับขั้นตอนในการใช้กลวิธีการอ่านเพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเฉพาะเจาะจง กล่าวคืออาจมีการสลับปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับ ศักยภาพของผู้เรียน และบริบทต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอ่าน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนี้ ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินไปในลักษณะที่ผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่าน เพื่อน และครู ประกอบกับได้ฝึกทักษะการคิดตลอดระยะเวลาที่อ่าน

กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีลักษณะการสอนตามแนวปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยการสนทนา โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ การพยายามทำความเข้าใจกับบทอ่าน (Palincsar and Brown, 1986) การสนทนานั้นจะต้องกระทำตามกลวิธีการอ่าน 4 ขั้นตอน คือ การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Prediction) การตั้งคำถาม (Questioning) การสรุปความ (Summarizing) และการทำให้กระจ่าง (Clarifying) ซึ่งครูมีบทบาท ในการสาธิตหรือแสดงแบบอย่างให้นักเรียนเห็นว่าผู้อ่านที่มีความชำนาญในการอ่านนั้นใช้กลวิธี การอ่านทั้ง 4 ขั้นตอนที่กล่าวมาอย่างไร จากนั้นนักเรียนแสดงบทบาทแทนครู โดยมีครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการอ่านแก่นักเรียน

การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีรูปแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่มีผู้สนใจศึกษาและดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

พาลินซาร์และบราวน์ (Palincsar and Brown, 1986: 105 – 143 อ้างถึงใน (วิสาข์ จัตวรัตน์, 2541) ได้เสนอขั้นตอนการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 คาดเดาเรื่อง ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของบทอ่าน แล้วทำนายว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แล้วสรุปการทำนายเรื่องของเพื่อนนักเรียนในกลุ่มทั้งหมด ครูเพิ่มเติมสิ่งที่ครูทำนายแก่นักเรียนด้วย ขั้นตอนนี้จะช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับเรื่องที่อ่านเพื่อพิสูจน์ว่าเรื่องที่อ่านนั้นถูกต้องหรือไม่อย่างไร จากนั้นครูอ่านย่อหน้าแรกในบทอ่านต่างๆ ให้นักเรียนฟัง หรือให้นักเรียนอ่านในใจด้วยตัวเอง

ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม ครูให้นักเรียนทั้งกลุ่มช่วยกันตั้งคำถามเกี่ยวกับย่อหน้าที่อ่านเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ในบทอ่านนั้นมีข้อมูลอะไรบ้าง เพื่อทดสอบตนเองด้วยว่าสามารถตอบคำถามได้หรือไม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องที่อ่าน โดยสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ส่วนที่สำคัญของเนื้อหา และอธิบายว่าได้ข้อสรุปอย่างไร ครูอาจจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นในข้อมูลที่สรุปมาแล้วว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการนำข้อมูลมาหลอมรวมกันจนได้ข้อสรุป

ขั้นที่ 4 สร้างความกระฉ่าง ครูนำการอภิปรายเกี่ยวกับคำศัพท์หรือความคิดรวบยอดที่ทำความเข้าใจยาก หรือข้อมูลที่นักเรียนไม่เข้าใจ ในขั้นตอนนี้จะทำให้นักเรียนสามารถหาสาเหตุของความไม่เข้าใจของตนเองได้ว่า ความไม่เข้าใจนั้นมีสาเหตุมาจากคำศัพท์ ไวยากรณ์ คำอ้างอิง หรือความคิดรวบยอดต่างๆ รวมทั้งสามารถเรียนรู้กลวิธีที่จะทำให้เข้าใจบทอ่านได้ดีขึ้น เช่น การอ่านซ้ำๆ ครูสาธิตการอ่านขั้นต่างๆ แล้วให้นักเรียนสลับบทบาทมาเป็นครู เพื่อฝึกการใช้กลวิธีการอ่านให้มี ความชำนาญ

วิสาข์ จัตวรัตน์ (2541) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนสอนอ่าน โดยประยุกต์ใช้กลวิธีการสอนอ่านตามรูปแบบการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ครูควรอธิบายให้นักเรียนทราบว่า จะได้เรียนกลวิธีการอ่านอะไรบ้าง เหตุผลที่ต้องเรียน จะใช้ได้ในสถานการณ์ใด และจะเรียนอย่างไร ครูอธิบายถึงกลวิธีการอ่านทั้ง 4 วิธี และอธิบายบทบาทของนักเรียนที่ต้องแสดงบทบาทเป็นครู

2. ขั้นสอน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นคาดเดาเรื่องครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของบทอ่านแล้วทำนายว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แล้วสรุปการทำนายเรื่องของกลุ่มนักเรียนทั้งหมด ครูอาจจะเพิ่มเติมสิ่งที่ครูทำนายด้วย จุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้นักเรียนใช้ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่านและยังได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อพิสูจน์ว่าสิ่งที่ทำนายไว้ถูกหรือผิดอย่างไร

2.2 ขั้นอ่าน ครูอ่านย่อหน้าแรกของบทอ่านต่างๆ ให้นักเรียนฟังหรือให้นักเรียนอ่านในใจด้วยตนเอง

2.3 ขั้นตั้งคำถาม ครูให้นักเรียนตั้งกลุ่มช่วยกันตั้งคำถามเกี่ยวกับย่อหน้าที่อ่าน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนบอกได้ว่าบทอ่านนั้นประกอบด้วยข้อมูลอะไรบ้าง และเป็นการทดสอบตนเองไปด้วยว่าสามารถตอบคำถามได้หรือไม่

2.4 ขั้นสรุปครูสรุปเรื่องที่อ่านโดยสรุปส่วนสำคัญของเนื้อหา และอธิบายว่าได้ข้อสรุปมาอย่างไร ครูอาจให้นักเรียนวิจารณ์การสรุปของครูด้วยว่าเหมาะสมหรือไม่ จุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือ ครูสอนให้นักเรียนนำเอาข้อมูลที่ได้อ่านมาบูรณาการจนได้ข้อสรุป

2.5 ขั้นอธิบายให้ชัดเจน ครูนำการอธิบายเกี่ยวกับคำศัพท์ หรือความคิดรวบยอดที่ยากสำหรับนักเรียน ขั้นตอนนี้ทำให้นักเรียนสามารถหาสาเหตุของความไม่เข้าใจของตนเองได้ว่า อาจเกิดจากศัพท์ ไวยากรณ์ คำอ้างอิง หรือความคิดรวบยอดต่างๆ รวมทั้งสามารถเรียนรู้กลวิธีที่ทำให้เข้าใจบทอ่านได้ดีขึ้น เช่น อ่านซ้ำ หรือ ขอความช่วยเหลือ

เมื่อครูสาธิตการอ่านตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว ให้นักเรียนสลับบทบาทเป็นครู เพื่อฝึกการใช้กลวิธีการอ่าน

ธนัชพร ก้อนพันธุ (2549: 18-19) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ดังนี้

1. ขั้นกิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre-reading activity)

ในขั้นกิจกรรมก่อนการอ่านนี้ ครูผู้สอนให้นักเรียนอ่านหัวข้อเรื่อง (Topic) และให้คาดเดาเหตุการณ์ต่อไปว่าเรื่องจะดำเนินต่อไปอย่างไร โดยครูสาธิตการคาดเดาเหตุการณ์ ไปพร้อมๆ กับนักเรียน

2. ขั้นกิจกรรมการอ่าน (While-reading activity)

2.1 ครูและนักเรียนอ่านบทอ่านในใจ (Silent reading)

2.2 ครูสาธิตการสรุปใจความสำคัญ (Summarizing) ของย่อหน้าแรกที่อ่าน โดยสาธิตการถามคำถามที่ไปสู่การสรุปความ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อข้อสรุปนั้น เช่น ใจความสำคัญของข้อความนี้คืออะไร ข้อความนี้บอกอะไรแก่เราบ้าง

2.3 ครูสาธิตการตั้งคำถาม (Questioning) โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่นักเรียนอ่านในย่อหน้าแรก โดยใช้คำถาม เช่น บทความนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร คุณรู้เกี่ยวกับอะไรบ้างจากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่านกิจกรรมกลุ่ม คู่ หรือ เดี่ยว และให้นักเรียนตั้งคำถามเพิ่มเติมที่แตกต่างจากสิ่งที่ครูถาม

2.4 ครูสาธิตการใช้คำถามเพื่อทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) ในบทอ่าน โดยการแสดงแบบอย่างในการใช้คำถาม เช่น ข้อความนี้มีความหมายว่าอะไร คำนี้หมายถึงสิ่งใด

2.5 ครูสาธิตการคาดคะเน (Predicting) โดยการคาดเดาว่าเรื่องในย่อหน้าต่อไปจะดำเนินไปอย่างไร โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน เช่น คุณคิดว่าตอนต่อไปจะเป็นอย่างไร

จากนั้นให้นักเรียนออกมาฝึกการสรุปความ การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย การตั้งคำถาม และการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ซึ่งเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมที่ครูได้แสดงเป็นตัวอย่างไว้ โดยฝึกใช้กับเนื้อหาในย่อหน้าต่อไป

ในการสอนชั่วโมงแรกครูจะเป็นผู้สาธิตวิธีการใช้กลวิธีทั้ง 4 วิธี ได้แก่ การสรุปความ (Summarizing) การตั้งคำถาม (Questioning) การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) และการคาดเดาเหตุการณ์ (Predicting) ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างบทบาทที่สำคัญ ของครู คือการสาธิตหรือแสดงการนำการสนทนาให้นักเรียนเห็นว่าผู้อ่านที่ชำนาญใช้กลวิธีการอ่านทั้ง 4 วิธี อย่างไร หลังจากที่ได้สังเกตวิธีการของครู นักเรียนจะแลกเปลี่ยนบทบาทกับครูโดยเป็นผู้ทำกิจกรรมเองในตอนถัดไป โดยนักเรียนแสดงบทบาทเป็นผู้นำการสนทนา โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือในเวลาที่นักเรียนพบปัญหา ไม่สามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านได้ ครูอาจช่วยนักเรียนในการตั้งคำถามได้

3. ชั้นกิจกรรมหลังการอ่าน (Post-reading activity)

ในขั้นนี้เป็นการสอนให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้รับการอ่านมาประกอบกับความรู้ ความคิด และความเห็นของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการทำกิจกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ที่มีอยู่ในจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น การตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น เป็นต้น

พนาน้อย พนาน้อย รอดชู (2553) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่าน แบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูสอนทักษะพื้นฐาน 4 ทักษะ ได้แก่ การตั้งคำถาม การคาดคะเน การสรุป การอธิบายขยายความ ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และสามารถใช้ได้ถูกต้องแล้วจึงดำเนินการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ครูแบ่งบทอ่านเป็นตอนๆ หรือเรียนตามลำดับจากสั้นไปยาว

ขั้นที่ 3 ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านในใจ (นักเรียนที่อ่านซ้ำให้อ่านบทอ่านมาก่อนล่วงหน้า)

ขั้นที่ 4 หลังจากที่นักเรียนอ่านบทอ่านจบ ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยครูแสดงบทบาท ดังนี้

- 1) สรุปสาระสำคัญตอนละ 2-3 ประโยค
- 2) ถามคำถามเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง 1-2 คำถาม
- 3) เลือกส่วนที่ยากของบทอ่านมาอธิบายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ โดยใช้ การเปรียบเทียบ และอื่นๆ

4) คาดคะเนเกี่ยวกับเนื้อหาของบทอ่านที่นักเรียนจะเรียนต่อไป

ขั้นที่ 5 ครูทบทวนขั้นที่ 1-3 จนกระทั่งเห็นว่านักเรียนมีความคล่องแคล่ว จากนั้นจึงเปลี่ยนบทบาทให้นักเรียนมาเป็นผู้นำตามขั้นตอน

เมื่อจบบทเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความคิดสำคัญของบทอ่าน และประเมินว่านักเรียนตอบคำถามได้ดีเพียงใด ดำเนินขั้นตอนได้ดีเพียงใด

จากขั้นตอนกิจกรรมการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น สามารถกล่าวสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีกลวิธีที่นับได้ว่า เป็นทักษะที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ได้แก่ การคาดการณ์ การตั้งคำถาม การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย และการสรุป โดยมีครูแสดงตัวแบบในการใช้ทักษะการอ่านเหล่านี้อ่านบทอ่าน ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นวิธีการอ่านที่ถูกต้องของผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน จากนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะการอ่านโดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ธนัชพร ก้อนพันธ์ (2548) ได้เปรียบเทียบวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พนาน้อย รอดชู (2553) ได้พัฒนารูปแบบการสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบ แลกเปลี่ยนบทบาทและเทคนิคการเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่ม ทดลองที่เรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และเทคนิคการเสริมศักยภาพ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังชรินทร์ เต็ดดวง (2555) ได้พัฒนาแบบฝึกการอ่านบทอ่านธุรกิจด้วยกลวิธีการ อ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัย อาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านบทอ่านธุรกิจของนักศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแบบฝึกอ่านบทอ่านธุรกิจด้วยกลวิธีการอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาทในระดับดีมาก

ฉลอม รัตนพงษ์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ ยุทธวิธี การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การอ่านเพื่อ ความเข้าใจของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีความพึงพอใจต่อ รูปแบบการเรียนการสอนในระดับมาก ซึ่งมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพราะ สามารถส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การทำงานเป็นทีม ตลอดจนทำให้ผู้เรียนสามารถ เป็นผู้อ่านอิสระได้อย่างมั่นใจ

งานวิจัยต่างประเทศ

Palinscar (1984) ได้ศึกษาผลการสอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัญหา ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้วิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของตนเองได้ ดีขึ้นในด้านการตอบคำถามวัดความเข้าใจในการอ่าน

(Lysynchuk Lysynchuk (1990) ได้ศึกษาผลการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ระหว่างครูกับนักเรียน กับนักเรียนเกรด 4 ที่มีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจต่ำ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีพัฒนาการด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจสูงขึ้น และสามารถทำความเข้าใจกับบทอ่าน ได้ดียิ่งขึ้น

Miller (1990) ได้ศึกษาผลการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่า การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนั้นยังช่วยกระตุ้นในนักเรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่ม และบทบาทหน้าที่ของครูในกระบวนการเรียนรู้

Anjum (2011) ได้ศึกษาผลการใช้กลวิธีการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจกับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกลวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยตนเอง โดยตรง จากผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดีกว่าการศึกษาเรียนรู้กลวิธีการอ่านเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยตนเอง หลังจากดำเนินการทดลองโดยแบบเป็น 2 กลุ่ม แสดงให้เห็นผลการทดสอบหลังเรียนของทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า 58% ของนักเรียนกลุ่ม A ที่ใช้กลวิธีการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีผลการทดสอบดีกว่านักเรียนกลุ่ม B ที่เรียนรู้กลวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท พบว่า การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นกลวิธีการสอนที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งปรากฏผลอย่างชัดเจนในงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้เป็นผู้นำการอ่านอย่างอิสระ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการอ่านแก่ผู้เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาได้ จึงน่าจะสามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจการอ่านภาษาที่หนึ่งซึ่งเป็นภาษาประจำชาติได้เช่นกัน

4. การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเด่นของกลวิธีการสอนทั้งสองรูปแบบและ

ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะร่วมกัน โดยเฉพาะขั้นตอนการสอนที่มีความสอดคล้องกันหลายขั้นตอน ซึ่งสามารถอธิบายความสอดคล้องและความแตกต่างกันของทั้ง 2 รูปแบบการเรียนรู้ ได้ดังตารางต่อไป

ตาราง 2 ตารางแสดงความสอดคล้องและความแตกต่างของกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

<p>การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)</p>	<p>การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)</p>
<ul style="list-style-type: none"> รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนดำเนินการอ่านตามขั้นตอนด้วยตนเอง และอภิปรายข้อสงสัยหรือหาข้อสรุปกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือครูผู้สอน 	<ul style="list-style-type: none"> รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอน นักเรียนผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กันภายในกลุ่มของตนเอง
<p>ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) การสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ในระยะเวลาสั้นๆ โดยสังเกต ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ ส่วนประกอบต่างๆ ที่สำคัญในบทอ่าน เพื่อรู้ขอบเขตของเนื้อหา และคาดเดาประเด็นต่างๆ ที่จะปรากฏในบทอ่าน</p>	<p>ขั้นที่ 1 การคาดการณ์ (Predicting) คาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองมาประกอบการพิจารณาพร้อมกับสิ่งที่ได้ศึกษาจากการอ่านอย่างคร่าวๆ หรือจากการสำรวจเบื้องต้น</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

<p>การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)</p>	<p>การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)</p>
<p>ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question) การตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อยากรู้จากสิ่งที่ได้สำรวจ ข้อมูลข้างต้น ในบทอ่าน เพื่อให้มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน</p>	<p>ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Questioning) การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องทีอ่าน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และมีเป้าหมายในการอ่าน</p>
<p>ขั้นที่ 3 การอ่าน (Reading) ตั้งใจอ่านบทอ่านอย่างละเอียดและหาข้อมูลที่เป็น คำตอบของข้อคำถามที่ตั้งไว้ หากยังไม่เข้าใจให้อ่านซ้ำ หลายๆ ครั้ง หรือมีข้อสงสัยให้ถามเพื่อนในกลุ่มหรือถาม ครูผู้สอน</p>	<p>ขั้นที่ 4 การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) หากพบอุปสรรคในการอ่านหรือทำความเข้าใจให้ย้อนกลับไป อ่านบทอ่านใหม่อีกครั้ง หรือถามเพื่อน ถามครูผู้สอน</p>
<p>ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Recite) จดบันทึกใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญด้วยการ สรุปข้อมูลตามความเข้าใจด้วยสำนวนภาษาของตนเอง</p>	<p>ขั้นที่ 3 การสรุป (Summarizing) การระบุและเรียบเรียงประเด็นสำคัญ เพื่อนำมาสรุปให้ได้ สาระสำคัญของบทอ่าน</p>
<p>ขั้นที่ 5 การจดจำ (Record) ท่องจำสาระสำคัญที่ได้จดบันทึกไว้</p>	<p>-</p>
<p>ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) เขียนแผนภาพความคิดหรือเขียนสรุปในลักษณะอื่นๆ เช่น วาดภาพ ใช้ตารางเปรียบเทียบ วาดแผนภูมิ เป็น ต้น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลสำคัญที่ได้จากบท อ่าน</p>	<p>-</p>
<p>ขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิด (Reflect) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทีอ่าน ด้วย มุมมองที่แปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยความรู้และ ประสบการณ์เดิมของตนเอง</p>	<p>-</p>

จากตารางข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการสอนอ่านแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความแตกต่างกัน คือ การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการเป็นผู้นำในการอ่าน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระบวนการอภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันภายในกลุ่ม แต่การสอนอ่านแบบ SQ5R นั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนสามารถดำเนินการอ่านตามขั้นตอนทั้งหมดได้ด้วยตัวเอง ซึ่งหากเกิดกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยจะเปิดโอกาสให้ถามเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือครูผู้สอน และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในชั้นเรียน ซึ่งทั้ง 2 กลวิธีนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันในประเด็นของขั้นตอนการสอนอ่านในแต่ละขั้นตอนนี้ จะเห็นว่าได้ว่าลำดับขั้นตอนในการสอนอ่านของทั้ง 2 กลวิธีมีความแตกต่างกันเพียงขั้นตอนเดียวเท่านั้น คือ กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเริ่มต้นกระบวนการสอนอ่านด้วยขั้นตอนคาดเดาเหตุการณ์ แต่ในขณะที่การสอนอ่านแบบ SQ5R นั้นเริ่มต้นกระบวนการด้วยขั้นตอนการสำรวจ ซึ่งเมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายและกระบวนการเรียนรู้ในบางขั้นตอนของทั้ง 2 กลวิธีแล้ว แม้ว่าจะมีลำดับขั้นตอนที่แตกต่างกันแต่ก็มีความสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องกันอย่างมาก ดังนี้

1. ขั้นการสำรวจ (Survey) และขั้นการคาดการณ์ (Predicting) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยนักเรียนต้องอาศัยการสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อให้สามารถรู้ขอบเขตของ บทอ่านและคาดเดาเนื้อเรื่องที่จะปรากฏในบทอ่านว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

2. ขั้นตั้งคำถาม (Question + Questioning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ในขั้นต้นเพื่อให้ให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่าน โดยขั้นตอนนี้ของทั้ง 2 รูปแบบนั้นมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมือนกัน อย่างชัดเจน

3. ขั้นการอ่าน (Reading) และขั้นทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน เมื่อนักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดและเกิดข้อสงสัยหรือเกิดความเข้าใจในบทอ่านก็ควรที่จะแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. ขั้นจดบันทึก (Record) และขั้นสรุป (Summarizing) แม้ว่าลำดับขั้นของทั้ง 2 ขั้นตอนนี้ จากกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทจะไม่สัมพันธ์กัน แต่ขั้นสรุปและขั้นจดบันทึกนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอ่านบทอ่านก็จะดำเนินการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ ประเด็นสำคัญ และนำใจความสำคัญมาเรียบเรียงต่อกัน โดยอาศัยการถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยวิธีการจดบันทึก ซึ่งกระทำไปพร้อมๆ กับการสรุปตามความเข้าใจด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

การสอนอ่านแบบ SQ5R มีขั้นตอนที่แตกต่างจากการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท อยู่ 3 ขั้นตอน คือ การจดจำ (Record) การทบทวน (Review) และการสะท้อนความคิด (Reflect) ซึ่งกระบวนการในแต่ละขั้นตอนเหล่านี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะขั้นทบทวนจะต้องการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งองค์ความรู้ ผ่านกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ออกมาในรูปแบบต่างๆ ตามความเข้าใจของตนเอง อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียน มีทักษะในการสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีความคงทนในการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะในขั้นตอนของการจดจำ และการขยายความคิดด้วยขั้นตอนการสะท้อนความคิด โดยการเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ จากความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองไปสู่ความรู้ใหม่ และสะท้อนความคิดออกมาในลักษณะการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนวทางบางอย่างที่สะท้อนมุมมองหรือองค์ความรู้ที่แตกต่างออกไป บนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์และการนำไปประยุกต์ใช้

จากการเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านสอนแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นลักษณะร่วมและจุดเด่นบางประการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการสอนทั้ง 2 รูปแบบ และดำเนินการสังเคราะห์เป็นกลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานและสะท้อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ตามตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้อ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท การอ่านสอนแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาทการอ่านสอนแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนดำเนินการอ่านตาม ขั้นตอนด้วยตนเอง และอภิปราย ข้อสงสัยหรือหาข้อสรุปกับเพื่อน ร่วมชั้นเรียนหรือครูผู้สอน	รูปแบบการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ นักเรียนแสดงบทบาทเป็น ผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอน นักเรียนผลัดเปลี่ยนบทบาท หน้าที่กันภายในกลุ่มของตนเอง	รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเรียนรู้ด้วย กระบวนการกลุ่มอภิปราย โดยให้ นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มทำ หน้าที่เป็นผู้นำในการอ่านแทนครู และผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ภายในกลุ่มของตนเอง
ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่าน อย่างคร่าวๆ และ การสังเกตชื่อ เรื่อง หัวข้อ คำสำคัญที่พิมพ์ ตัวหนา รูปภาพ ตาราง และ แผนภูมิต่างๆ ที่ปรากฏ ในบทอ่าน เพื่อให้รู้ขอบเขตของ เนื้อหา	ขั้นที่ 1 การคาดการณ์ (Predicting) ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่อง ของบทอ่านแล้วทำนายว่าเรื่องที่ อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แล้วสรุปการทำนายเรื่องของ เพื่อนนักเรียนในกลุ่มทั้งหมด	ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Scan) การสำรวจบทอ่านอย่าง คร่าวๆ ในระยะเวลาสั้นๆ โดย สังเกต ชื่อ เรื่อง รูปภาพ ส่วนประกอบต่างๆ แผนภูมิ ที่ สำคัญในบทอ่าน เพื่อรู้ขอบเขต ของเนื้อหา แล้วคาดเดาเนื้อหา ของเรื่อง ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่าน อย่างคร่าวๆ ใน ระยะเวลา 1-2 นาที โดยให้สังเกตหัวข้อ ชื่อ เรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือ ส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่าน แล้วเดาว่าน่าจะเกี่ยวกับเรื่องอะไร

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ
วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
<p>ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question)</p> <p>ครูให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนอยากรู้จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในขั้นตอนแรกลงในกระดาษเพื่อตั้งเป้าหมายในการอ่าน</p>	<p>ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Questioning)</p> <p>ครูสาธิตการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่นักเรียนอ่านในบทอ่านหรือย่อหน้าแรก โดยใช้คำถามในลักษณะว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และผลเป็นอย่างไร หรือใช้คำถามมุ่งให้นักเรียนอธิบาย เช่น บทความนี้เกี่ยวกับอะไร</p>	<p>ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question)</p> <p>การตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อยากรู้จากสิ่งที่ได้สำรวจข้อมูลข้างต้นในบทอ่าน เพื่อให้มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน</p> <p>ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่านในขั้นตอนแรก โดยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนข้อคำถามลงในกระดาษของตนเอง หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมาย จุดมุ่งหมายในการอ่านร่วมกัน และเกิดความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ
วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
<p>ขั้นที่ 3 การอ่าน (Reading)</p> <p>ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้ได้สาระสำคัญของเรื่อง โดยในระหว่างที่อ่านให้นักเรียนพยายามหาคำตอบจากคำถามที่ตนตั้งไว้ในขั้นที่ 2 หรือหากมีข้อสงสัยหรือข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพิ่มเติมให้จดบันทึกไว้ หากมีข้อสงสัยหรืออ่านแล้วไม่เข้าใจในส่วนใดให้ถามเพื่อนหรือถามครูผู้สอน</p>	<p>ขั้นที่ 4 การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย (Clarifying)</p> <p>ครูสาธิตการใช้คำถามที่ถามเกี่ยวกับคำศัพท์หรือข้อความในบทอ่านที่ต้องอาศัยการตีความและแปลความหมาย เช่น ข้อความนี้หมายถึงอะไร? คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร?</p>	<p>ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read)</p> <p>การอ่านด้วยความตั้งใจอย่างละเอียด เพื่อหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ หากพบอุปสรรคในการอ่านให้อ่านซ้ำหลายๆครั้ง หรือถามเพื่อนในกลุ่ม หรือครูผู้สอน เพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาของบทอ่านได้อย่างกระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น</p> <p>ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ
วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
<p>ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record)</p> <p>นักเรียนเขียน หรือ ทำ เครื่องหมายสัญลักษณ์ ใน ข้อความที่เป็นคำตอบของข้อ คำถามที่ตั้งไว้ในบทอ่าน โดย กระทำไปพร้อมๆ กับการอ่าน ในขั้นตอนที่ 3 และจดบันทึก สาระสำคัญด้วยสำนวนภาษา ของตนเอง</p>	<p>ขั้นที่ 3 การสรุป (Summarizing)</p> <p>ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่าน และสาริต การตั้งคำถามเพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันแสดง ความคิดเห็น ซึ่งจะนำไปสู่การ สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ อ่าน</p>	<p>ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record)</p> <p>การจดบันทึกโดยการเรียบ เรียงประเด็นสำคัญ เพื่อนำมา สรุปให้ได้สาระสำคัญของบท อ่านด้วยสำนวนภาษาของ ตนเอง</p> <p>ครูให้นักเรียนแต่ละคน สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ อ่านตามความเข้าใจของ ตนเอง ด้วยการเขียนใจความ สำคัญและประเด็นสำคัญเป็น ข้อความสั้นๆ พร้อมกับจด บันทึกลงในกระดาษด้วย สำนวนภาษาของตนเอง</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ
วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
<p>ขั้นที่ 5 การจดจำ (Recite)</p> <p>นักเรียนท่องจำสาระสำคัญหรือคำสำคัญที่ได้จากการจดบันทึก ซ้ำๆ หากบทอ่านมีหลายย่อหน้า หรือ หลายตอน ให้ดำเนินการอ่านตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 จนถึงขั้นตอนที่ 5</p>		<p>ขั้นที่ 5 การตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate)</p> <p>การตรวจสอบความเข้าใจด้วยการท่องจำสาระสำคัญที่ได้จดบันทึกไว้ และทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้องของตนเอง ด้วยการทำกิจกรรมการถามตอบในกลุ่มหรือทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนด้วยการเขียนแผนภาพความคิดหรือเขียนสรุปในลักษณะอื่นๆ เช่น ตอบคำถาม วาดภาพ ใช้ตารางเปรียบเทียบวาดแผนภูมิ เป็นต้น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลสำคัญที่ได้จากบทอ่าน</p>
<p>ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review)</p> <p>นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่จดบันทึกและพยายามปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้นให้สมบูรณ์ โดยการเขียนแผนผังความคิดหรือเขียนกรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล</p>		<p>ครูให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันถามคำถามและตอบคำถามทีละคนจนครบทุกคน โดยที่นักเรียนแต่ละคนต้องถามคำถามที่ไม่ซ้ำกัน หรือ</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ
วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
<p>ขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิด (Reflect)</p> <p>นักเรียนถามคำถามโต้ตอบ และแสดงความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเพื่อนในกลุ่มด้วยกระบวนการอภิปราย โดยมุ่งให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นด้วยมุมมองและความคิดที่หลากหลาย</p>		<p>ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจและสะท้อนความเข้าใจในบทอ่าน โดยมีเพื่อนนักเรียนและครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการตอบคำถามหรือแก้ไขความเข้าใจผิดของนักเรียน</p> <p>ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange Ideas)</p> <p>การแลกเปลี่ยนความคิดโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเอง ด้วยการแสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปจากบทอ่าน เพื่อแสดงออกซึ่งความเข้าใจในบทอ่าน</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

การสอนอ่านแบบ SQ5R ตามแนวคิดของ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk)	การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท ตามแนวคิดของ พาลินซ์ซาร์และบราวน์ (Palincsar & Brown)	การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับ การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาท
		<p>และความคิดในมุมมองกว้างที่มีพื้นฐานความรู้จากเรื่องี่อ่าน</p> <p>ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และ แสดงความคิดเห็น โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนอภิปรายความสอดคล้องของเนื้อหาาร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน ในมุมมองที่แปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ และเสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน</p>

จากตารางข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์กลวิธีการสอนอ่าน โดยนำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ในลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่มเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทเป็นผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการนี้จะกระทำโดยให้ครูแบ่งนักเรียนในห้องเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่ม มีนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับกึ่งปานกลาง และอ่อน คละกันในแต่ละกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ซึ่งในขั้นแรกครูจะแสดงเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นวิธีการอ่าน พร้อมกับแสดงแบบอย่างการคิด การตั้งคำถาม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจกลวิธีการอ่านอย่างชัดเจน จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละคนแลกเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนมาเป็นผู้ดำเนินการอ่านแทนครู โดยทำการแลกเปลี่ยนบทบาทในกลุ่มของตนเองผลัดเปลี่ยนการทำหน้าที่หมุนเวียนกันไปในกลุ่มและดำเนินการอ่านตามขั้นตอนที่ครูได้แสดงให้ดูเป็นตัวอย่างตามกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ในระยะเวลา 1-2 นาที โดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่าน แล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question) ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่านในขั้นตอนแรก โดยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนข้อคำถามลงในกระดาษของตนเอง หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน และมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read) ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

หลังจากสมาชิกทุกคนในกลุ่มอ่านบทอ่านจบแล้ว ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นๆ ไปพร้อมๆ กัน โดยใช้คำถาม เช่น

นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่

นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง

นักเรียนพบคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมายบ้างหรือไม่

หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ให้ครูใช้คำถามที่ต้องอาศัยการตีความและแปลความหมายเกี่ยวกับคำศัพท์หรือข้อความในบทอ่าน เช่น

ข้อความนี้หมายถึงอะไร

คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record) ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจของตนเอง ด้วยการเรียบเรียงใจความสำคัญและประเด็นสำคัญเป็นข้อความสั้นๆ พร้อมกับจดบันทึกลงในกระดาษด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate) ครูให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันถามคำถามและตอบคำถามที่ละคนจนครบทุกคน โดยที่นักเรียนแต่ละคนต้องถามคำถามที่ไม่ซ้ำกันหรือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจและสะท้อนความเข้าใจในบทอ่าน โดยที่ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการตอบคำถามหรือแก้ไขความเข้าใจผิดของนักเรียน

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange ideas) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนอภิปรายความสอดคล้องของเนื้อหาร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน ในมุมมองที่แปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ และเสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

บทอ่านมีเนื้อหาสอดคล้องกับประเด็นที่คาดเดาไว้ในตอนแรกหรือไม่

นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้จะดำเนินต่อไปอย่างไร

นักเรียนเห็นด้วยการกับการกระทำของบุคคลนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

นักเรียนคิดว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านบ้าง

นักเรียนจะนำความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

จากกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นการประยุกต์ใช้กลวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกลวิธีการสอนอ่าน โดยนำเอาจุดเด่นและองค์ประกอบที่สำคัญของทั้ง 2 กลวิธีมารวมกัน และประยุกต์เป็นกลวิธีการสอนอ่านในลักษณะเฉพาะเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ การสำรวจ (Survey), การตั้งคำถาม (Question), การอ่านให้

กระจำง (Read), การจดบันทึก (Record), การตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate) และการแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange Ideas) โดยจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะทำหน้าที่ผลัดเปลี่ยนกันรับบทบาทหน้าที่เป็นครูผู้สอน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทด้วยตนเอง กลวิธีการสอนอ่านที่ประยุกต์ใช้นี้เป็นกลวิธีการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนมาเป็นผู้ดูแล ให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษา และมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม รหัสวิชา ท23201 การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งนักเรียนในแต่ละห้องเรียนนั้นมีความสามารถในการเรียนรู้แบบคละกัน จำนวนทั้งหมด 110 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ได้เรียนวิชาเพิ่มเติม รหัสวิชา ท23201 การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน และใช้การเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม (Random Treatment) ได้แก่

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 เป็นกลุ่มควบคุม รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 72 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นของ วินทร์ เลียววาริณ ได้แก่

1. หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544
2. หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547
3. หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์ ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2549
4. หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552

หนังสือรวมเรื่องสั้นนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต รหัสวิชา ท23201 ซึ่งเป็นเนื้อหาในรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพื่อนำมาจัดทำเป็นบทอ่านจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. ถนนแคบ หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
2. ประโยชน์ของส่วนรวม หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
3. พิณกรรมรองเท้า หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
4. ชายแก่ที่สะพานปลา หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน
5. งานสกปรก หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ
6. สาบาน หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน

เวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 1 คาบ รวม 14 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดสอบก่อนการเรียน 1 คาบ ทดสอบหลังการเรียน 1 คาบ และดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 12 คาบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท จำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทจำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ขอบข่ายของเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาชีวิต (วิชาเพิ่มเติม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำหรือข้อความได้
2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำที่มีความหมายโดยตรงและคำที่มีความหมายโดยนัยได้

3. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

4. นักเรียนสามารถลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้

5. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้

6. นักเรียนสามารถบอกจุดประสงค์ของผู้เขียนได้

7. นักเรียนสามารถประเมินแนวคิดของผู้เขียนได้

8. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับเรื่องที่อ่านได้

9. นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้

ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับการอ่านเพื่อ ความเข้าใจของเลย์เกอร์และลาเกอร์ (Raygor & Ragor, 1985) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยพิจารณาตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ในรายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รหัสวิชา ท23201 การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 ตารางแสดงระดับความเข้าใจในการอ่านและจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับความเข้าใจในการอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้
1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร	นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำหรือข้อความได้
2. ความเข้าใจระดับตีความ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำที่มีความหมายโดยตรงและคำที่มีความหมายโดยนัยได้ 2. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ 3. นักเรียนสามารถลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้ 4. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ 5. นักเรียนสามารถบอกจุดประสงค์ของผู้เขียนได้
3. ความเข้าใจระดับนำไปใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถประเมินแนวคิดของผู้เขียนได้ 2. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับเรื่องที่อ่านได้ 3. นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้อ่านไปประยุกต์ใช้ได้

2. ศึกษาและคัดเลือกเนื้อหาที่จะใช้ในการทดลองสอน โดยคัดเลือกจากลักษณะของเนื้อหา รูปแบบ และประเภทของหนังสือ ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้ได้บทอ่านที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการตีความ การแปลความหมาย การสร้าง ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้จากบทอ่านได้ รวมทั้งสามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองได้ ตลอดจนศึกษาความนิยมในตัวผู้ประพันธ์ เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและคัดเลือกหนังสือที่มีรูปแบบการเขียนแปลกใหม่ ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ง่าย และมีเนื้อหาที่น่าสนใจที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ได้เป็นอย่างดี มีเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใกล้เคียงกับความรู้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีเนื้อหาไม่ยาวจนเกินไป และสามารถใช้ฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ ผู้วิจัยจึงเลือกหนังสือประเภทรวมเรื่องสั้น เพื่อให้มีความเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดการเรียน การสอนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยคัดเลือกหนังสือรวมเรื่องสั้นของนักเขียน ชื่อ วินทร์ เลียววาริณ ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน จำนวน 4 เล่ม คือ

1. หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน	ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544
2. หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ	ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547
3. หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์	ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2549
4. หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน	ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552

จากนั้นผู้วิจัยได้อ่านเพื่อทำความเข้าใจเรื่องสั้นที่อยู่ในหนังสือแต่ละเล่ม และคัดเลือกเรื่องสั้นที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งในแต่ละเรื่องนั้นเป็นเรื่องราวที่นักเรียนสามารถพบเจอได้ทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก และสอดคล้องแนวคิดบางอย่าง ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถต่อยอดความคิดของตนเองได้ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเอง ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเนื้อหาเพื่อนำมา จัดทำเป็นบทอ่านเพื่อใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ถนนแคบ	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
2. ประโยชน์ของส่วนรวม	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
3. พิณยกรมรองเท้า	หนังสือโลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์
4. ชายแก่ที่สะพานปลา	หนังสือหนึ่งวันเดียวกัน
5. งานสกปรก	หนังสือวันแรกของวันที่เหลือ
6. สาบาน	หนังสือเส้นรอบวงของหนึ่งวัน

3. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ วิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย การสอนอ่านแบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ และสังเคราะห์วิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

3.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้และขั้นตอนการสอนของการสอนอ่าน แบบ SQ5R และการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ดังตาราง 2 ตารางแสดงความสอดคล้องและความแตกต่างของกลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ในบทที่ 2 หน้า 57-58

3.2 ดำเนินการสังเคราะห์กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ตาราง 3 ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการอ่านสอนแบบ SQ5R การสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ในบทที่ 2 หน้า 61 - 67

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท จำนวน 14 คาบเรียน สามารถสรุปได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 ตารางแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบเรียน

คาบเรียนที่	เรื่อง	จำนวนคาบเรียน
1	ปฐมนิเทศและทำแบบทดสอบก่อนเรียน	1
2-3	พินัยกรรมรองเท้า	2
4-5	ถนนแคบ	2
6-7	ชายแก่ที่สะพานปลา	2
8-9	งานสกปรก	2
10-11	สาบาน	2
12-13	ประโยชน์ของส่วนรวม	2
14	สรุปกิจกรรมการเรียนรู้และทำแบบทดสอบหลังเรียน	1

4.1 ในคาบเรียนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน เพื่อนำคะแนนที่ได้มาแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ให้นักเรียน กลุ่มละ 5-6 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจระดับเก่ง ปานกลาง และ

อ่อน กลุ่มละเท่าๆ กัน และนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบเพื่อใช้ในการคำนวณค่า ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.2 ในคาบเรียนที่ 2 ผู้วิจัยสาธิตการสอนอ่านตามวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ให้นักเรียนดูจนเข้าใจในวิธีการสอนอ่าน หลังจากนั้น ในคาบเรียนต่อไปครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เลือกผู้นำในการอ่านและแลกเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียน มาเป็นผู้นำในการอ่านแทนครูผู้สอนในกลุ่มของตนเอง และดำเนินการตามขั้นตอนการสอนอ่าน เพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นตอน และให้นักเรียนดำเนินการตามวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทด้วยตนเองจนถึงคาบเรียนที่ 13

4.3 ในคาบเรียนที่ 14 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมอภิปรายเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านตามวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และดำเนินการทดสอบหลังเรียนเพื่อคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไปใช้ในการคำนวณค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

5. จัดทำแผนการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท จำนวน 6 แผน แผนละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วย รายละเอียดดังนี้

- 5.1 มาตรฐานการเรียนรู้
- 5.2 ตัวชี้วัด
- 5.3 สาระสำคัญ
- 5.4 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 5.5 สมรรถนะ
- 5.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5.7 สาระการเรียนรู้
- 5.8 กิจกรรมการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey) ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ในระยะเวลา 1-2 นาที โดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่าน แล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question) ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่านในขั้นตอนแรก โดยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนข้อคำถามลงในกระดาษของตนเอง หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน และมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read) ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ หากอ่านแล้ว เกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

หลังจากสมาชิกทุกคนในกลุ่มอ่านบทอ่านจบแล้ว ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นไปพร้อมๆ กัน โดยใช้คำถาม เช่น

นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่
 นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง
 นักเรียนพบคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมายบ้างหรือไม่
 หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ให้ครูใช้คำถามที่ต้องอาศัยการตีความและแปลความหมายเกี่ยวกับคำศัพท์หรือข้อความในบทอ่าน เช่น

ข้อความนี้หมายถึงอะไร

คำนี้มีควมหมายว่าอย่างไร

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record) ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจของตนเอง ด้วยการเรียบเรียงใจความสำคัญและประเด็นสำคัญเป็นข้อความสั้นๆ พร้อมกับจดบันทึกลงในกระดาษด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate) ครูให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันถามคำถามและตอบคำถามทีละคนจนครบทุกคน โดยที่นักเรียนแต่ละคนต้องถามคำถามที่ไม่ซ้ำกัน หรือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจและสะท้อนความเข้าใจในบทอ่าน โดยที่ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการตอบคำถามหรือแก้ไขความเข้าใจผิดของนักเรียน

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange Ideas) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจัย และแสดงความคิดเห็น โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนอภิปรายความสอดคล้องของเนื้อหา

ร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันในมุมมองที่แปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ และเสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้จะดำเนินต่อไปอย่างไร

นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลนี้หรือไม่

เพราะเหตุใด

นักเรียนคิดว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นอีกหรือไม่

เพราะเหตุใด

นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านบ้าง

นักเรียนจะนำความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ในการสอนชั่วโมงแรกครูจะเป็นผู้สาธิตวิธีการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีทั้ง 6 วิธี ได้แก่ การสำรวจ (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่านให้กระจ่าง (Read) การจดบันทึก (Record) การตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate) และการแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange ideas) ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นบทบาทที่สำคัญของครู คือการสาธิตหรือแสดงการนำการสนทนาให้นักเรียนเห็นว่าผู้อ่านที่ชำนาญใช้กลวิธีการอ่านทั้ง 6 วิธี อย่างไร หลังจากที่ได้สังเกตวิธีการของครูแล้ว นักเรียนจะแลกเปลี่ยนบทบาทกับครูโดยเป็นผู้ทำกิจกรรมเองในคาบเรียนต่อไป โดยนักเรียนแสดงบทบาทเป็นผู้นำการสนทนา โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือในเวลาที่นักเรียนพบปัญหาไม่สามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านได้ ครูอาจช่วยนักเรียนในการตั้งคำถาม นักเรียนไม่เข้าใจในบทอ่านหรือข้อความบางส่วนในบทอ่าน ครูสามารถช่วยชี้แนะแนวทางในการทำ ความเข้าใจให้นักเรียนได้ เป็นต้น

5.9 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.10 การวัดและประเมินผล

5.11 บันทึกหลังการเรียนรู้อ่าน

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีเชี่ยวชาญในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหากับเวลา ลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ความเหมาะสมสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินความถูกต้องเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาหาค่าเฉลี่ย และแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.29 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.68 แปลว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ผู้วิจัยสอดแทรกกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากขึ้น และคัดเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ขอบข่ายของเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาชีวิต (วิชาเพิ่มเติม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้เช่นเดียวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

2. ศึกษาและคัดเลือกเนื้อหาที่จะใช้ในการทดลองสอน โดยคัดเลือกจากลักษณะของเนื้อหา รูปแบบ และประเภทของหนังสือ รวมทั้งศึกษาความนิยมในตัวผู้ประพันธ์เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเลือกใช้เนื้อหาแบบเดียวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาชีวิต

(วิชาเพิ่มเติม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง จำนวน 8 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 14 สัปดาห์ โดยใช้บทอ่านและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เช่นเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกตินี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยส่วนประกอบ ดังนี้

3.1 มาตรฐานการเรียนรู้

3.2 ตัวชี้วัด

3.3 สาระสำคัญ

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 สมรรถนะ

3.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.7 สาระการเรียนรู้

3.8 กิจกรรมการสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ โดยให้นักเรียนดูรูปภาพ ฟังเพลง หรือดูวิดีโอที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่เป็นบทอ่าน แล้วให้นักเรียนคิดและคาดเดาว่าบทอ่านนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่องของบทอ่านแล้วเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับชื่อเรื่องในประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อไปนี้ลงในใบงานช่องที่ 1 นักเรียนคิดว่าเรื่องนี้ น่าจะเกี่ยวข้องกับอะไร นักเรียนเคยมีความรู้ อะไรที่สอดคล้องกับชื่อเรื่องนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร นักเรียนอ่านชื่อเรื่องนี้แล้วนักเรียนนึกถึงอะไรบ้าง

2. นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด แล้วเขียนสรุปใจความ สำคัญ หรือประเด็นสำคัญลงในใบงานช่องที่ 2

3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองถึงความสอดคล้องของเนื้อหาและประเด็นความคิดของตนเองในช่องที่ 1 ลงในช่องที่ 3

4. นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานที่ตนเองเขียนจนครบทั้ง 3 ช่อง กับเพื่อนคนอื่น ๆ แล้วผลัดกันอ่านข้อความของเพื่อน เพื่อแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน

5. ครูให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านคนละ 1 คนถาม แล้วสุ่มคำถามขึ้นมาจำนวน 3 ข้อ เพื่อให้นักเรียนในห้องเรียนช่วยกันตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

6. นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจของตนเองท้าย บทอ่านขั้นที่ 3 ขึ้นสรุปครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของบทอ่าน และช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดด้วยวิธีการถามตอบและอภิปรายร่วมกันเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

3.9 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

3.10 การวัดและประเมินผล

3.11 บันทึกหลังการเรียนรู้

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีเชี่ยวชาญในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผลด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาในเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหากับเวลา ลำดับขั้นในการสอน ความเหมาะสมสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินความถูกต้องเชิงเนื้อหาและ ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.29 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ย 4.60 แปลว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย โดยเสนอแนะให้เพิ่มกระบวนการอ่านเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ในแต่ละกิจกรรมสลับกันไป เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วนำไปใช้กับกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล

2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อความเข้าใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยเลือกระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของเลย์เกอร์และลาเกอร์ (Raygor and Ragor. 1985) ซึ่งแบ่งระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้อ่านน้อยที่สุด ส่วนใหญ่เป็นความเข้าใจคำ และความคิดของผู้เขียน เป็นเพียงการรับรู้ข่าวสารจากผู้เขียนเท่านั้น

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretive Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านต้องพยายามหาความสัมพันธ์ เปรียบเทียบข้อมูลจากเรื่องกับประสบการณ์ของตนเอง สามารถลำดับเหตุการณ์ ทราบความสัมพันธ์ของเหตุและผล และตีความข้อมูลทั่วไป

3. ความเข้าใจระดับนำไปใช้ (Applied Comprehension) ในระดับนี้นอกจากผู้อ่านจะรับรู้และตีความข่าวสารจากผู้เขียนแล้ว ผู้อ่านจะต้องประเมินผลแนวคิดของผู้เขียน ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ หรือนำข้อมูลเหล่านั้นไปผสมผสานกับความรู้เดิมของตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้

3. คัดเลือกบทอ่านจากหนังสือ เอกสาร วารสาร ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีความน่าสนใจและมีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจของเลย์เกอร์และลาเกอร์ที่ผู้วิจัยยึดถือเป็นเกณฑ์

4. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ โดยคัดเลือกบทอ่านที่มีรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกัน เพื่อมุ่งเน้นกระบวนการวัดและประเมินผลทักษะการอ่านของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาข้อคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาและระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจในแต่ละระดับ โดยแบ่งอัตราส่วนของจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับระดับความเข้าใจทั้ง 3 ระดับ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 ตารางแสดงเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามตามระดับความเข้าใจในการอ่านของแบบทดสอบ

เนื้อหา	จำนวนข้อคำถาม			รวม
	ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ			
	ระดับตัวอักษร	ระดับตีความ	ระดับการนำไปใช้	
บทความ	8	5	2	15
เรื่องสั้น	6	9	-	15
ข่าว	4	2	-	6
ข้อความ	2	6	1	9
ข้อความที่มีรูปภาพประกอบ	-	4	1	5
รวม	20	26	4	50

5. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่สร้างขึ้นเอง จำนวน 50 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบสำนวนภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ เกณฑ์การให้คะแนน เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 = แน่ใจว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ให้ 0 = แน่ใจว่าข้อสอบมีความคลุมเครือไม่ชัดเจนในสิ่งที่ต้องการวัด

ให้ -1 = แน่ใจว่าข้อสอบไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ

นำคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 – 1.0 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับแบบทดสอบ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ได้ทั้งสิ้น 50 ข้อ แล้วปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา ความถูกต้องในการสะกดคำ การจัดรูปแบบข้อความและตัวอักษร ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน จากนั้นนำผลการสอบจากข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์และตรวจคะแนนรายข้อโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูกให้	1	คะแนน
ตอบผิดให้	0	คะแนน

จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.25 – 0.72 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ง คัดเลือกให้เหลือจำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งสัดส่วนตามระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

ตาราง 7 ตารางแสดงเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามตามระดับความเข้าใจในการอ่านของแบบทดสอบที่นำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

เนื้อหา	จำนวนข้อคำถาม			รวม
	ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ			
	ระดับตัวอักษร	ระดับตีความ	ระดับการนำไปใช้	
บทความ	3	-	-	3
เรื่องสั้น	4	6	2	12
ข่าว	2	2	1	5
ข้อความ	1	5	2	8
ข้อความที่มีรูปภาพประกอบ	-	2	-	2
รวม	10	15	5	30

7. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ กูดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ. 2538: 168) แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.79 ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ง

8. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ผ่านการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. วิธีการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนอ่านแบบปกติ ซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ดังนี้

ตาราง 8 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
E	T _{1E}	X ₁	T _{2E}
C	T _{1C}	X ₂	T _{2C}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย มีดังนี้

- E แทน กลุ่มทดลอง
- C แทน กลุ่มควบคุม
- X₁ แทน การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท
- X₂ แทน การสอนอ่านแบบปกติ
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการเรียน
- T₂ แทน การทดสอบหลังการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามลำดับดังนี้

1. การทดลองดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนโดย สอนสัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 14 คาบ ใช้เนื้อหาที่กำหนดไว้จากแผน

การจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ โดยมีลำดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

คาบเรียนที่	1	ปฐมนิเทศและทำแบบทดสอบก่อนเรียน
คาบเรียนที่	2-3	พินัยกรรมรองเท้า
คาบเรียนที่	4-5	ถนนแคบ
คาบเรียนที่	6-7	ชายแก่ที่สะพานปลา
คาบเรียนที่	8-9	งานสกปรก
คาบเรียนที่	10-11	สาบาน
คาบเรียนที่	11-12	ประโยชน์ของส่วนรวม
คาบเรียนที่	14	สรุปผลการจัดกิจกรรมและทำแบบทดสอบ หลังเรียน

2. จัดปฐมนิเทศ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองกลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น และนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่ความสามารถในการเรียน ทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และดำเนินการทดลองกับกลุ่มควบคุมตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. หลังจากการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบหลังการเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการเรียน

6. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ t-test for Dependent Sample

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับการสอนอ่านแบบปกติ โดยใช้ t-test for Independent Sample ในรูป Difference Score

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

การวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2550)

1.1 สูตรหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2550)

$$\frac{\sum R}{n}$$

IOC =

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

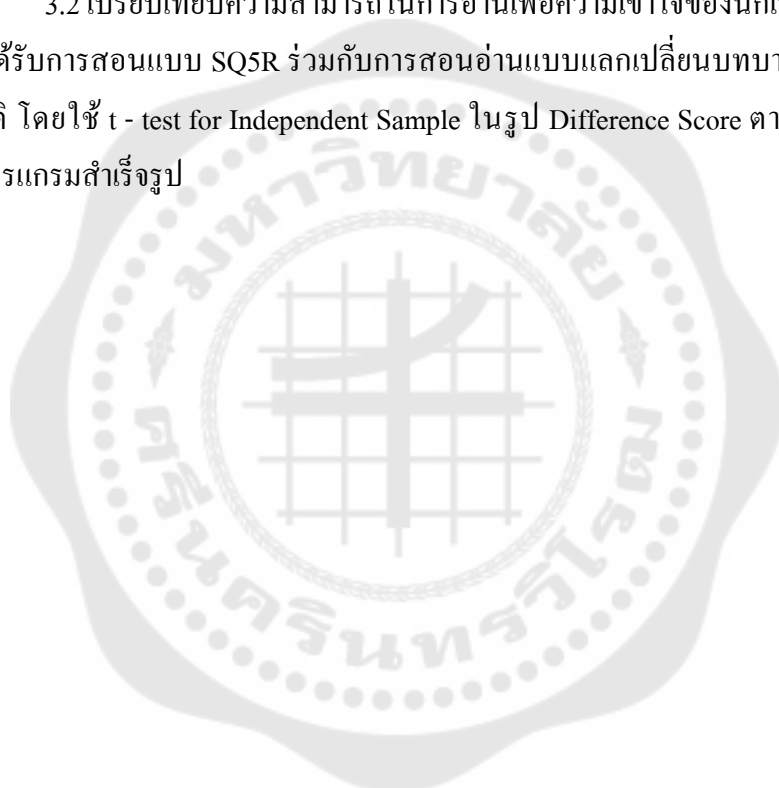
2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ t - test for Dependent Sample ตามสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับการสอนอ่านแบบปกติ โดยใช้ t - test for Independent Sample ในรูป Difference Score ตามสมมติฐาน ข้อ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท จำนวน 36 คน และกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 36 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 14 คาบเรียน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ หลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของข้อมูลในการทดลอง ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน

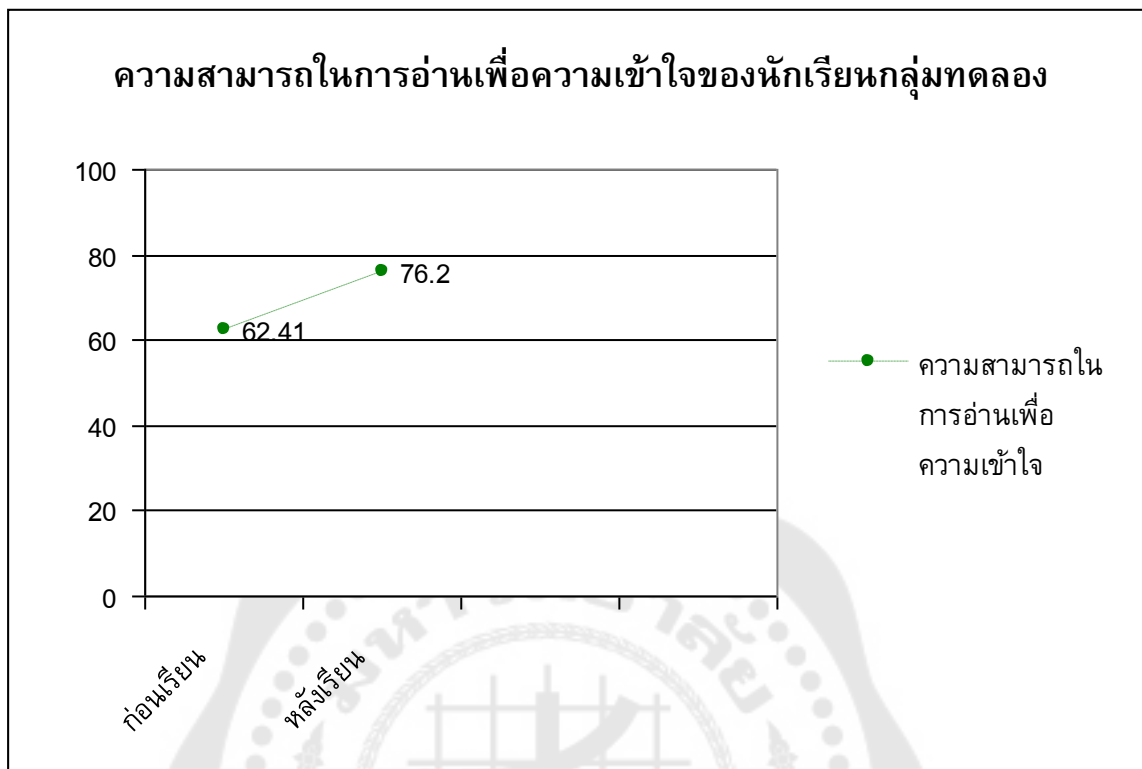
ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเปรียบเทียบผลคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ t-test for dependent Sample ปรากฏผลดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนการเรียนและหลังการเรียน

รายการ	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	36	18.72	4.639	36	22.86	4.740	8.744	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียน

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มทดลอง ก่อนการเรียนคิดเป็นร้อยละ 62.41 และหลังการเรียนคิดเป็นร้อยละ 76.20 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.79

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเปรียบเทียบผลคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนอ่าน

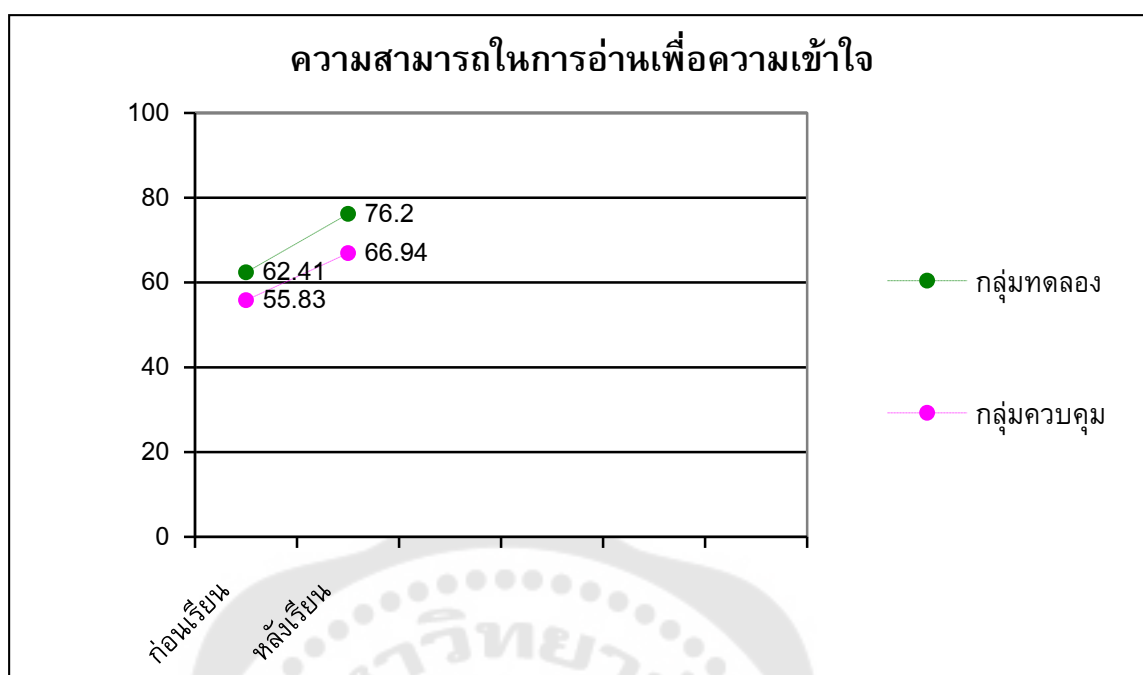
แบบปกติ โดยนำผลคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียน จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน นำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบหลังการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test for Independent Sample ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติหลังการเรียน

รายการ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ	36	22.86	4.740	36	20.08	4.711	2.494	.015

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ

เมื่อพิจารณาค่าความเปลี่ยนแปลงร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าความเปลี่ยนแปลงของคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีค่าความเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.41 เป็นร้อยละ 76.20 คิดเป็นร้อยละ 13.79 ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าความเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนการเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.83 เป็นร้อยละ 66.94 คิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าความเปลี่ยนแปลงร้อยละของคะแนนด้านความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม คิดเป็นร้อยละ 9.26

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรปราการ โดยสามารถสรุปได้เป็นลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อน การเรียนและหลังการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

2. สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม รหัสวิชา ท23201 การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งนักเรียนในแต่ละห้องเรียนนั้นมีความสามารถในการเรียนรู้แบบคละกัน จำนวนทั้งหมด 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ได้เรียนวิชาเพิ่มเติม รหัสวิชา ท23201 การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน และใช้การเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม (Random Treatment) ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 เป็นกลุ่มควบคุม รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 72 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท จำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 8 แผน รวมทั้งหมด 14 คาบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยเป็นผู้สอน โดยสอนสัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 14 คาบ ใช้เนื้อหาที่กำหนดไว้จากแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ

2. จัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น และนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่ความสามารถในการเรียน ทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และดำเนินการทดลองกับกลุ่มควบคุมตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. หลังจากการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบหลังการเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการเรียน

6. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ t-test for Dependent Sample

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบ

แลกเปลี่ยนบทบาท กับการสอนอ่านแบบปกติ โดยใช้ t-test for Independent Sample ในรูป Difference Score

7. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลของการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการทดลองเฉลี่ยร้อยละ 62.41 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บราวน์; พาลินซ์ซาร์ (Brown; & Palincsar. 1984) ลีซินชุก (Lysynchuk. 1990) และ (ฉันทพร ก้อนพันธ์ 2549) ที่พบว่า การสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น และสามารถทำความเข้าใจบทอ่านได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (อธิพัทธ์ ชิดภักดี 2557) และ (ถนอมจิตร สังข์จรูญ 2552) ที่พบว่า

การใช้เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตัวอักษร ระดับตีความ และระดับสรุปความสำคัญ จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กลวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจได้โดยมีเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1.1 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับการสอนแบบ SQ5R เป็นการผสมผสานวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งบทบาทของการเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างในด้านการคิด และการทำกิจกรรมต่างๆ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ขั้นสำรวจ ตั้งคำถาม อ่านให้กระจ่าง จดบันทึก ตรวจสอบความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจบทอ่านโดยเฉพาะ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นั้นต่างส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการทำความเข้าใจบทอ่านได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ ในขั้นการสำรวจและตั้งคำถามช่วยให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายในการอ่าน มีทิศทางในการอ่านมากยิ่งขึ้น และสามารถคาดเดาความเป็นไปได้ของเรื่องราวที่จะดำเนินต่อไปได้ ซึ่งขั้นตอนนี้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่านเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง ดังที่ (มณีรัตน์ สุโขศิริรัตน์ 2549) กล่าวว่า การตั้งคำถามช่วยฝึกความสามารถในการคิดเป็นให้กับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนใช้กระบวนการคิดในการอภิปรายในชั้นเรียนร่วมกัน และยังสามารถตรวจสอบความเข้าใจของตนเองในขณะที่อ่านได้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนดำเนินขั้นตอนการอ่านมาจนถึงขั้นอ่านให้กระจ่างจึงทำให้นักเรียนมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่อ่านมากขึ้น จนเกิดความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะต้องการหาคำตอบของข้อคำถามของตนเองให้ได้ จนสามารถนำเรื่องราวที่ได้อ่านมาสรุปตามความเข้าใจด้วยการจดบันทึกด้วยตัวเอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำเรื่องราวในบทอ่านได้ดี และยังสามารถถ่ายทอดความเข้าใจของตนเองให้แก่เพื่อนๆ ในกลุ่มในขั้นตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ช่วยประมวลผลข้อมูล ความรู้ และปรับความเข้าใจของเพื่อนๆ ทุกคนในกลุ่ม ให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยอาศัยการแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิมของนักเรียนแต่ละคน ดังที่ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย 2547) อ้างอิงจาก (Chapman, 1987 Reading Development) กล่าวว่า ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม (Schema) เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ความสามารถของผู้อ่านแตกต่างกัน เพราะผู้อ่านที่มีความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมาก่อนจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กล่าวมานี้ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน มีสมาธิในการอ่านมากขึ้น

รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ระหว่างกันภายในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยง ความรู้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งช่วยหล่อหลอม กระบวนการทางความคิด ที่กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ความหมาย และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน ดังที่ (เฉลิมลาภ ทองอาจ 2555 : Online) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า กิจกรรมที่ทำให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการอ่าน ได้อย่างแท้จริง จึงมิใช่กิจกรรมที่ใช้เพียงความสนุกสนานเข้าลวง ล่อให้ผู้เรียนสนใจ หรือต้องการที่จะอ่านเพื่อแข่งขันกับผู้อื่นเท่านั้น แต่จะต้องเป็นกิจกรรมที่เอื้อ เสริมสร้างและกระตุ้นกระบวนการทักษะทางปัญญาภายใน ที่เกี่ยวกับการสร้างความหมายและ การประมวลผลข้อมูลระหว่างที่อ่านด้วย โดยสะท้อนให้เห็นจากผลคะแนนความสามารถด้าน การอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยน บทบาทร่วมกับการสอนอ่านแบบ SQ5R มีคะแนนหลังการเรียนสูงขึ้นกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างชัดเจนทุกคน

1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับการสอนแบบ SQ5R เป็น ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการอ่านที่เป็นลำดับ โดยในแต่ละขั้นตอนนั้นส่งเสริมกระบวนการคิดและ การสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้อยู่ทั้งสิ้น 14 คาบเรียน จนนักเรียนเกิดความชำนาญในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการอ่านภายในกลุ่ม และสามารถดำเนิน กิจกรรมการอ่านด้วยตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนมีแนวทางในการอ่านที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งเกิดจากการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนเดิมซ้ำๆ จนสามารถนำ กระบวนการอ่านที่ได้จากการจัดการเรียนรู้อ่านในห้องเรียน ไปใช้ในการอ่านบทความอื่นๆ ในบริบท ทางสังคมอื่นๆ ได้ โดยสังเกตจากพฤติกรรมการอ่านบทอ่านของนักเรียนโดยภาพรวม ในขณะที่ทำ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่า วิธีการทำแบบทดสอบของนักเรียนก่อน การเรียน เมื่อได้ข้อสอบนักเรียนจะเริ่มค้นอ่านบทอ่านทันทีตั้งแต่ต้นจนจบ และกลับมาอ่านใหม่ อีกครั้งเมื่อทำข้อสอบเป็นรายข้อ เพราะจำเนื้อหาในบทอ่านไม่ได้ หรือไม่เข้าใจเนื้อหาในบทอ่าน เท่าที่ควร จึงต้องกลับมาอ่านบทอ่านซ้ำหลายครั้ง ทำให้ใช้เวลาทำแบบทดสอบนาน แต่หลังจาก ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับการสอนแบบ SQ5R แล้ว ผู้วิจัย ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยภาพรวมในขณะที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง นักเรียนไม่ เริ่มค้นทำแบบทดสอบด้วยวิธีการอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเหมือนที่เคยทำตอนทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน แต่เริ่มต้นด้วยการกวาดสายตาอ่านบทอ่านแบบคร่าวๆ อย่างรวดเร็ว แล้วอ่านข้อคำถาม อย่างคร่าวๆ เป็นรายข้อ แล้วจึงกลับมาอ่านอย่างละเอียดอีกครั้ง ทำให้นักเรียนสามารถหาคำตอบได้ เร็วขึ้น และตอบคำถามถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำขั้นตอน

การอ่านที่ได้จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน มาใช้ในการทำแบบทดสอบเพื่อวัดทักษะการอ่านได้เป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากยิ่งขึ้น ดังที่ (Stauffer 1975) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้โดยต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากเพื่อนและครู จนสามารถทำข้อสอบที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเองได้ และพัฒนาเป็นทักษะที่ติดตัวนักเรียนไปตลอด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจได้คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าความเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 13.79 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ มีคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าความเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งจะเห็นได้ว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ คิดเป็นร้อยละ 9.26 และมีค่าความเปลี่ยนแปลงร้อยละของคะแนนด้านความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทหลังการเรียนสูงกว่าค่าความเปลี่ยนแปลงร้อยละของคะแนนด้านความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ คิดเป็นร้อยละ 2.68 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จากผลการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับการสอนแบบ SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ดังนี้

2.1 การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม การฝึก

ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายในกลุ่ม โดยอาศัย การช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละ คนภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ที่กล่าวว่า การพูดเป็นเครื่องมือในการแสดง ความคิด ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือการได้ทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่น จะก่อให้เกิด กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา ในขณะที่เดียวกันการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อนจะส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกการคิดและมีโอกาสสื่อสารความคิดของตนเอง (พนาน้อย รอดชู: 2553 อ้างถึง Vygotsky, 1978: 53, 90; Dixon-Krauss, 1996: 78-79) ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยเฉพาะในขั้นตอน การทำความเข้าใจให้กระจ่างและขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเห็นได้ว่า ทุกครั้งเมื่อนักเรียนอ่านบทอ่าน อย่างละเอียดครบทุกคนแล้ว นักเรียนจะพยายามรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปความเข้าใจของตนเอง โดยการจดบันทึก และหลังจากนั้นในขั้นตอนต่อไปนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมักจะมีคำถามที่ แสดงออกถึงความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความหมายของคำ หรือข้อความในบทอ่าน รวมไปถึงมีข้อ สงสัยในความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ หรือคาดเดาบทสรุปของเรื่องราวที่อ่านว่าเป็นเช่นนี้หรือไม่ อย่างไร นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจว่าความคิดของตนเองนั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งการถามคำถาม และการแสดงความคิดในรูปแบบนี้ แสดงให้เห็นว่ามีสมาชิกในกลุ่มยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง หรือยังไม่ชัดเจนในประเด็นใดประเด็นหนึ่งในบทอ่าน เมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้น ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการอ่านแต่ละครั้งซึ่งจะทำหน้าที่สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละ คาบเรียน จะทำหน้าที่แสดงแบบอย่างการคิด โดยแสดงความคิดเห็นของตนเองก่อนด้วย การอธิบายความคิดของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง แล้วสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มจะเริ่มแสดงความคิดเห็น ของตนเองออกมา โดยนักเรียนแต่ละคนจะบอกวิธีการคิดพิจารณาถึงความเป็นไปได้ พิจารณาถึง ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในบทอ่าน ด้วยการหาเหตุผลและข้อสนับสนุน จากบทอ่าน จากประสบการณ์ หรือความรู้ของตนเองมาประกอบกัน เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันให้ได้ และสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน ภายในกลุ่ม กระบวนการอภิปรายนี้ ช่วยปรับความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่มให้เข้าใจตรงกันได้ดี ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยสังเกตว่า เมื่อนักเรียนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน ทำใ้ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจบทอ่านได้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถทำแบบฝึกหัด ทบทวน ความเข้าใจท้ายบทอ่านได้ถูกต้องมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการ กลุ่มส่งผลให้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่ง กันและกัน จนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน และบรรลุจุดมุ่งหมายในการอ่านในแต่ละ ครั้งได้ ดังที่ (Slavin 1995: 235) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจในการอ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ พนาน้อย รอดชู (2553: 151) ที่กล่าวว่า

การสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้เดิม เพื่อคาดเดาความหมาย ตีความ แปลความเรื่องทีอ่าน ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม โดยมีครูผู้สอนให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง

2.2 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงแบบอย่างการคิด กล่าวคือ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำในการอ่าน ได้ฝึกภาวะการเป็นผู้นำของกลุ่มครบทุกคน โดยสลับเปลี่ยนกันไปในแต่ละสัปดาห์ เพื่อทำหน้าที่แสดงกระบวนการคิดของตนเองให้เพื่อนๆ ได้รับความหมายของบทอ่าน และควบคุมกระบวนการอ่านของสมาชิกภายในกลุ่ม ให้เป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ นับได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พุทธพิบูล, 2558) จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของตนเองได้ ดีขึ้นกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการอ่านรูปแบบปกติ เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บทบาทของตนเองในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนได้แสดงบทบาทของตนเอง โดยการแสดงวิธีคิดและวิธีการทำความเข้าใจบทอ่าน นักเรียนได้อธิบายความเข้าใจของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มของตนเองฟังจนเกิดความเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น ทำให้ตัวนักเรียนเองเกิดความมั่นใจในวิธีการคิดและเชื่อมั่นในความคิดของตนเองมากยิ่งขึ้น กล้าคิด และกล้าตัดสินใจมากขึ้น ในขณะที่ด้วยกันผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า นักเรียนที่เรียนอ่อนถึงแม้จะยังไม่สามารถแสดงบทบาทการเป็นผู้นำได้ดีเท่าที่ควร แต่เพื่อนๆ ในกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนก็จะคอยช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางให้เพื่อนสามารถดำเนินกิจกรรมการอ่านไปได้อย่างราบรื่น ส่งผลนักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และพัฒนาตนเองให้สามารถฝึกคิดและทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านไปพร้อมๆ กับเพื่อนคนอื่นๆ ในกลุ่มได้ดี ในขณะที่ด้วยกันเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ที่อยู่ภายในกลุ่ม ก็จะได้เรียนรู้

วิธีการคิดจากเพื่อนๆ ทุกคนในกลุ่ม และได้พัฒนากระบวนการอ่านของตนเองอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้สามารถอธิบายความเข้าใจของตนเองบอกความหมายของคำศัพท์หรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่านได้ และสามารถหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตนเองในระหว่างอภิปรายในกลุ่มได้ โดยนำวิธีการคิดของเพื่อนที่เป็นแบบอย่างในการคิดมาปรับใช้กับกระบวนการทำความเข้าใจบทอ่านของตนเอง เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้แบบอย่างการอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจนสามารถนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจบทอ่านให้เกิดประสิทธิภาพต่อตนเองได้ จึงก่อให้เกิดกระบวนการรับรู้ และเข้าใจความหมายของบทอ่านได้ในที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ผู้วิจัยควรอธิบายลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้และสาธิตให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการอย่างชัดเจน และสามารถฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในการอ่านและดำเนินการอ่านด้วยตนเองร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำเท่านั้น นักเรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในลำดับขั้นตอนการอ่าน และรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่ม

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ผู้วิจัยควรคัดเลือกบทอ่านที่มีความน่าสนใจ ความยาวที่พอเหมาะแก่ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

3. ผู้วิจัยควรสร้างบรรยากาศที่กระตุ้น และเร้าความสนใจของผู้เรียน โดยอาศัยเกมการแข่งขันในขั้นตอนการอภิปรายหรือการเฉลยแบบฝึกหัด เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ทักษะการอ่านอย่างเต็มศักยภาพและมีความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

4. ในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยควรตรวจสอบกระบวนการอ่านของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม โดยเดินสังเกตการณ์รอบห้องเรียน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการอ่านในแต่ละขั้นตอน และดำเนินการแก้ไขปัญหา สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R และกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทสามารถนำมาประยุกต์ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในด้านอื่นๆ ต่อไป
2. กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์หรือทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไปได้
3. ในการพัฒนาทักษะการอ่านผู้วิจัยสามารถนำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R และกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับกลวิธีการสอนอ่าน หรือ รูปแบบการสอนอ่านแบบอื่นๆ ต่อไปได้
4. สามารถศึกษากลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจรวมกับความสนใจด้านการอ่าน และเจตคติของผู้เรียนต่อวิชาภาษาไทยได้
5. สามารถนำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มาใช้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการอ่าน หรือความสนใจในการอ่านต่อไปได้

บรรณานุกรม

- Anjum, T. (2011). The Reciprocal Reading Strategy to Improve Reading Comprehension in Self Directed Learning: The Study Conducted on Self Directed Learning Intervene The Strategy of Reading Comprehension as in Self Directed Learning. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business Institute of Interdisciplinary Business Research*, 3(3), 121-132.
- Burmeister Lov E. (1974). *Reading Strategies for Secondary School Teachers*. . Massachusetts: Addison-Wesley.
- Carrell, P. L. P., Becky G.; & Liberto, Joseph C., (1989). Metacognitive Strategies Training for ESL Reading. *TESOL QUARTERLY*, 23(4), 647-678.
- Clarke, M. A. S., Sandra,. (1977). Principles in ESL Reading Class. *Language Learning*, 27, 145-146.
- Dickinson, L. (1987). *Self-Instruction in Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Esky, D. E. (1986). *Theoretical Foundations, in Teaching Secondary Language Reading for Academic Purposes*. Massachusett: Addison-Wesley.
- Harris, L. A. S., C.B., (1986). *Reading instruction: Diagnostic teaching in the classroom (4 ed.)*. New York: Macmillan.
- Jiang, X. (2012). Effects of structure graphic organizers on EFL reading comprehension. *Reading in a Foreign Language*, 24(2), 84-105.
- Lysynchuk, M. L. e. a. (1990). Reciprocal Teaching Improves Standardized Reading Comprehension Preformance in Poor Comprehenders. *The Elementary School Journal*, 5(90), 467-486.
- Madhumathi, P. a. G., A., (2012, October). Awareness of Reading Strategy Use of Indian ESL Student and the Relationship with Reading Comprehension Achievement. *English Language Teaching*, 5(8), 131-140.
- Miller, L., & Perkins, K, . (1990). ESL Reading Comprehension Instruction. *RELC Journal*, 21(1), 79-94.

- Nova Perwitasari. (2015). Improving Reading Ability on Analytical Exposition Text through SQ5R Technique for the Second Year Students of English Department of STKIP PGRI Blitar. Retrieved from <http://blogbuleindonesia.blogspot.com/2015/03/improving-reading-ability-on-analytical.html>
- Palincsar, A. S. B., A. L., (1984). Reciprocal Teaching of Comprehension Fostering and Comprehension Monitoring Activities. *Cognitive and Instruction*, 1, 117-175.
- Raygor A.L. and R.D. Ragor. (1985). *Effective Reading*. New York: McGraw-Hill.
- Rumelhart, D. E. (1981). *Schemata: The Building Blocks of Cognition, Comprehension and Teaching Research Review* New York: International Reading Association.
- Sanacore, J. (1984). Metacognition and the Improvement of Reading Some Important Links. *Journal of Reading*, 27(8), 706-712.
- Smith, F. (1985). *Reading. 2nd ed.* Cambridge: Cambridge University Press.
- Terry F. Pettijohn. (2009). HOW TO STUDY IN COLLEGE: WRITING NOTES, STUDYING TEXTBOOKS, AND TAKING TESTS /howstudy.pdf. Retrieved from <http://www.terrypsych.net>
- Valette, R. M. a. R. S. D. (1972). *Modern Language Performance Objectives And Individualization*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Walter Pauk. (2002). *How to Study in Collage*. Boston: Houghton Mifflin.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2551, มีนาคม-มิถุนายน). การจัดการเรียนรู้วรรณกรรมปัจจุบันตามทฤษฎีการเรียนรู้สร้างความรู้: การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 36(3), 163-178.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2547). การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาการรู้หนังสือเพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโรตารีแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2539). การนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศรุสภา.
- กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตติกานต์ คำสะสอน. (2558). การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

- 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์. (ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. การสอนภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัย, มหาสารคาม.
- ฉลอง รัตนพงษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาปริญญาตรี. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 8(1), 150-166.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ชนัญพร ฌรงค์ทิพย์. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชวาล แพร่รัตกุล. (2552). เทคนิคการวัดผล (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชูศรี วงรัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- ถนอมจิตร สังข์จรูญ. (2552). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเทคนิค SQ5R. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์., สงขลา.
- ธนัชพร ก้อนพันธ์. (2548). การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนกับวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญาณิพนธ์ กศ.ม การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2549). การสอนอ่านภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- บุญศิริ ภิญาณินันท์. (2545). การอ่าน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข. (2539 มกราคม-มีนาคม). รูปแบบการสอนความเข้าใจในการอ่าน. สารสถาบันภาษาไทย, 3(1), 47.
- ประภาสินี ปิงใจ. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้โมเดลกราฟิฟิตีที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย), บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนาน้อย รอดชู. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และเทคนิคการเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญาครุศาสตร์คุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิศิษฐ์ ตัฒทวนิช. (2558 ตุลาคม-มีนาคม). แนวคิดการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การจัดการศึกษาด้านพุทธพิสัยตามแนวคิดของบลูมและคณะฉบับปรับปรุง วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 3(2), 20-21.

มณีนรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2549). อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กพับลิเคชันส์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). การอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยเพื่อการศึกษา (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิชาดา สิ้นประจักษ์ผล. (2531). เมตตาคอกนินชั้นในการอ่าน. วารสารศึกษาศาสตร์, 12(3), 197-207.

วิสาข์ จัดวัตร. (2541). การสอนอ่านภาษาอังกฤษ. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรีวิไล พลมณี. (2545). ภาษาและการสอน (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่: เคล็ดไทย.

ศรีสุดา จริยกุล. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๕ : การอ่าน (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศศิกัญจน์ ชีถนอม. (2553). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อ การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษา (รูปแบบ ที่ 1) ที่ใช้สื่อการสอนซึ่งเน้นวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการสอนแบบเดิม. . (ปริญญาบัณฑิต กศ.ม. การมัธยมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). สรุปผลการวิจัย PISA 2015. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/0BwqFSkq5b7zSWkNHTG9ISXUtWmM/view>

สมุทร เชนะพานิช. (2551). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2544 พฤษภาคม-สิงหาคม). การใช้กลวิธีการอ่านเพื่อนำไปใช้สำหรับนักเรียน. ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 16(3), 45-54.

- สุพรรณณี วราทร. (2545). การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวดี ภูประดิษฐ์. (2546). การอ่านในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษา ตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อธิปติ จิตภักดี. (2557). การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค SQ5R ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อังชรินทร์ เต็ดดวง. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านบทอ่านธุรกิจด้วยกลวิธีการอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัย อาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , นครปฐม.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2556). อ่านสนุก – ปลุกจิตสำนึก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ วชิรวราการ. (2542). การวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยฯ

¶

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์...ดร. อธิสิทธิ์...สุวทันพรกุลฯ
ตำแหน่ง → อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดและประเมินผลทางการศึกษาฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ

¶

2. อาจารย์อรินยา...สถิรชาติฯ

- ตำแหน่ง → ครูชำนาญการพิเศษฯ
→ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ
→ โรงเรียนทอวัง-กรุงเทพมหานครฯ

¶

3. อาจารย์ฐิตาพร-วิภววาณิชย์ → ¶

- ตำแหน่ง → ครูชำนาญการพิเศษฯ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา-กรุงเทพมหานครฯ

¶

4. อาจารย์อัญชลี-พันธ์ชวี → ¶

- ตำแหน่ง → ครูชำนาญการพิเศษฯ
→ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ
→ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี-จังหวัดฉะเชิงเทราฯ

¶

5. อาจารย์ชิติมา-อินทโมรา → ¶

- ตำแหน่ง → ครูชำนาญการพิเศษฯ
→ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ
→ โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง-จังหวัดสมุทรปราการฯ

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R
ร่วมกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิชา การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต

รหัสวิชา ท23201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านเพื่อความเข้าใจ

เรื่อง พินัยกรรมรองเท้าน้ำ

เวลา 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการรับรู้สารที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ทักษะทางภาษาเพื่อแปลความหมาย จับใจความสำคัญ ตีความ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสามารถสรุปเรื่องราวได้ตามความเข้าใจ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของตนเอง

2. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

3. ตัวชี้วัด

ท 1.1 ม.3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

ท 1.1 ม.3/9 ตีความและประเมินคุณค่าแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ความรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายของคำหรือข้อความได้

4.2 กระบวนการ

1. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีวินัย

5. สาระการเรียนรู้

การอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องสั้น เรื่อง "พินัยกรรมรองเท้าน้ำ"

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

คาบเรียนที่ 1

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey)

ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ภายในระยะเวลา 30 วินาทีโดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร จากนั้นช่วยกันสรุปภายในกลุ่มของตนเองว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question)

- ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่าน และเขียนข้อคำถามลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

- ครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read)

- ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ แล้วจดคำตอบลงในสมุดจดบันทึก หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

- ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นไปพร้อมๆ กันโดยใช้คำถามว่า

- นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่
- นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง

- หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ครูใช้คำถามต่อไปนี้ เพื่อให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความเข้าใจในบทอ่านของตนเอง เช่น

- ใครได้รับมรดกมากที่สุด
- เพราะเหตุใดเขาจึงไม่รับมรดก
- เพราะเหตุใดเขาจึงใช้รองเท้าเป็นมรดก

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record)

ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที้อ่านตามความเข้าใจและจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

คาบเรียนที่ 2

ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านบทอ่านประมาณ 3-5 นาที และทบทวนประเด็นสำคัญที่ตนเองจดบันทึกลงในสมุดอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate)

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Exchange Ideas)

ครูให้นักเรียนช่วยกันตรวจให้คะแนนและเฉลยแบบฝึกหัด พร้อมกับร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องที้อ่าน ในประเด็นต่อไปนี้

1. หากนักเรียนเป็นสมปองนักเรียนจะเก็บรองเท้าเหล่านั้นหรือไม่
2. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดนายจอร์จจึงมอบรองเท้าแทนการมอบเงินโดยตรง

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบฝึกหัด	แบบฝึกหัด	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความมีวินัยของนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ผ่าน / ไม่ผ่าน

8. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เรื่องสั้น เรื่อง "พินัยกรรมรองเท้า"
2. แบบฝึกหัดเรื่อง "พินัยกรรมรองเท้า"
3. สมุดจดบันทึก

9. ชิ้นงาน / ภาระงานของนักเรียน

-

“พินัยกรรมรองเท้า”

> พินัยกรรมรองเท้า

ชายหญิงชุดดำหลายคนนั่งล้อมวงในห้องโถงคฤหาสน์ของ จาร์วิส เจนรัลล์เลิศมหาเศรษฐีผู้เพิ่งล่วงลับไปเมื่อเดือนที่แล้ว บางคนสะดุ้งเมื่อเปลือมองภาพสีน้ำมันรูปเต็มตัวของเขานั่งหนึ่ง เหมือนจิ้งจอกกับท่ามหาเศรษฐีกำลังยื่นจ้องทุกคนอยู่

นายความชราอ่านพินัยกรรมไปที่ละข้อ

“สำหรับนายสมควรรองเท้า ขอยกรองเท้าหนึ่งลายคลาสสิกให้หนึ่งคู่ ครั้งหนึ่งเมื่อหกสิบมาแล้ว ขณะเดินทางรอนแรมในป่าลึก รองเท้าคู่นี้ช่วยชีวิตฉันจากการถูกงูกัด ฉันไม่เคยลืมบุญคุณของมัน เก็บมันมาจนถึงวันตาย”

นายอื่นรองเท้าคู่นั้นให้นายสมควรร

นายสมควรรตะลึง “เขารวยขนาดนี้ แต่ไม่เหลืออะไรให้ผม...” ทายาทมหาเศรษฐีเหวี่ยงรองเท้าทั้งและเดินออกจากห้องไปด้วยความผิดหวังและโมโห

นายความอ่านพินัยกรรมต่อไป “สำหรับนายสมคิดลูกรัก ขอยกรองเท้าให้หนึ่งคู่ มันเคยพาฉันไปที่ต่าง ๆ เดินทางไปรอบโลก ในแดนไกลโพ้น มันเก่ามาก แต่มันก็เปิดตาฉันออกกว้าง ค้นพบความสวยงามของชีวิตในโลกนี้”

นายความอื่นรองเท้าคู่นั้นให้นายสมคิด

นายสมคิดเหวี่ยงมันทั้งและเดินออกจากห้องไปด้วยความฉุนเฉียว

นายความหันไปที่เด็กวัยรุ่น

“สำหรับสมปองหลานรัก ฉันขอยกรองเท้าให้หนึ่งคู่ ถึงจะเป็นรองเท้าที่เก่า แต่มันก็มีคุณค่า ครั้งหนึ่งฉันไปตั้งแคมป์ที่ชนบทไกล มีคนขอทานมาก ชายยากไร้คนหนึ่งมาหา ขอแลกอาหารกระป๋องของฉันกับรองเท้าเก่าคู่นี้ สายตาของเขา

อ่อนระโหยแต่เด็ดเดี่ยว เขาไม่ยอมขอทาน เขาทำให้ฉันคิดว่า คนเราควรยืนด้วยเท้าของเราเอง อย่างห้อยในคักดีศรี...”

นายอื่นรองเท้าให้สมปอง

สมปองไหวและรับรองเท้าคู่นั้นมา

ห้องนั้นเหลือเพียงนายความชรา กับเด็กหนุ่ม

นายความชราเดินไปหยิบรองเท้าสองคู่ที่ถูกทิ้งบนพื้นให้เด็กหนุ่ม บอกว่า “ปู่ของคุณบอกว่า ถ้ามีใครไม่รับรองเท้า ก็ให้ยกให้ลูกหลานคนที่อยากได้ ถ้าไม่มีใครอยากได้ ให้ยกให้คนนอก”

สมปองยิ้มอ่อนโยน “ผมรับเองครับ ผมเข้าใจความต้องการของปู่ของผมแล้ว ท่านให้รองเท้าเก่าเพื่อเตือนสติพวกเรา”

ก่อนใส่รองเท้าทั้งสามคู่ลงในกล่อง สมปองผูกเชือกรองเท้าที่หลุดลุ่ยให้เรียบร้อย ดึงหนังรองเท้าขึ้นในที่ียบย่นออกมาคลี่ให้เรียบไม่ทันยึดกลับที่เดิม เศษกระดาษพับสองทบใบหนึ่งตกลงมาจากด้านในรองเท้า เขาคือออกดู และหันไปดึงหนังรองเท้าชั้นในของรองเท้าที่เหลือ

ภายในรองเท้าทุกคู่มักกระดาษพับเสียบอยู่

ทุกใบเป็นเช็คเงินสดใบละยี่สิบล้านบาท

วินทร์ เลียววาริณ. (2549). *โลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

แบบฝึกหัด เรื่อง พินัยกรรมรองเท้า

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องให้ถูกต้อง

นายจาร์ส 	● น้องชายของผู้ตาย
นายสมควร 	● หลานชายของผู้ตาย
นายสมคิด 	● ลูกชายของผู้ตาย
นายสมปอง 	● ผู้ทำพินัยกรรม
	● ทนายความประจำตระกูล

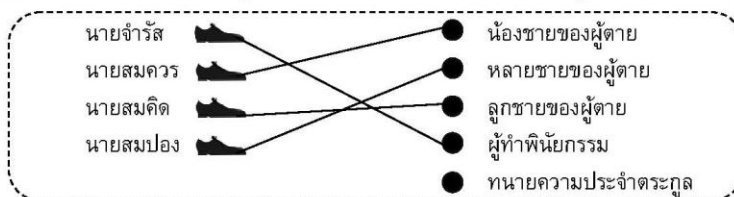
ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. รองเท้าหนังคลาสสิกให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ก. ความประหยัสดอดออม
 - ข. ความไม่ประมาท
 - ค. ความกตัญญูรู้คุณ
 - ง. ความเพียรพยายาม
2. รองเท้าที่เก่าที่สุดที่ผู้ตายมอบให้สมปองให้ข้อคิดเรื่องใด
 - ก. ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ข. ความมีศักดิ์ศรีในตนเอง
 - ค. ความมีเมตตากรุณา
 - ง. ความรับผิดชอบในหน้าที่
3. จากเรื่องใครยอมรับมรดกจากพินัยกรรมฉบับนี้
 - ก. นายจาร์ส
 - ข. นายสมควร
 - ค. นายสมคิด
 - ง. นายสมปอง
4. จากคำตอบในข้อ ๓ เพราะเหตุใดบุคคลดังกล่าวจึงเป็นผู้ที่ได้รับมรดกของผู้ตายแต่เพียงผู้เดียว
 - ก. เพราะเห็นคุณค่าของสิ่งที่ผู้ตายมอบให้
 - ข. เพราะทราบมูลค่าของสิ่งที่ผู้ตายมอบให้
 - ค. เพราะต้องการที่จะรับมรดกของผู้ตายอยู่แล้ว
 - ง. เพราะต้องการทำตามเจตนารมณ์ที่ตั้งมั่นของผู้ตาย
5. เพราะเหตุใดชายทั้งสองคนจึงไม่ยอมรับมรดก
 - ก. เพราะเขาต้องการบริจาคมรดกที่ได้รับทั้งหมดเพื่อการกุศล
 - ข. เพราะเขาต้องการมอบมรดกทั้งหมดให้ผู้อื่นที่สมควรได้รับ
 - ค. เพราะมรดกที่ได้นั้นไม่มีมูลค่าและไม่ใช้ทรัพย์สินเงินทอง
 - ง. เพราะพินัยกรรมฉบับนี้ไม่ใช่พินัยกรรมฉบับจริงของผู้ตาย
6. ข้อใดไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่ผู้ตายให้รองเท้าเป็นมรดก
 - ก. เพราะต้องการให้คนที่ตนรักได้รับสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต
 - ข. เพราะต้องการให้เก็บไว้เป็นสิ่งของแทนชีวิตของตนเอง
 - ค. เพราะต้องการเลือกคนที่เหมาะสมกับมรดกมากที่สุด
 - ง. เพราะต้องการพิสูจน์ใจของคนที่จะได้รับมรดก

เฉลย

แบบฝึกหัด เรื่อง พินัยกรรมรองเท้า

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องให้ถูกต้อง

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- รองเท้าหนังคลาสสิกของผู้ตายให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ความประหยัติดอ่อม
 - ความไม่ประมาท
 - ความกตัญญูรู้คุณ
 - ความเพียรพยายาม
- รองเท้าที่เก่าที่สุดที่ผู้ตายมอบให้สมปองให้ข้อคิดเรื่องใด
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ความมีศักดิ์ศรีในตนเอง
 - ความมีเมตตากรุณา
 - ความรับผิดชอบในหน้าที่
- จากเรื่องใครยอมรับมรดกจากพินัยกรรมฉบับนี้
 - นายจาร์ส
 - นายสมควร
 - นายสมคิด
 - นายสมปอง
- จากคำตอบในข้อ ๓ เพราะเหตุใดบุคคลดังกล่าวจึงเป็นผู้ที่ได้รับมรดกของผู้ตายแต่เพียงผู้เดียว
 - เพราะเห็นคุณค่าของสิ่งที่ผู้ตายมอบให้
 - เพราะทราบมูลค่าของสิ่งที่ผู้ตายมอบให้
 - เพราะต้องการที่จะรับมรดกของผู้ตายอยู่แล้ว
 - เพราะต้องการทำตามเจตนารมณ์ที่ตั้งมั่นของผู้ตาย
- เพราะเหตุใดชายทั้งสองคนจึงไม่ยอมรับมรดก
 - เพราะเขาต้องการบริจาคมรดกที่ได้รับทั้งหมดเพื่อการกุศล
 - เพราะเขาต้องการมอบมรดกทั้งหมดให้ผู้อื่นที่สมควรได้รับ
 - เพราะมรดกที่ได้นั้นไม่มีมูลค่าและไม่ใช้ทรัพย์สินเงินทอง
 - เพราะพินัยกรรมฉบับนี้ไม่ใช่พินัยกรรมฉบับจริงของผู้ตาย
- ข้อใดไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่ผู้ตายให้รองเท้าเป็นมรดก
 - เพราะต้องการให้คนที่ตนรักได้รับสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต
 - เพราะต้องการให้เก็บไว้เป็นสิ่งของแทนชีวิตของตนเอง
 - เพราะต้องการเลือกคนที่เหมาะสมกับมรดกมากที่สุด
 - เพราะต้องการพิสูจน์ใจของคนที่จะได้รับมรดก

10. กิจกรรมเสนอแนะ

.....
.....
.....

11. บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....

12. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

13. แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่เดือน..... พ.ศ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิชา การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต

รหัสวิชา ท23201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านเพื่อความเข้าใจ

เรื่อง ถนนแคบ

เวลา 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการรับรู้สารที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ทักษะทางภาษาเพื่อแปลความหมาย จับใจความสำคัญ ดีความ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสามารถสรุปเรื่องราวได้ตามความเข้าใจ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของตนเอง

2. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

3. ตัวชี้วัด

- ท 1.1 ม.3/2 ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและคำที่มีความหมายโดยนัย
 ท 1.1 ม.3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ความรู้

1. นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

4.2 กระบวนการ

1. นักเรียนบอกความหมายของคำที่มีความหมายโดยนัยได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับเรื่องที่อ่านได้

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีวินัย

5. สาระการเรียนรู้

การอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องสั้น เรื่อง "ถนนแคบ"

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

คาบเรียนที่ 1

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey)

ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ โดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนภูมิ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question)

- ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่าน และเขียนข้อคำถามลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง
- ครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read)

- ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ แล้วจดคำตอบลงในสมุดจดบันทึก หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
- ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นไปพร้อมๆ กันโดยใช้คำถามว่า
 - นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่
 - นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง
 - นักเรียนพบคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมายบ้างหรือไม่
- หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ครูใช้คำถามต่อไปนี้ เพื่อให้นักเรียนแสดงความเข้าใจในบทอ่าน
 - ข้อความนี้หมายถึงอะไรหรือ คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record)

ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจและจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

คาบเรียนที่ 2

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านบทอ่านประมาณ 3-5 นาที และทบทวนประเด็นสำคัญที่ตนเองจดบันทึกลงในสมุดอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate)

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange ideas)

ครูให้นักเรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัด และร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในประเด็นต่อไปนี้

1. หากนักเรียนเป็นยงค์นักเรียนจะประกอบอาชีพนี้หรือไม่เพราะเหตุใด
2. หากนักเรียนเป็นคนขับรถแท็กซี่นักเรียนจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใด

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบฝึกหัด	แบบฝึกหัด	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความมีวินัยของนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ผ่าน / ไม่ผ่าน

8. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เรื่องสั้น เรื่อง “ถนนแคบ”
2. แบบฝึกหัดเรื่อง “ถนนแคบ”
3. สมุดจดบันทึก

9. ชิ้นงาน / ภาระงานของนักเรียน

-

“ถนนแคบ”

ยงค์ สงคิต เข็นรถไอดีมไปตามซอยเงียบ เขาสะดุ้งเมื่อ
ได้ยินเสียงแตรดังสนั่น

แก๊งคิงมพยามเบียดผ่านรถไอดีม แต่ไม่พ้น
เขาพยามเข็นรถออกไปอย่างเชื่องช้า คนในรถ
แก๊งเปิดกระจก ตะโกนออกจากรถ

“มาเกาะกะที่นี้ทำไม ไปขายที่อื่นไป”

ยงค์ สงคิต เอ่ย “ขอโทษครับ”

“เร็ว คุณทำให้รถติดเป็นแถวแล้ว”

รถแก๊งพยามเบียดผ่าน และชนรถไอดีมล้มลง ฝา
ถังเปิด ไอดีมหลายสิบแท่งร่วงลงบนพื้นถนน

เขามองหน้าคนขับ อ้าปากจะพูด แต่คนขับชิงพูด
ก่อน “อย่ามาว่า... ที่นี้เป็นถนนสำหรับรถยนต์ ไม่ใช่รถ
ไอดีม”

“แต่คุณทำอย่างนี้ได้ไง?”

“ผมไม่สน ทางมันแคบ”

รถแก๊งแล่นหายลับไป ทั้งซากไอดีมเคลื่อนทาง
หมาสองตัวเดินเข้ามาเลียไอดีม ยงค์ สงคิต ถอนใจ
ตำรวจจราจรเดินมาบอกเขา

“ที่หลังอย่ามาแถวนี้เลย ถนนมันแคบ”

“ครับ”

ยงค์ สงคิต เข็นรถจากไปจากซอย หยุดที่หน้าร้านขายส่ง
บอกเจ้าของร้าน

“วันนี้ถึงไอดีมล้ม”

“แล้วเป็นไรหรือเปล่า?”

“ไม่เป็นไร ผมขายหมด”

“ที่หลังก็ระวังหน่อย ยงค์ แถวนี้ตำรวจเยอะ จึง
ต้องขายกันด้วยวิธีนี้”

เจ้าของร้านยื่นเงินให้เขา

“เสียไม่ว่าหรือที่ขายยาบ้าแบบนี้?”

“ผมไม่สน ทางมันแคบ”

แบบฝึกหัดเรื่อง “ถนนแคบ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง “ถนนแคบ”
 - ก. คนขับรถเก่งไม่พอใจเพราะยงค์ต้องการจะขายไอติมให้เขา
 - ข. คนขับรถเก่งตั้งใจขับรถชนยงค์และอ้างว่าเป็นเพราะถนนแคบ
 - ค. ยงค์ประกอบอาชีพขายไอติมและมารับไอติมที่ร้านค้าส่งทุกวัน
 - ง. ยงค์ไม่เคยถูกตำรวจจับได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว
2. จุดประสงค์ของผู้เขียนคืออะไร
 - ก. ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตคนบนท้องถนน
 - ข. ต้องการบอกที่มาและสาเหตุสำคัญของถนนแคบ
 - ค. สะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม
 - ง. สะท้อนปัญหาการคมนาคมบนท้องถนน
3. เพราะเหตุใด ยงค์ สงคิด จึงกล่าวว่า “ผมไม่สน ทางมันแคบ”
 - ก. เพราะเขาจำเป็นต้องขายไอติมบริเวณนี้
 - ข. เพราะเขาไม่มีเส้นทางอื่นในการเดินทาง
 - ค. เพราะเขาไม่มีทางเลือกอื่นในการประกอบอาชีพ
 - ง. เพราะเขาจำเป็นต้องประกอบอาชีพด้วยการขายไอติม
4. ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบคำที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง (คนละ 3 คำ)

คนขับรถเก่ง			ยงค์ สงคิด		
ตรงไปตรงมา	ใจร้อน	มารยาทดี	ดีนรณ	สุภาพ	ยากจน
ดูถูก	เคารพกฎจราจร	เอาเปรียบ	บีบบั่น	ขยัน	ประหยัด

5. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลต่อไปนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

➤ คนขับรถเก่ง

.....

.....

➤ ยงค์ สงคิด

.....

.....

เฉลย

แบบฝึกหัดเรื่อง “ถนนแคบ”

1. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง “ถนนแคบ”
 - ก. คนขับรถเก่งไม่พอใจเพราะยงค์ต้องการจะขายไอดีมให้เขา
 - ข. คนขับรถเก่งตั้งใจขับรถชนยงค์และอ้างว่าเป็นเพราะถนนแคบ**
 - ค. ยงค์ประกอบอาชีพขายไอดีมและมารับไอดีมที่ร้านค้าส่งทุกวัน
 - ง. ยงค์ไม่เคยถูกตำรวจจับได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว
2. จุดประสงค์ของผู้เขียนคืออะไร
 - ก. ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตคนบนท้องถนน
 - ข. ต้องการบอกที่มาและสาเหตุสำคัญของถนนแคบ
 - ค. สะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม**
 - ง. สะท้อนปัญหาการคมนาคมบนท้องถนน
3. เพราะเหตุใด ยงค์ สงคิต จึงกล่าวว่า “ผมไม่สน ทางมันแคบ”
 - ก. เพราะเขาจำเป็นต้องขายไอดีมบริเวณนี้
 - ข. เพราะเขาไม่มีเส้นทางอื่นในการเดินทาง
 - ค. เพราะเขาไม่มีทางเลือกอื่นในการประกอบอาชีพ**
 - ง. เพราะเขาจำเป็นต้องประกอบอาชีพด้วยการขายไอดีม
4. ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบคำที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง (คนละ 3 คำ)

คนขับรถเก่ง	ยงค์ สงคิต
ตรงไปตรงมา ใจร้อน มารยาทดี	ดีนรน สุภาพ ยากจน
ดูถูก เคารพกฎจราจร เอาเปรียบ	บีบบังคับ ขยัน ประหยัด

5. นักเรียนเห็นด้วยการกับการกระทำของบุคคลต่อไปนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - คนขับรถเก่ง

เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย นักเรียนบอกเหตุผลที่เหมาะสม โดยอ้างอิงเนื้อหาจากบทอ่าน เพื่อนำมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง
 - ยงค์ สงคิต

เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย นักเรียนบอกเหตุผลที่เหมาะสม โดยอ้างอิงเนื้อหาจากบทอ่าน เพื่อนำมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง

10. กิจกรรมเสนอแนะ

.....
.....
.....

11. บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....

12. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

13. แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่เดือน..... พ.ศ.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิชา การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต

รหัสวิชา ท23201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านเพื่อความเข้าใจ

เรื่อง สำนวน

เวลา 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการรับรู้สารที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ทักษะทางภาษาเพื่อแปลความหมาย จับใจความสำคัญ ตีความ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสามารถสรุปเรื่องราวได้ตามความเข้าใจ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของตนเอง

2. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

3. ตัวชี้วัด

- ท 1.1 ม.3/4 อ่านเรื่องต่างๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน
- ท 1.1 ม.3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
- ท 1.1 ม.3/7 วิเคราะห์ความสมเหตุสมผล การลำดับความ และความเป็นไปได้ของเรื่อง
- ท 1.1 ม.3/9 ตีความและประเมินคุณค่าแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ความรู้

1. นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

4.2 กระบวนการ

1. นักเรียนสามารถลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้
4. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับเรื่องที่อ่านได้

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีวินัย

5. สาระการเรียนรู้

การอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องสั้น เรื่อง “สาบาน”

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

คาบเรียนที่ 1

ขั้นที่ 1 การสำรวจ (Survey)

ครูให้นักเรียนสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ภายในระยะเวลา 30 วินาทีโดยให้นักเรียนสังเกตหัวข้อ ชื่อเรื่อง รูปภาพ หรือส่วนประกอบต่างๆ ของบทอ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันคาดเดาว่าบทอ่านนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร จากนั้นช่วยกันสรุปภายในกลุ่มของตนเองว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันพิสูจน์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คาดเดาไว้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (Question)

- ครูให้นักเรียนตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบทอ่าน และเขียนข้อคำถามลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

- ครูให้นักเรียนแบ่งปันคำถามกันภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอ่านข้อคำถามของตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบเป้าหมายในการอ่านร่วมกัน

ขั้นที่ 3 การอ่านให้กระจ่าง (Read)

- ครูให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหลายๆ ครั้ง เพื่อจับใจความสำคัญและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ แล้วจดคำตอบลงในสมุดจดบันทึก หากอ่านแล้วเกิดคำถามหรือพบอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้ย้อนกลับไปอ่านข้อความใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

- ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ทำความเข้าใจในข้อสงสัยนั้นไปพร้อมๆ กันโดยใช้คำถามว่า

- นักเรียนมีข้อสงสัยอะไรหรือไม่
- นักเรียนอ่านไม่เข้าใจประเด็นไหนบ้าง

- หากนักเรียนไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน ครูใช้คำถามต่อไปนี้ เพื่อให้ นักเรียนแสดงออกซึ่งความเข้าใจในบทอ่านของตนเองเช่น

- เห็นด้วยกับการกระทำของชายคนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- เพราะเหตุใดเขาจึงต้องสาบาน
- เขามีความเกรงกลัวและละอายใจต่อสิ่งที่ตนเองทำหรือไม่

ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Record)

ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจและจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

คาบเรียนที่ 2

ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านบทอ่านประมาณ 3-5 นาที และทบทวนประเด็นสำคัญที่ตนเองจดบันทึกลงในสมุดอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบความเข้าใจ (Investigate)

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 6 การแลกเปลี่ยนความคิด (Exchange Ideas)

ครูให้นักเรียนช่วยกันตรวจให้คะแนนและเฉลยแบบฝึกหัด พร้อมกับร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. หากเครื่องบินที่นักเรียนโดยสารอยู่กับกำลังตักนักเรียนจะทำอะไร
2. การกระทำของชายหนุ่มในเรื่องตรงกับสำนวนสุภาษิตใด

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบฝึกหัด	แบบฝึกหัด	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความมีวินัยของนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ผ่าน / ไม่ผ่าน

8. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เรื่องสั้น เรื่อง "สาบาน"
2. แบบฝึกหัดเรื่อง "สาบาน"
3. สมุดจดบันทึก

9. ชิ้นงาน / ภาระงานของนักเรียน

-

ภาคผนวก ค
แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ
 โรงเรียนนางพสิราภรณ์บำรุง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 วิชา การอ่านเพื่อพัฒนาชีวิต รหัสวิชา ท23201 เวลา 50 นาที คะแนน 30 คะแนน

คำชี้แจง ข้อสอบชุดนี้เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 12 หน้า
คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 1 – 4

> ภาพจริงของเปลือก

เขาแต่งงานกับเธอเพราะผมของเธอตอนกลางวัน

เขาเลิกกับเธอเพราะผมของเธอตอนกลางคืน

ที่มา : หนังสือ “หนึ่งวันเดียวกัน” ของ วินทร์ เลียววาริณ

- จากข้อความข้างต้นนี้ คำว่า “เปลือก” หมายความว่าอย่างไร
 - สิ่งที่ห่อหุ้มอยู่ภายนอกของสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ
 - สิ่งที่ห่อหุ้มความตึงามของตนเองซึ่งทำให้ผู้อื่นมองไม่เห็นคุณค่า
 - สิ่งที่สร้างขึ้นมาเพื่อปิดบังความชั่วร้ายหรือด้านไม่ดีของตนเอง
 - สิ่งสวยงามที่สร้างขึ้นมาเพื่อต้องการให้ผู้อื่นเห็นแต่ด้านดีของตนเอง
- เขาแต่งงานกับเธอเพราะอะไร
 - เพราะทั้งสองคนรักกัน
 - เพราะทรงผมของเธอสวยถูกใจ
 - เพราะเขามองเห็นชัดเจนตอนกลางวัน
 - เพราะเธอเป็นคนดูแลตัวเองตลอดเวลา

3. บทสรุปของเรื่องนี้มีสาเหตุสำคัญมาจากอะไร
- เธอไม่เคยให้เขาเห็นทรงผมที่แท้จริงของเธอ
 - เธอสวยเสมอเวลาที่ได้พบเขา
 - เขารักในความสวยของเธอ
 - เขาใช้เวลาคบหาดูใจกับเธอน้อยเกินไป
4. จุดมุ่งหมายของผู้แต่งคืออะไร
- สะท้อนให้เห็นมุมมองของความรักหลากหลายรูปแบบ
 - สะท้อนรูปแบบของความรักที่ฉาบฉวยในสังคมปัจจุบัน
 - สะท้อนปัญหาที่เกิดจากความรักของวัยรุ่นหนุ่มสาว
 - สะท้อนข้อเท็จจริงของความรักที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 5 - 7

“...จักรวาลนี้กว้างใหญ่มาก มนุษย์ตัวจ้อยจะมีอำนาจอะไร
เพียงแหงนมองฟ้าก็ดูจะปลดศักดาและความมุ่งหวังเกินตัวให้หมดสิ้นไปในบัดดล
เหลือเพียงหัวใจดวงเล็กๆในอกที่เต้นอย่างเจียมเนื้อเจียมตัวและเฝ้หาความสุขตามอัธภาพ
ไม่ต้องการสิ่งใดที่เป็นไปไม่ได้ ไม่ต้องการสิ่งใดที่อยู่ไกลตัว...”

ที่มา : หนังสือ “ความสุขของกะทิ” ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ

5. จากข้อความข้างต้นคำว่า “ปลดศักดา” และ “อัธภาพ” มีความหมายตรงตามข้อใด
- ไร้อำนาจ , สภาพที่เป็นอยู่
 - ไร้อำนาจ , กำลังของตน
 - ยึดอำนาจ , สภาพที่เป็นอยู่
 - ยึดอำนาจ , กำลังของตน
6. จากข้อความข้างต้นนี้สะท้อนความคิดและมุมมองในด้านใด
- ความเพียรพยายาม
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ความทะเยอทะยาน
 - ความพอประมาณ

7. ข้อใดเป็นทสรุปของข้อความข้างต้นนี้
- ฉันเป็นเพียงมนุษย์ตัวเล็กๆ ในจักรวาลที่กว้างใหญ่นี้
 - ความกว้างใหญ่ของจักรวาลแห่งนี้ทำให้ฉันไม่หวังอะไรเกินตัว
 - ฉันไม่ต้องการสิ่งที่เป็นไปไม่ได้อีกแล้วเมื่ออยู่ภายใต้จักรวาลนี้
 - ฉันจะมีความสุขกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ตามแต่กำลังของตนเอง

ใช้ข่าวต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 8 - 13

แค่ระเบิดป่วนก็แย่แล้ว

หลังเหตุระเบิดหน้าโรงละครแห่งชาติ คืนวันที่ 15 พ.ค. พ.ล.ต.ท.ศานิตย์ มหถาวร ผบ.ชน. ไปตรวจสอบที่เกิดเหตุออกมาให้สัมภาษณ์ว่าเป็นแค่ข่าวยุทธศาสตร์ที่ก่อวินาศกรรมเพื่อวิพากษ์ระเบิดไม่ใช่เหตุ คนร้ายตั้งใจมาวางระเบิด! แต่เพียงชั่วข้ามคืน มีข่าวว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเองพบ “ไอซีใหม่เมอร์” ชิ้นส่วนระเบิด ห่างจากจุดระเบิดประมาณ 30 เมตร พร้อมคำให้สัมภาษณ์ของผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองหลายฝ่าย รวมทั้งตำรวจเอง ที่ออกมายอมรับว่าเป็นเหตุระเบิดจริง แต่เป็นเหมือนระเบิดป่วนที่ไม่มีอำนาจทำลายล้าง “บิกนครบาล” เลยเรียบ งดให้สัมภาษณ์ไป 1 วันเต็มๆ ก่อนจะออกมากลับหลังหันว่าเป็นกลยุทธ์ลับ ขาหลอกให้มือระเบิดงง จนกลุ่มนักข่าวที่สัมภาษณ์อยู่ถึงกับอึ้ง

เก็บมาเล่าให้ฟังเพื่อคลายเครียด กลับมาว่าเรื่องการสืบสวนหามือระเบิดป่วนรายนี้ จากการสืบสวนสอบสวนวิเคราะห์พฤติกรรมเบื้องต้น เชื่อว่ามีมือระเบิดรายนี้ไม่ธรรมดา? เพราะก่อนก่อเหตุน่าจะมาดูจุดที่จะวางระเบิดแล้วหลายครั้ง จนมั่นใจว่าระเบิดที่บรรจุท่อพีวีซีกลมกลืนกับฐานของป้ายประชาสัมพันธ์จุดก่อเหตุจนไม่มีใครเห็น อีกทั้งตรงจุดระเบิด ไม่มีกล้องวงจรปิดแม้แต่ตัวเดียว! เหมือนกับจุดที่เอาระเบิดไปบอมบ์ไปวางในถังขยะหน้ากองสลากเก่าเมื่อเดือน เม.ย.ที่ผ่านมา ตำรวจเร่งสืบสวนหาพยานหลักฐานจนรองเท้าสีกไปหลายคู่ แต่ได้มาเพียงภาพด้านหลังของผู้ต้องสงสัย 2 คน ห่างไปจากด้านหน้ากองสลากเก่าไปประมาณ 60 เมตรเท่านั้น

ประการสุดท้ายชุดสืบสวนเชื่อว่า คนร้ายไม่มีพาหนะเดินทางมาก่อเหตุ! น่าจะทิ้งระเบิดขึ้นรถโดยสารสาธารณะ ทำให้ไม่มีหลักฐานให้สืบสวนต่อว่า ขึ้น-ลงรถตรงจุดไหน เดินทางมาด้วยรถสีอะไร? ยี่ห้ออะไร? แต่ถึงจะงานหินยังไงก็ให้กำลังใจ หวังว่าจะจับมือระเบิดแก๊งนี้ได้ซะที แล้วค่อยชี้แจงแถลงไขว่าเป็นพวกไหน คนของใคร? ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างวิเคราะห์ โยนความชู้กันไปตามาจนชาวบ้านงง...

ที่มา : หนังสือไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

8. จากข่าวข้างต้นผู้เขียนมีน้ำเสียงอย่างไร
- ประชดประชัน
 - เศร้าใจ
 - เยาะเย้ย
 - โกรธแค้น
9. จากข่าวข้างต้นผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นใดมากที่สุดให้แก่ผู้อ่าน
- คดีนี้คนร้ายยังลอยนวลอยู่ในสังคมและยังจับมือใครดมไม่ได้เลย
 - คดีนี้ไร้หลักฐานสืบหาความจริงเพราะมีการวางแผนที่แนบเนียน
 - คดีนี้คนร้ายมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการก่อเหตุมาก
 - คดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีความชัดเจนในการนำเสนอข่าว
10. เพราะเหตุใดบีบีซีจึงตั้งใจสัมภาษณ์แก่สื่อมวลชน
- เพราะข้อมูลในการให้สัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายหน่วยงานและไม่ตรงกัน
 - เพราะมีความขัดแย้งกันในประเด็นของข้อมูลที่ ผบช.น. ได้ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวจากตำรวจชั้นผู้ใหญ่
 - เพราะชุดสืบสวนไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลที่ไม่เพียงพอต่อการสรุปคดีว่ามีกรวางระเบิดหรือไม่
 - เพราะต้องการให้เกิดความแน่ใจในกระบวนการสืบพยานก่อนให้สัมภาษณ์
11. เนื้อหาของข่าวข้างต้นนี้มีลำดับเหตุการณ์อย่างไร
- 1) ผบช.น. ให้สัมภาษณ์ว่าขาป้ายประชาสัมพันธ์ระเบิดไม่ใช่การวางระเบิด
 - 2) เกิดเหตุวางระเบิดหน้ากองสลาก ไม่สามารถจับผู้ต้องหาได้เพราะไม่มีกล้องวงจรปิด
 - 3) ผบช.น. ให้สัมภาษณ์ว่าการให้สัมภาษณ์ครั้งก่อนจัดเป็นกลยุทธ์สับขาหลอก
 - 4) ตำรวจสืบหาเบาะแสของคนร้ายแต่ไม่สามารถสืบคดีต่อได้เพราะไม่มีหลักฐานเพียงพอ
 - 5) ผู้ต้องหาเมื่อวางระเบิดหน้าโรงละครแห่งชาติยังคงลอยนวลอยู่ในสังคม
 - 6) เจ้าหน้าที่ตำรวจยืนยันว่ามีกรวางระเบิดหน้าโรงละครแห่งชาติจริง
- ก. 1) 6) 4) 5) 2) 3)
 - ข. 6) 1) 2) 3) 4) 5)
 - ค. 2) 1) 6) 3) 4) 5)
 - ง. 2) 1) 6) 4) 5) 3)

12. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมมีอระเบิดได้
- ในที่เกิดเหตุและบริเวณใกล้เคียงไม่มีกล้องวงจรปิดเพื่อบันทึกเหตุการณ์
 - คนร้ายไม่ได้ใช้พาหนะส่วนตัวๆ เพื่อมาก่อเหตุ แต่เดินทางมาด้วยรถโดยสารสาธารณะ
 - อุปกรณ์ประกอบระเบิดมีลักษณะคล้ายขาป้ายประชาสัมพันธ์จนแยกไม่ออก
 - คนร้ายมีความเชี่ยวชาญในการวางระเบิดเป็นอย่างดีและเลือกจุดเกิดเหตุเป็นจุดที่ไม่มีใครสังเกตเห็นได้ง่าย

13. “กลยุทธ์สืบขาคหลวง” หมายความว่าอย่างไร
- คนร้ายจุดชนวนระเบิดหลายที่เพื่อสร้างความโกลาหลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถหาหลักฐานได้
 - คนร้ายไม่ทิ้งหลักฐานในที่เกิดเหตุและกล้องวงจรปิดมีปัญหาจึงสามารถวางระเบิดได้สำเร็จ
 - การตรวจพบว่าเป็นเหตุการณ์วางระเบิดจริงแต่ให้สัมภาษณ์ว่าไม่มีการวางระเบิดเพื่อปิดข่าว
 - การให้สัมภาษณ์ที่บิดเบือนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้คนร้ายรู้ตัวและทำลายหลักฐานจนไม่สามารถจับกุมตัวได้ในที่สุด

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 14 – 15

14. จากข้อความนี้ “คนทีราคาถูก” หมายความว่าอย่างไร
- คนที่ไม่มีค่าความเป็นคน
 - คนที่ตีค่าตัวเองต่ำต่อยกว่าผู้อื่น
 - คนที่ไม่มีทรัพย์สินเงินทอง
 - คนที่ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น

15. ข้อใดไม่สอดคล้องกับแนวคิดของข้อความนี้

- ก. ความเป็นคนไม่ได้วัดกันที่มูลค่าของสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว
- ข. ราคาของเครื่องแต่งกายไม่ได้สะท้อนจิตใจและความดีงามในตัวบุคคล
- ค. ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่ได้ตัดสินกันที่ของใช้ส่วนตัวราคาแพง
- ง. ของใช้ราคาแพงจะไร้คุณค่าหากตกอยู่ในมือของบุคคลที่มีจิตใจเลวทราม

ชี้เรื่องสั้นต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 16 – 17

>หน้ากาก

สต. เสรี ไม่มาทำงานเมื่อเช้านี้

ภาพของตำรวจหนุ่มวัยสามสิบสองที่สวมหน้ากากป้องกันมลพิษโบกมืออย่างคล่องแคล่ว กลางสี่แยกเป็นที่จดจำได้ของคน เพื่อนตำรวจต่างรู้ว่าเขาเป็นคนรักครอบครัวมาก เขาบอกว่าตนเองต้องใส่หน้ากากทุกวัน ทั้งที่อึดอัดเพราะยังไม่อยากตายเร็ว ลูกสาวทั้งสองคนของเขายังเล็ก

เป็นหน้ากากป้องกันควันพิษที่นักการเมืองคนหนึ่งทำพิธีมอบให้พวกตำรวจจราจรเมื่อสองปีก่อนในฤดูหาเสียง รูปถ่ายการรับมอบครั้งนั้นปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ตั้งแต่วันนั้นเขาสวมหน้ากากอันนี้ทุกวัน

สต. เสรี เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งปอดเมื่อเช้านี้ หมอว่าหน้ากากป้องกันควันพิษที่เขาใช้มาสองปีไม่ได้ช่วยอะไรเลย เพราะเป็นสินค้าที่ไร้มาตรฐาน

ที่มา : หนังสือ "เส้นรอบวงของหนึ่งวัน" ของ วินทร์ เลียววาริณ

16. ข้อใดสามารถอธิบายจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอได้ดีที่สุด
- อุปกรณ์ป้องกันสารพิษในอากาศมีความจำเป็นอย่างมากเพราะช่วยลดอัตราเสี่ยงของการเป็นโรคทางเดินหายใจ
 - ตำรวจจราจรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหมั่นตรวจและดูแลรักษาสุขภาพของตนเองอยู่เสมอเพราะเป็นอาชีพที่ทำงานท่ามกลางมลพิษทางอากาศ
 - การประชาสัมพันธ์การดำเนินการช่วยเหลือสังคมของพรรคการเมืองตามสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน โดยไม่คำนึงถึงความตึงเครียดและความถูกต้อง
 - นโยบายหลอกลวงขายฝันและอุดมการณ์ให้แก่ประชาชนของนักการเมืองยุคปัจจุบัน ที่มุ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชน
17. จากเรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพสังคมไทยอย่างไร
- สังคมที่ทุกคนต่างคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
 - สังคมที่ทุกคนต่างพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
 - สังคมที่มีแต่ความแก่งแย่งชิงดีกันในด้านผลประโยชน์
 - สังคมที่ผู้มีอำนาจในประเทศเอาเปรียบประชาชน

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 18 – 19

18. จากข้อความข้างต้นนี้ “กลั่นใจ” มีความหมายตรงกับข้อใด
- ทำจิตใจให้สงบปราศจากสิ่งรบกวน
 - ทำจิตใจให้ปราศจากความชั่วทั้งปวง
 - ทำจิตใจให้แจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ
 - ทำจิตใจให้มีความสุขสดชื่นตลอดเวลา

19. พฤติกรรมในข้อใด ไม่สอดคล้องตามหลักคำสอนข้างต้นนี้

- ก. สื่อสารกับผู้อื่นด้วยถ้อยคำที่สุภาพและจริงใจ
- ข. นำกระเป๋าสตางค์ส่งคืนตามที่อยู่ของเจ้าของ
- ค. ชื้อเหล้าขาวเพื่อนำมาตัดกิจกรรมบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- ง. ช่วยเหลือลูกแมวที่ตกท่อระบายน้ำได้สำเร็จ

ใช้บทความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 20 – 22

ยางแดง

ต่อให้ไม่ถูกแมลง-สัตว์น้อย
อย่างกระรอก ค้างคาว กัดกิน
หรือถูกไฟป่าเผาไหม้

โอกาสงอก-รอดตายตามธรรมชาติ
ของเมล็ดยางแดงก็มีต่ำมาก!

เพราะธรรมชาติกำหนดให้เติบโต
ได้เฉพาะระดับความสูงหนึ่ง
ซุ่มขึ้นพอเหมาะ หากปีกโอบอุ้มผล
ปลิวไปไกลเกิน เมล็ดก็เสี่ยงต่อ
การตกในที่โล่งแจ้งให้แห้งตาย

สายลมจึงเป็นดังเจ้าชีวิต-
ผู้ควบคุมปริมาณและคัดเลือก
สายพันธุ์ในระบบนิเวศ

“12 ปีก่อนผมได้เมล็ดพันธุ์จากต้นยางแดงที่เหลือต้นเดียวในเขาแผงม้า จึงแบ่งต้นทุนทาง
ธรรมชาติมาขยายพันธุ์เพื่อศึกษา ปลูกยางแดงไม่ง่าย ปรกติไม่ยืนต้นที่เพาะจากเมล็ดใช้เวลาเจ็ดปี
ก็ติดดอก แต่ยางแดงต้องรอหนึ่งสิบปี ตอนนั้นผมขยายพันธุ์ได้หลายสิบต้นแล้ว ความพิเศษของยาง
แดงคือมีปีกและผลหุ้มเมล็ด ธรรมชาติออกแบบให้ปีกมีขนาดใหญ่เพราะต้นยางแดงสูงถึง 50 – 60
เมตร ปีกจะช่วยถลาลมให้ผลไปตกไกลต้นจะได้ไม่ถูกต้นแม่บังแสง ส่วนเมล็ดในผลก็มีรากงอก
ออกมาตั้งแต่ค้ำต้นแล้ว เพียงลมพาไปร่วงตกพื้นเมล็ดที่ได้สัมผัสความชื้นก็พร้อมงอกเป็นต้นอ่อน
ทันที แต่ก็นั่นแหละโอกาสรอดไม่มาก”

โชคดี ปรโลกกานนท์

ที่มา : นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 385 ปีที่ 33 ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ.2560

20. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบทความนี้

- ก. ยางแดงเป็นไม้ยืนต้นที่ใช้เวลาเจริญเติบโตจนกระทั่งออกดอกออกผลยาวนาน
- ข. ยางแดงเป็นต้นไม้ที่มีความพิเศษเพราะเมล็ดมีปีกและมีผลหุ้มเมล็ด
- ค. ปีกของเมล็ดยางแดงช่วยให้บินไปตกบริเวณไกลๆ เพื่อจะได้เจริญเติบโตได้ดี
- ง. เมล็ดของยางแดงยังบินไปตกในพื้นที่ไกลๆ ยังมีโอกาสเจริญเติบโตสูงและขยายพันธุ์ได้เร็ว

21. เพราะเหตุใดยางแดงจึงเป็นพันธุ์ไม้ที่เหลือเพียงต้นเดียวบนเขาแมงมัว

- ก. เมล็ดยางแดงมีรากแทงออกมาตั้งแต่ยังคาต้น จึงมีโอกาสรากจะแห้งหรือขึ้นราสูงมาก
- ข. ต้นยางแดงต้องใช้ระยะเวลาเจริญเติบโตจนสามารถออกดอกได้ยาวนานกว่าพันธุ์ไม้ชนิดอื่น
- ค. ต้นยางแดงเป็นต้นไม้ที่สูงมากเมล็ดจึงปลิวไปตามแรงลมได้ในระยะไกลและลอยอยู่ในอากาศได้นาน กว่าจะตกถึงพื้นเมล็ดก็แห้งเสียแล้ว
- ง. ต้นยางแดงจะเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นพอเหมาะและอยู่ในระดับความสูงหนึ่งเท่านั้น

22. ความอยู่รอดของสายพันธุ์ยางแดงขึ้นอยู่กับปัจจัยใดเป็นสำคัญ

- ก. ดิน
- ข. น้ำ
- ค. ลม
- ง. ความชื้นในอากาศ

ใช้รูปภาพต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 23 – 24

23. จากรูปภาพนี้สะท้อนค่านิยมในด้านใด

- ก. ความใส่ใจดูแลรักษาสุขภาพผิวหน้าให้มีใบขาวหน้าใสไร้ฝ้ากระจุดต่างด้า
- ข. ความนิยมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าโทนสีชาวด้า
- ค. การคัดสรรกรรมส่วนต่างๆของใบหน้าเพื่อความสวยงามและเสริมโหงวเฮ้ง
- ง. การบำรุงรักษาผิวให้ขาวด้วยวิธีการต่างๆ เพราะยิ่งขาวมากเท่าใหรยิ่งสวยมากเท่านั้น

24. ข้อใดสามารถอธิบายใจความสำคัญของรูปภาพนี้ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ความสวยงามตามธรรมชาติย่อมสวยงามมากกว่าความสวยงามที่ได้รับการปรุงแต่ง
- ข. ความสวยงามไม่ควรจำกัดด้วยคำว่าสากลและโทนสีเพราะรสนิยมของแต่ละคนแตกต่างกัน
- ค. ความสวยงามแบบสากลที่ทั่วโลกยอมรับนั้นคือความงามที่วัดกันด้วยจิตใจที่ชาวบริสุทธิ
- ง. ความสวยงามที่ทั่วโลกต่างยอมรับคือการแต่งหน้าโทนสีสว่างที่เน้นสีขาวเพื่อเพิ่มจุดเด่นบนใบหน้า

ใช้เรื่องสั้นต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 25 - 30

> ใต้ของพ่อ

เขายืนที่ขอบเรือ ลมทะเลพัดแรงจนใบหน้า
 ของเขาชาตื้น เขาอยู่ท่ามกลางคนแปลกหน้าที่
 ร่วมชะตากรรมเดียวกันมานานกว่าหนึ่งชั่วโมงแล้ว
 หลายครอบครัวที่ไม่รู้จักกันนั่งเรือลำเดียวกันมา
 จนถึงจุดหมาย หลายมือไปรดดอกไม้ลงไปในทะเล
 กล้องโทรทัศน์ส่องสามตัวจับที่คนบนเรือ
 มือของเขาไม่ได้ถือดอกไม้ หากเป็นของเล่นโลหะ
 ชิ้นหนึ่ง สีซีดด้วยความเก่า บางส่วนมีคราบสนิม
 เมื่อยี่สิบห้าปีก่อนพ่อของเขาซื้อมันมาจาก
 ตลาดสด จำได้ว่าวันนั้นแม่เขาจับ พ่อจึงไปจ่ายตลาดแทน
 พ่อกลับมามอบ "ใต้ของครบทุกอย่างขาดแต่ไก่ ไม่ใช่
 ไม่มีขาย แต่ขอประท้วง"
 พ่ออธิบายเพิ่มเติมว่า "บริษัทค้าไก่รายหนึ่งนำลูกไก่จำนวน
 สองล้านตัวถ่วงน้ำตายหมด"
 "เขาทำอย่างนั้นทำไมครับ"
 "ก็เพราะพวกมันผลิตไก่เกินความต้องการของตลาด
 นะซี ถ้าปล่อยไก่พวกนั้นออกสู่ตลาด ราคาไก่ก็จะตก
 พ่อเลยขอประท้วง ไม่ใช่ไก่สด แต่..."
 พ่อวางวัตถุชิ้นหนึ่งบนโต๊ะ "...แต่ซื้อไก่เหล็กตัวนี้มาแทน"
 แม่หัวเราะว่า "กินไม่ได้นะ"
 "กินไม่ได้แต่ก็มีประโยชน์ เอาไว้เล่นก็ได้ เอาไว้เตือนใจ
 ตนเองก็ได้"
 แม่เข้าพ่อกว่า "หนม! ของเล่นชิ้นเดียว เดือนใจอะไรกันจ๊ะ?"
 เกิดเป็นไก่ เป็นคนก็ไม่ต่างกัน ต้องขยันตื่นแต่เช้ามีด
 เดินจิกหาอาหารไม่หยุด..."
 พ่อไขลานไกจนสุด ปล่อยให้มันเดินเตาะแตะไปข้างหน้า
 "ชีวิตคนเราต้องไขลานเสมอ หยุดไขเมื่อไหร่ ก็หมดสิ้น
 ทุกสิ่ง"
 แม่หัวเราะ ที่พ่อก็กหาเหตุผลมาสอนคนอื่น ๆ ในแทบ
 ทุกเรื่อง แม่ชอบล้อว่า พ่อพูดเหมือนพระเทศน์ จริงๆ
 ก็ไม่ผิดนัก พ่อเคยเป็นพระมาก่อนที่จะเป็นครู

เขายืนที่ขอบเรือ สายตาจับจ้องเกลียวคลื่นที่ซัดเข้ามา
 ไม่หยุด รวากับไม้เคยเหนียว
 กอนหายใจยาว น้ำตาหยดหนึ่งไหลลงมายาบแก้ม
 เขาน่าจะไปกับลูกเมีย
 วันนั้นโทรศัพท์ดังขึ้นทันทีเดียวก่อนที่เขาจะครบครัน
 จะออกจากบ้านไปทะเล รวากับรู้ทัน ภรรยาเขาทำ
 สัญญาณไม่ให้เขารับโทรศัพท์นั้น แต่เขารับ
 เมื่อวางหู เขามองภรรยา "ขอโทษจริงๆ เกิดมีงานด่วน
 คอขาดบาดตายที่บริษัท พี่จะตามไปในเที่ยวต่อไปนะ"
 เขามองลูก "เจอกันเย็นนี้นะจ๊ะ"
 พวกเขาไปไม่ได้เจอกันอีกเลย
 ขาวเดินทางถึงเขาคั้งแต่เขาอยู่ที่สนามบิน เรือเฟอร์รี่
 ลำน้จมน้อมหลายสิบชีวิตบดเรือ
 เขาไม่น่ารับโทรศัพท์เข้านั้นเลย
 เขาก่าลึงจะให้ไก่ตัวนี้แก่ลูกในวันเกิด พวกเขาจะไป
 ฉลองวันเกิดของเจ๊เบบที่รีสอร์ทริมทะเลแห่งหนึ่ง
 เขายืนที่ขอบเรือ เดินทางพร้อมกับคนแปลกหน้าหลาย
 คนไปยังจุดเรือเฟอร์รี่เมื่อสามวันก่อนทำพิธีทางศาสนา
 กล้องโทรทัศน์บางตัวจับที่เขา
 วันนี้เป็นวันเกิดของลูก เขานึกของขวัญหลายอย่าง
 แต่ในที่สุดก็เลือกเอาไก่ไขลานตัวนี้ติดตัวมา
 ตั้งใจไว้ว่าเวลาที่เขายืนมันให้ลูก เขาจะพูดอย่าง
 เดียวกับที่พ่อของเขาเคยพูดกับเขา "เกิดเป็นไก่เป็นคน
 ก็ไม่ต่างกัน ต้องขยัน ตื่นแต่เช้ามีด เดินจิกหาอาหาร
 ไม่หยุด..."
 เรือหยุดตรงตำแหน่งที่เฟอร์รี่จมน คลื่นแรงจัด
 เสียงร้องไห้ของหลายคนกลืนหายไปเสียงคลื่น
 ไขลานไกตัวนั้นจนเต็ม
 ปล่อยของเล่นชิ้นนั้นลงไปในทะเล ให้เป็นเพื่อน
 กับคนที่เขารัก
 กลับบ้าน หายใจต่อไป ตามแรงลาที่เหลืออยู่...

ที่มา : หนังสือ "เส้นรอบวงของหนึ่งวัน" ของ วินทร์ เลียววาริณ

25. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับ “ไถ่ของพ่อ”
ก. วันเกิดของเจ็บบ	ข. ของเล่นชิ้นโปรดของเจ็บบ
ค. เพื่อนเล่นของเจ็บบ	ง. สิ่งของไว้อาลัยแด่เจ็บบ
26. “ชีวิตคนเราต้องไขลานอยู่เสมอ”
คำว่า “ไขลาน” มีความหมายตรงตามข้อใด
ก. หายใจ	ข. ก้าวหน้า
ค. ขยัน	ง. เปลี่ยนแปลง
27. จากเนื้อเรื่อง “ซา” กำลังทำอะไร
- ไปซื้อไก่ที่ตลาดมาให้ภรรยาทำกับข้าว
 - กลับไปทำงานด่วนที่บริษัท
 - ไปรับภรรยาที่ลูกที่สนามบิน
 - โดยสารเรืออยู่กลางทะเล
28. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- เขานั่งเรือเฟอร์รี่ไปเกี่ยวกับภรรยาและลูกในวันหยุดสุดสัปดาห์
 - เขาดังใจจะมอบของเล่นชิ้นสำคัญของเขาให้กับลูกสาวในวันเกิด
 - พ่อของเขาซื้อไก่ตัวนี้มาจากตลาดเพื่อไม่ให้แม่เสียใจว่าไม่มีไก่ทำกับข้าว
 - พ่อของเขามักจะมีข้อคิดดีๆ ที่ได้จากครูตอนเรียนหนังสือมาสอนเขาเสมอ
29. จากเนื้อเรื่อง “จุดหมาย” ของทุกคนคือที่ไหน
ก. เกาะกลางทะเล	ข. ทำขึ้นเรือริมชายฝั่ง
ค. บริเวณที่เรือเฟอร์รี่จม	ง. รีสอร์ทริมทะเล
30. ในตอนสุดท้ายของเรื่องจุดมุ่งหมายในชีวิตของเขาสอดคล้องกับข้อใด
- ปากกัด ดินถีบ
 - ชีวิตไม่สิ้น ก็ต้องดิ้นต่อไป
 - ไถ่ถามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง
 - เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ๋ย

เฉลย

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

1.	ง	2.	ข
3.	ค	4.	ข
5.	ก	6.	ง
7.	ง	8.	ก
9.	ง	10.	ข
11.	ค	12.	ค
13.	ง	14.	ก
15.	ง	16.	ง
17.	ง	18.	ข
19.	ค	20.	ง
21.	ง	22.	ค
23.	ง	24.	ข
25.	ข	26.	ค
27.	ง	28.	ข
29.	ค	30.	ข

ภาคผนวก ง

- ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียนรู้ (Pre-Test) และ หลังการเรียนรู้ (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียนรู้ (Pre-Test) และ หลังการเรียนรู้ (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ตาราง 11 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด
ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	0.70	0.40	16	0.72	0.45
2	0.72	0.40	17	0.62	0.50
3	0.52	0.30	18	0.47	0.40
4	0.55	0.30	19	0.55	0.30
5	0.67	0.55	20	0.55	0.35
6	0.55	0.35	21	0.52	0.35
7	0.52	0.35	22	0.57	0.45
8	0.60	0.35	23	0.70	0.40
9	0.50	0.25	24	0.50	0.25
10	0.55	0.25	25	0.50	0.35
11	0.67	0.50	26	0.50	0.25
12	0.65	0.20	27	0.55	0.30
13	0.60	0.50	28	0.50	0.40
14	0.55	0.25	29	0.25	0.30
15	0.57	0.55	30	0.55	0.30

ค่าความเชื่อมั่น 0.79

ตาราง 12 ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียน (Pre-Test) และหลังการเรียน (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

ลำดับที่	ก่อนเรียน (T1)	หลังเรียน (T2)	ลำดับที่	ก่อนเรียน (T1)	หลังเรียน (T2)
1	12	15	19	20	24
2	17	19	20	21	24
3	17	18	21	23	30
4	15	16	22	20	25
5	17	18	23	17	22
6	19	21	24	13	24
7	14	16	25	16	22
8	20	22	26	22	26
9	19	28	27	21	27
10	17	23	28	19	21
11	23	26	29	11	16
12	17	18	30	13	14
13	23	27	31	23	24
14	24	26	32	9	16
15	27	30	33	11	22
16	27	30	34	20	26
17	25	29	35	16	26
18	20	22	36	26	30

ตาราง 13 ตารางแสดงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนการเรียนรู้ (Pre-Test) และหลังการเรียนรู้ (Post-Test) ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ลำดับที่	ก่อนเรียน (T1)	หลังเรียน (T2)	ลำดับที่	ก่อนเรียน (T1)	หลังเรียน (T2)
1	14	16	19	7	13
2	15	21	20	20	22
3	12	15	21	19	23
4	17	20	22	24	26
5	12	15	23	25	26
6	14	15	24	20	25
7	22	27	25	23	24
8	15	16	26	15	21
9	15	19	27	13	16
10	21	24	28	16	21
11	18	21	29	22	16
12	13	20	30	10	13
13	17	26	31	16	18
14	21	23	32	9	14
15	24	25	33	15	16
16	18	22	34	8	11
17	23	28	35	9	16
18	22	27	36	19	22

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	รัชวรรณ พรหมดี
วัน เดือน ปี เกิด	25 มีนาคม 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 ปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2561 ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	17/3 หมู่ 5 ต.บางดินเป็ด อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000

